

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Szobotica, VASÁRNAP 1923. augusztus 5.

209. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hófőn délben
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-56, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 185 dinár

ELŐFIZETÉSEK: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lolbach-palota)

Harding

Harding halálának lesz-e befolyása az európai politikára? — ez a kérdés foglalkoztatja most Európa nyomorba taszított népét. Amerika nemcsak úgy él az európaiak fantáziájában, mint a kalandok, a kincsek s a végtelen lehetőségek hazája; az összeomlás óta a béke aranyát, a nyugalom kincseit is az igazság boldogságát is onnan várták Európa összerokadt szenvedői. Hardingot három évvel ezelőtt halottak napján választották meg s a választás napja bus végzetként nehezedett arra a küldetésre, amit Wilson tizenhárom pontja manifestált s ami az egyetlen érdemes fizetés lett volna a vérnek, éhségnek és bestiálitásnak mindazért a borzalmaért, amia a háboru generációja átvergődött. Am — Wilson ígéretet hársonázott s Harding takarodót fujt. Wilson gyönyörű elgondolása, a szépség és emberiség kitervelt, jövődjének káprázata, a béke délibábja s a *sona iobbet háboru* — ígérete beleroskadtak a paralízis örvényébe. Következett Harding, aki nemcsak az amerikai hadsereget parancsolta vissza Európából, hanem a beavatkozás szent kényszerét is. Jött Harding s jött a legembertelenebbül értelmezett *Monroe*-elv. Amerika az amerikaiaké s Amerika nem avatkozhatik be Amerikán kívül eső kérdések elintézésébe. Ez az elv a brutális önzés, a tekintet nélküli üzletiesség jogcímére aljasodott. Ha látok egy vízbeülőt s én, az uszobajnok nem ugrom utána; ha látok bőrcsőt lángokban állni s én, az aszbeszt ruhába öltözött, nem kapom ki a benne síró gyereket, — nem teszék mást, csak egész kicsiben, észre sem vehető jelentéktelen vonatkozásban alkalmazom azt az elvet, amire hivatkozással a háboruban résztvett Amerika lerázta magáról a háboru fölszámolásában való részvétel becs telenségvállalás nélkül lerázhatatlan kötelességét.

Harding a Népszövetségnek üzent hadat s a Népszövetség gondolatát gyilkolta le. Egyszer összegyűjtötte még Európa hatalmait az általános leszerelés programjával, de a konferencián kiderült, hogy Amerika csak a rivális hatalmak fegyverkezését akarja megállítani, mert számvetései arra mutattak, hogy a tengeri haderő fokozásának, a tengeri fölötti hegemonia megszerzésének befektetéseit és fentartási költségeit nem lehet behozni a hegemonia előnyeivel. Azóta, hogy ezt teljes sikerrel elérte, azóta, hogy a japán versengést lerázta s Angliát a hegemoniáról

való önkéntes lemondásra bírta, egyre gyöngült az európai politikában az amerikai befolyás. Harding megválasztása az utolsó illuziótól fosztotta meg Európát legyőzött népét, melynek — illuziókon kívül — már úgy sem volt veszteni valója. Az amerikai befolyás előnyeit egymás között szétosztották a győzők: a politikai vezetést Franciaország szerezte meg, a gazdasági előnyöket Anglia, a világkormányzás aranyát fejfő presztizsét is Anglia igyekszik a maga számára megszerezni. A Népszövetségben, melynek ülésére Amerika csak megfigyelőt küld, Anglia hat szavazattal rendelkezik. Amikor Európa hatalmai egymással versengve, egymást tullicitálva szerzik meg a likvidálás előnyeit s rázzák le magukról a likvidálás kötelességeit, Amerikára

egy kötelesség hárult volna: segíteni helyreállítani azt, amit segített össze rombolni. A birkozó, ha ellenele elcsuszik, oda siet s fölemeli. A háboru százmilliókat sujtott a földre, a vérbe, a nyomorba, a züllött szegénységbe s Amerika a kereskedő számításával s a színész hazug pózával sietett el a küzdőtérrel.

Ki jön Harding után? A washingtoni Fehér Ház kapuja felé fáradt reménykedéssel néz Európa népe. Ki teszi a kilincsre kezét? Lesz-e feltámadása a wilsoni koncepciónak? A dollárok hazájában megszólal-e a szociális lelkiismeret? Vagy csak a paralitikus eime álmodozhatik népek békéjéről, emberek szolidaritásáról s a sors örülettel fizet mindenkinek, a ki jöltevéje akar lenni az emberiségnek?

Véget ért a magyarországi vasutas-sztrájk

Letörték az ébredő mozdonyvezetők sztrájkját — Szombaton délben megindult a forgalom — Enyhítették a statáriumot

A sztrájk-vezérek fogva maradnak

Budapestről jelentik: A magyarországi mozdonyvezető-sztrájk, a melyet az ébredő-szervezetek rendeztek, szombaton reggel véget ért és

másnap felveszik a munkát, abban az esetben is, ha a sztrájk-vezérek fogva maradnak.

A mozdonyvezetők sztrájkjuk kudarcával már pénteken délután tisztában voltak és pénteken este a sztrájkolók küldöttsége felkereste *Andréka* Károly főkapitányhelyettes-detektívönököt és közölték vele, hogy *hajlandók a sztrájkot abban az esetben beszüntetni, ha az őrizetbe vett vezetőknek nem történik bántódásuk. Andréka* főkapitányhelyettes ezt a feltételt nem fogadta el és kijelentette, hogy *semmiféle feltételbe nem megy bele és a munkát azonnal, minden kikötés nélkül meg kell kezdeni.* A mozdonyvezetők bízzák a hatóságokra a további teendőket, mert szabad folyást kell engedni a büntető eljárásnak. A detektívönök szavaira a sztrájkolók küldöttsége kijelentette, hogy

szombaton délben valamennyi vonalon megindult már a forgalom.

Mint hogy pénteken este már kétségtelen volt, hogy a mozdonyvezetők sztrájkját sikerült letörni, a rendőri készletet Budapesten pénteken éjszaka nyomban megszüntették.

A rendőrfőkapitányság szombaton reggel hivatalosan jelentette, hogy a szélszéledt mozdonyvezetők a fülldházakban tömegesen jelent-

keznek szolgálatlétére.

A MÁV. igazgatósága ugyanekkor azt közölte, hogy a mozdonyvezetők reggel nagyszámban jelentkeztek munkára, úgy, hogy szombaton délutánra a személyforgalmat helyre lehet állítani.

Szombaton reggel érkezett meg az államvasutak igazgatóságához az a hír a *debreceni* üzletvezetőségétől, hogy a mozdonyvezetők küldöttsége a rendőrségen kijelentette, hogy kész a munkát folytatni. A mozdonyvezetők nyomban megkezdtek az üzletvezetőségénél a szolgálatra való jelentkezésüket. Hasonló hír érkezett a *szombathelyi* üzletvezetőségétől is.

A forgalom az ország területén szombaton délben újból megkezdődött, még pedig a teherforgalom normális keretek közt, míg a személyforgalom helyreállítása fokozatosan történt. A *rendes menetrend szerinti forgalmat vasárnap reggeltől kezdve állítják helyre* az egész ország területén.

Enyhítették a statáriumot

Budapestről jelentik: A statáriumot lényegesen enyhítették. Enyhítették a záróra korlátozásokat is, de a kivételes rendelkezéseket csak akkor fogják egészben hatályon kívül helyezni, ha a forgalom teljesen helyreállt már.

Megérkezett Szoboticára a budapesti személyvonat

A magyar államvasutak budapesti igazgatósága szombaton délelőtti táviratilag értesítette a *subotica* vasutigazgatóságát, hogy a mozd-

donyvezetők sztrájkja megszűnt és a rendes forgalom délután megindult. Kelebia állomás ugyancsak értesítette a subotica vasutigazgatóságát és Subotica állomást a sztrájk befejezéséről és közölte, hogy déli 12 óratól kezdve ismét fogadják a vonatokat. Az értesítés folytán szombaton délután 5 órakor az első *teher*vonat ismét elindult Magyarországra felé. A szombat/délután 2 órakor esedékes budapesti gyorsvonat még elmaradt, de az esti személyvonat — 9 óra helyett 11 órakor — beérkezett Suboticára.

A subotica vasutigazgatóság által pénteken Magyarországra felé elrendelt forgalmi szünetet szombaton délelőtti 11 órakor hatályon kívül helyezték.

A beogradi kormány övintézkedései a magyar határon

Beogradból jelentik: Szombaton *Pasics* miniszterelnök lakásán a kormány tagjai több ízben konferenciát tartottak, amelyen főképpen a magyarországi, valamint a szlovéniai és horvátországi vasutas-sztrájkokról tárgyaltak. A tanácskozásokon a miniszterelnökön kívül *Jovanovic* Ljuba, *Nincics*, *Sztojanovic* és *Triljkovic* miniszterek vettek részt. A tanácskozásokon *Nincics* külügyminiszter ismertette a Magyarországból beérkezett megbízható értesüléseket, amelyek megerősítették az egész országra elrendelt statárium hírét. A hivatalos értesülések alapján a kormány utasításokat küldött még a délelőtti folyamán a magyar határ mentén tekvő katonai és polgári hatóságoknak.

Coolidge szenátor

az egyesült államok új elnöke

Londonból jelentik: Az Északamerikai Egyesült Államok megüresedett elnöki székebe *Coolidge* Celestin szenátor, az eddigi elnök-helyettes került, aki pénteken már le is tette lakásán a hivatalos esküt. A kormány beadta lemondását, amit az új elnök előreláthatólag nem fog elfogadni.

Az új elnökről az amerikai lapok azt írják, hogy külsőségekben is tökéletesen puritán férfi, még ma is faházban lakik, melyért évi harminc dollár bért fizet. A hivatali eskü letétele után azt mondotta, hogy az Istenhez fohászkodik, hogy segítse meg Amerika sorsának intézésében. *Coolidge* elnök vallásos, mély érzésű ember és rendkívül igazságszerető.

A sajtó képviselői előtt *Coolidge* kijelentette, célja az, hogy az amerikai nép javára végrehajtsa azt a politikát, amit *Harding* megkezdett és hogy Amerika felelősségéért mindenütt helytálljon.

A Reuter ügynökség jelentése szerint az elhunyt elnököt, *Harding*ot Marionban fogják eltemetni ünnepélyes szertartással, amelyen többek közt az összes európai államok kiküldöttei is részt vesznek.

Szovjetországgal helyreállítja a kormány a diplomáciai összeköttetést

Lengyelországot és Görögországot nem vették fel a kisanantba

Nincsies külügyminiszternek Szijonajából való hazatérése után a kormány körében ismét előtérbe kerültek a külpolitikai kérdések és aktuálissá vált az országnak a többi államokkal szemben fennálló viszonyának szabályozása, annál is inkább, mert a szinajai konferencián szóba került a kisanantnak valamennyi külpolitikai kérdés tekintetében elfoglalt álláspontja és a külügyminiszternek módjában állt a kisanant többi államainak álláspontját is megismernie.

Mint beogradj munkatársunk a külügyminisztériumhoz közelálló magasállású személyiségtől értesül, a kormány foglalkozott az Oroszország és az S. H. S. királyság között fennálló viszony rendezésével is. E tekintetben az utóbbi időben különböző hírek kerültek forgalomba, amelyekből megfelel a valóságnak az, hogy az Oroszországgal való diplomáciai viszony újrafelállításának kérdését behatóan tanulmányozza a kormány. Meg lehet állapítani, hogy az S. H. S. királyságnak a szovjetkormányval szemben való viszonya mindinkább konszolidálódik. Vezető diplomáciai köröknek az a vélemény, hogy Oroszország ismét egyre fontosabb szerepet játszik az európai politikában és ezért Jugoszlávia sem állhat félre a szovjetkormány befolyásának elismerése előtt.

Az Olaszországgal Fiume ügyében folyó tárgyalásokról kijelentette informátorunk, hogy a megbeszélések teljesen normálisan és békésen folynak. A tárgyalásra kerülő anyag nagy fontosságára való tekintettel azonban a megbeszélések befejezésére egy hónapon belül nem lehet számítani.

— A szinajai konferencia alkal-

mával sokat beszéltek Görögországnak és Lengyelországnak a kisanantba való belépéséről. Erről mondtotta a nyilatkozattevő államférfi — valóban folyt vita a konferencián, azonban a kisanant külügyminisz-

terei úgy határoztak, hogy egyelőre nem veszik fel a két államot a szövetségbe. Mindamellett a kisanantnak Görögországgal és Lengyelországgal való viszonya továbbra is változatlanul barátságos marad.

Kegyetlen Habsburgok

Ferenc Ferdinánd különös passziói

— Részletek Wölfling Lipét főljegyzéséből —

Ferenc Ferdinánd akármilyen zárkózott volt is, a hosszú tengeri uton, amikor egy uszó alkotmány aránylag kis területre szorultunk össze, jellemének olyan sajátosságait árulta el, amelyeket egyébként bizonyára eltitkolt volna. Már szótlan a trónörökös vadászszünetéről s arról, hogy ok nélkül véres vadászkalandokat rendezett. Széles tengeri madarakra lövöldözött. Látszott rajta, hogy gyönyörködik a sebességtől, vérért állat szenvedéseiben. S milyen kegyetlen és vérszomjas volt a vadászatokon, olyan kegyetlenséget és kiméletlenséget árukt el az emberekkel szemben is.

A trón várományosának hajójára természetesen csak kipróbált, kiváló személyzetet válogattak össze. Ferenc Ferdinánd azonban ezeket az embereket, akikről kényelme, biztonsága és élete függött, nem vette észre. Nemesek a legénységhez nem volt soha egy emberi szava, emberi gesztusa sem, hanem a tisztekkel sem törődött, mintha ezek a nem főrangú családból származott, nem udvari légkörben nevelkedett emberek világon sem lennének. Bizonyára volt a tisztek között nem egy stréber, aki abban a hitben ambicionálta azt, hogy a trónörökös hajójára kerüljön, hogy na a trónörökös megismeri, meg is szereti s karrierje biztosítva van. Az utazás végén azonban Ferenc Ferdinánd éppoly keveset tudott, éppoly kevésbé ismerte azokat az embereket, akikkel hónapokat töltött együtt, mint az első napon.

Mégis egy jellemző apróság amely ilusztrálja a trónörökös indulatosságát. Az Azor-szigetek egyik csoportjához közeledtünk. Az angol hajó, amely a trónörökös üdvözlésére elénk jött, már egész közel volt. Látszóval mi is láthattuk, hogy mi történik ott, ők is láthattak minket. Az egyik matróz, aki huszonnégy órai szolgálat után dolgo-

zott valamit a fedélzeten, hogy az angol kormányzót minél tökéletesebb parádéval fogadjuk, valami ügyetlenséget követett el. Ferenc Ferdinánd közvetlen közelében volt s kivételesen észrevette a jelentéktelen hibát. Olyan indulatra jött, hogy a matrózt, aki idősebb, intelligensebb ember volt, szíj-ostorával úgy arcul vágta, hogy a matróz földmában felordított. Erre Ferenc Ferdinánd még egyet rácsapott.

A matróz mereven háptákba állt. Ferenc Ferdinánd pedig tovább sétált.

Később hallottam, hogy hasonló afféje volt egy ízben Magyarországon, Barcsos is. Berencsére utazott Festetics Faszilóhoz vadászatra. A barcsi állomáson az egyik vasúti raktárnokot összehozta. Bécsben akkoriban beszéltek, hogy milyen előzményei voltak ennek a királyi családban teljesen szokatlan jelenségnek, az affé azonban nem jutott Ferenc József tudomására, aki ezt talán sohasem tudta volna megbocsátani. A vasutast előléptették s az ügy elsimult. A főispán a helyi újság szerkesztőjét biztosan egy barátságos kézfogással hallgattatta el, mert az eset híre egy lapba sem került bele.

Azt lehet mondani, hogy a kegyetlenség és kiméletlenség a Habsburgok közös vonása. A legtöbb főherceg, sőt főhercegnő a szolgálatukra beosztott embereket rettenetesen gyötörte.

Ferenc Ferdinándnak az is különös passziója volt, hogy ha nem ivott, — órák hosszat passziószozott. Valóságos szenilis tünet volt ez nála. Nyilván Chotek Zsófiára gondolt a kártya kirakása közben. Ez az ábrándozás és a szerelem azonban nem lágyította meg. Ha a kártya nem jött mutatott, vagy ha valami megzavarta, rettenetes dühös lett, elfutotta a méreg s ilyenkor veszedelmes volt hozzá közeledni.

Nem szabad elfeledni, hogy Ferenc

Ferdinánd utazásának csak a világ előtt volt az a színe, mintha a trón várományosa világosan akart volna látni, vagy egészségét akarta volna helyreállítani, — a főherceg voltaképpen felejtetni akart, illetve Bécsben azt akarták, hogy felejtessen.

A felejtés legjobb eszköze: a nő, az ital és a kártya.

Beszéljünk a nőkről.

Egy nagy birodalom trónjának várományosa külföldön is ritkán kerülhetett abba a helyzetbe, hogy apró szerelmi légyottokat bonyolítson le. Ferenc Ferdinánd azonban, bár szerelmes volt: kívánta a nő, s nem vetette meg a futó viszonyt. Többször kívánta, hogy könynyederkölcsű szépségeket csempésszünk a hajóra. Dorbézolás közben azonban hamar elernyedett s bárgyu szótlan sággal ült már az első negyedóra után a magukat és bájukat kínáló ledér-erkölcsű afrikai és ázsiai szépségek között, akik a cécó után a főherceg gallériáját sem dicsérhették túlságosan, mert Ferenc Ferdinánd, mint a legtöbb Habsburg, nem túlságosan volt gavalér a nőkkel szemben.

Egy európai származású afrikai hölgy némileg maradandó nyomot hagyott Ferenc Ferdinánd szívében. A nő csinos, jótérmetű, barna szépség volt. Mindössze 17—18 éves lehetett, de ennek dacára zavaros multja volt. Ez tíz napig utazott velünk. A főherceg akkor tette csak partra, amikor megmondták neki, hogy a hajón másokkal is szórakozik: Ha ez nem történik meg, akkor talán nem kellett volna változtatást eszközölni a házi törvényen.

A másik szenvedélye az volt a trónörökösnek, hogy jóslatokat magának. Utazás közben is, azelőtt is, s később is, szívesen kerestett fel inkognitában jósokat, varázslókat s ezeknek nagy hatása volt rá, hitt nekik, s sokszor emlegette, hogy egyik keleti varázsló azt jóslta, hogy nem természetes halállal hal meg, s halála véres eseményeknek lesz okozója. Ilyenkor nagyon elkeseredett s elöttem, mikor már bizalmasabbak voltunk, e jóslattal kapcsolatban is szidta a császárt, aki szíves macakossággal ragaszkodott az élet-hez.

A kártya.

Ferenc Ferdinánd nem igen tudott, de szeretett kártyázni. Természetesen utazás közben nem pénzre játszottunk. A játékasztalnál ötven-hatan voltunk, a

A rejtélyes látogató

Írta: Stella Adorján

Ketten maradtak a füstös kávéházi helyiségben. A pincérek már kezdték oltogatni a csillárokat, a főúr a kasszáknak dőlve újságot olvasott és a ragyásképű cigányprimás már osztotta a banda között a jövedelmet. Csak egy bankjegyet hagyott a tányérban, amely az ajtó mellett állott egy ütött-kopott széken, egy nagyobb bankjegyet, annak a két embernek a tiszteletére, akik nem törődtek a közeledő zárórával, hanem meghittan diskuráltak egymással, hosszasan és bizalmasan, ahogy csak két intelligens férfi tud egymással beszélni éjjel után egy néptelen kávéházban. Mindig a nőkről beszéltek. Most is az író mesélt valamit, sokszor elgondolt érdekes epizódját tartalmas életének és a barátja, az orvos, szomjasan itta magába a történet fordulatait.

— Akkor X-ben nyaraltam — kezdte az író — egy német tengeri fürdőhelyen és jóformán egész nap nem mozdultam ki a szobámból. Dolgozni akartam. Ebben az időben írtam meg nagy szinpad sikereim után legjelentősebb regényemet. Nem érintkeztem a fürdővendégekkel. Délben és este a közös étteremben rendszerint magam fogyasztottam el ebédemet és vacsorámat és ilyenkor regényeim alakjával társalkodva bizony sokszor előfordult, hogy a pincér kétszer is megismételte kérdéseit, míg végre megértettem. Ez volt az oka annak, hogy csak a második héten fűnt fel nekem Born Anna. A nevét biztosan ismered, már akkor egyik legnagyobb prózai színésznője volt Németország-

nak. A hotelben ő volt a figyelem és az érdeklődés központja. Ha végigment az éttermen, a hölgyek csak őt lornyozták és minden férfinak a kezében megállt egy pillanatra a villa. Ez a nő csakhamar engem is érdekelné kezdett. Nem volt szép. Ha nem látád volna még a szinpadon, talán azt mondom róla jellemzésül, hogy azoknak a nőknek a fajtájából való volt, akiket feltétlen megkíván minden egészséges férfi. A hotelben pontosan ellenőrizték az egész életét. Bár nem jártam utána, én is megtudtam, hogy a férje Berlinben duzzasztott gyáros, három éves viszony után vette el feleségül és hetenként kétszer-háromszor meglátogatja autóján. Ilyenkor azt is tudni vélte a hotel ezer feje, hogy hajnalig szokott a feleségénél maradni s akkor visszamegy Berlinbe, hogy reggelre otthon legyen a gyárában.

— Azt is megtudtam, hogy egy fiatal ember is gyakran felkeresi Berlinből a művésznőt. Ez vonaton jött mindig, nem autóján, szobát nyitvatott magának és hajnalban mindig elutazott. A szobalányok azt süttögték, hogy szobájában az ágy mindig érintetlen maradt és ebből messzemenő következtetéseket vontak le.

— Különösebben nem érdekelt az eset, pedig a nagyszerű Anna Born szomszédnőm volt és az indiszkrét falakon keresztül mindig áthallatszott hozzám csilingelő nevetése és jellegzetes ricsoló kiáltása. Ilyenkor a kacajok erejéből és az »a« betűk ropogtatásából mindig azt szerettem volna megtudni, hogy a barátja van benn a szobában vagy csak a férje,

— Egyszer próbára akartam tenni a találékonyságomat és mivel a nő, mint egyéniség, akadémiusan érdekelt, elhatároztam, hogy az átszűrődő hangokból meg fogom állapítani, hogy ki van benn a szobában. Ez nem volt könnyű dolog, mert a férfinak nem lehetett egy szavát sem hallani és a nő hangja is erősen letompítva és hézagosan érkezett keresztül a falon.

— Pár pillanatig erősen figyeltem. A nő szenvedélyesen, erős hangon mondta: »Istenem, már azt hittem el se jöhetsz. Kétségbe ejt a bizonytalanság«.

Az orvos, aki mindeddig feszülten figyelt, itt csendesen és meggyőződéssel közbeszólt:

— A szeretője volt benn.

Az író semmit se válaszolt a megjegyzésre, hanem folytatta:

— Aztán ismét nem hallottam semmit, úgy látszik, a férfi felelt valamit csendesen, majd a nő olyan halkán, hogy nem halhattam meg, végül kiszünet után hangosan: »Nagyon fáradt vagyok, kedves barátom. Ma nem. Ne is gyötörjön«.

— Ugy látszik, mégis a férje volt — vélte az orvos.

— Hosszu csend következett — folytatta az író —, úgy látszott, hogy a férfi rábeszéli a nő. Egyszer elemi erővel tört ki a nő érces, érzéki hangja: »Nem akarok, érti, nem akarok! És legyen már vége az egésznek! Elég volt! Most megmondom, hogy nem fogom tölteni a maga csapodárságát! Ha engem meg akar tartani, nem nézhet rá más nőre«.

— Persze, hogy a szeretője volt — mondta az orvos.

— Várj csak kérlek. Még nem vagyok készen. A nő egyre jobban extázisba jött és most már rikácsoló mondatokat hallottam: »Különböznem is már elég volt a képmutatásodból! Én nem fogom többé a Hamupipőke szerepét játszani. Élni akarok! A barátnőidre milliókat költsz, jogom van azt követelni, hogy én is ragyogjak és pompázhassak, mert még szép vagyok és fiatal«.

— Biztos, hogy a férje volt benn — szólt közbe az orvos.

Az író tovább mesélt:

— Ezeket az indulatos mondatokat megegyezően elismételte, aztán csend bört a szobára. Én éppen úgy voltam, mint te az előadásom alatt. Egyik pillanathban biztosra hittem, hogy a férje volt, a másikkban esküdni mertem volna, hogy a szeretője. És azon az estén le kellett feküdnöm anélkül, hogy megfejttem volna a rejtélyt. Nagy lelki vívódások és életbevágó kellemetlenségek után úgy tudok aludni, mint a bunda. Ezen az estén nem tudtam, mert reggelig izgatott az a kérdés, hogy szép szomszédnőm kivel szeretkezik. Hajnalban elhatároztam, hogy a déli órákban felkeresem és bemutatkozom neki. Én majd a végére járok ennek a históriának. Semmi különösöt nem találhat benne, ha közeledem. Elvőgre ismert író vagyok. Német szinpadokon is adták két darabomat. Dél előtt tizenegykor beküldtem hozzá a névjegyemet. A teremtés készen volt. Elmondom, hogy szerettem volna őt megismerni. Aztán a férjéről beszéllek és megkérdem, nem-e volt itt tegnap este. Elegáns otthoni ruhában várt, majdnem szinpadlisan kifeszve és szokatlan temperamentummal

legszűkebb körű kisérlet tagjai. Egy ízben figyelmeztettek, hogy ebben az értetlen kártyajátékban is korrigálja Ferenc Ferdinánd a szerencsét. En nem vettem ezt észre. De elhittem róla. A trónörökös nem tudja elviselni, hogy valaki jobban értse valamit, mint ő, hogy valakinek jobban kedvezzen a szerencse, mint neki.

... És milyen szerencsétlen módon fejezte be mégis az életét.

Büntársai is voltak

a hamis okmánygyárosnak

Ujabb visszaéléseket derített ki a pénzügyigazgatóság

A suboticei rendőrségen szombaton folytatott Kirchenmayer Sándor kihallgatását, aki — mint megirtuk — hamis okmányok segítségével a pénzügyigazgatóságnál fel akarta venni a Korzó-mozi vállalat ezerdínár letétjét. Kirchenmayer kihallgatása alkalmával ismét tagadta azt, hogy máskor is követett már el hasonló csalást és azt állítja, hogy ez volt az első próbálkozása. A nála talált hamis nyugtákra, amelyek a Halbrohr cég és Mikovics Dániel névre szólnak, azt állítja, hogy azok már több hét óta nála vannak, de még sohasem gondolt arra, hogy beváltsa azokat.

A pénzügyigazgatóságnál vizsgálatot indítottak annak megállapítására, hogy hasonló csalások nem fordultak-e elő előbb is. A vizsgálatot Sokosics József pénzügyigazgatósági számtiszt vezeti. Megállapították, hogy néhány héttel ezelőtt is történt egy csalás hamis nyugták segítségével, ezt azonban nem Kirchenmayer követte el. Az a gyanu, hogy a hamis okmánygyárosnak több büntársai is van. A nyomozás folyamán a suboticei rendőrség több fiatalembert előállított, akikre erős a gyanu, hogy segítségére voltak Kirchenmayernek csalásaiban. Az előállított gyanúsítottak neveit a nyomozás érdekében még nem lehet közölni.

szorongatta a kezemet.

— »Mégis elmert jönni — kérdezte kacéran. — Tudja, hogy már egy hete várom ezt a látogatást? Komikus volt nekem, hogy mi ketten együtt itt vagyunk egy szállóban és nem ismerjük egymást. Azt hiszem, ma se jött volna el, ha az éjjel nem kiabálok úgy. Kérdőleg néztem rá.

— »Na, csak ne tetesse magát — folytatta. — Hiszen elég hangosan tanultam a maga »Hütlenség«-éből a Livia szerepét. Mert ezt fogom legközelebb játszani. És most elhozattam a szerepkönyvet, mert reméltem, hogy a szerzőtől kapok egy pár értékes utbaigatást. Persze maga felém se nézett. Erre cselhez folyamodtam. Olyan hangosan tanultam a szerepet, hogy okvetlen feltűnjenek magának az ismerős mondatok.

Itt az író megállott egy pillanatra, élvezte a doktor csodálkozását, majd így folytatta:

— A rejtélyes történet tulajdonképpen készen van. Legfeljebb még csak azt kell hozzáfűzöm, hogy ezután éjjelenként kettesben tanultuk a szerepet és Anna Born valóban kitűnő Liviát vitt a színpadra. Ha a másik szobából halottad volna, hogyan mondja felém a szerep szavait: »Ha engem meg akar tartani, nem nézhet rá más nőre« — te is azt hihetted volna, hogy a szeretője van benn ...

Az orvos diszkrétan mosolygott. Egy álmos pincér már felettük is eloltotta a villanykörtét. A főpincér udvarias mosolygással nyitotta ki sokrekeszes pénztárcáját az utolsó vendégek előtt.

— Záróra, kérem — mondta mentőszóval.

Benes a magyar kölcsönről fog Bethlennel tárgyalni

A tárgyalások után a kisantant miniszterelnökei konferenciát tartanak Karlsbadban

Budapestről jelentik: Benes csehszlovák külügyminiszter, mint ismeretes, Bethlen magyar miniszterelnöknek táviratot küldött, amelyben közölte vele a kisantant színajai konferenciának Magyarországára vonatkozó határozatait és egyben értesítette, hogy a zálogjogok felüggesztéséről Csehszlovákia hajlandó Magyarországgal közvetlen tárgyalásokat kezdeni. A csehszlovák külügyminiszter, bécsi jelentés szerint, a prágai magyar követ után rövidesen találkozót kér Bethlentől a színajai konferencia határozatainak és a kisantant feltételeinek megbeszélésére. A tárgyalásokon Benes előreláthatólag igyekezni fog az angol kormány óhaját a zálogjogok felüggesztése tekintetében megközelíteni.

Mint a prágai kormánykörökben tudják, Benes és Bethlen találkozója után a kisantant miniszterelnökei Karlsbadban konferenciát tartanak, amelyen véglegesen leszögezik álláspontjukat a magyar kölcsön ügyében. Valószínű, hogy az eredményesnek ígérkező csehszlovák, illetőleg kisantant-magyar tárgyalásokra való tekintettel a jóvátételi bizottság nem küldi ki megbízottait Magyarországra.

Londoni jelentés szerint a Manchester Guardian a magyar kölcsön ügyével kapcsolatban azt írja, hogy

Magyarország nem szívesen fogadja a kisantant igényeit tekintetben, hogy az ellenző bizottságba képviselőihez jusson. A magyar politikai körök felfogása szerint ez olyan követelés, amelyet a magyar kormány már csak azért sem helyeselhet, mert a trianoni békeszerződés szerint csak a főhatalmaknak van biztosítva képviselő a katonai ellenőrző bizottságban.

A színajai határozatok

Beogradból jelentik: Megbízható helyről vett értesülés szerint a magyar kölcsön ügyében a színajai konferencia a következő határozatot hozta:

Az SHS királyság, Csehszlovákia és Románia elhatározta, hogy lemondanak a három államnak a trianoni békeben biztosított záloggaranciákról, hogy ennek alapján Magyarország az angol vagy francia pénzügyi kölcsönt vehessen fel. Ezzel szemben a kisantant a következő feltételeket szabja:

1. külsőleges bizottságot kell alakítani, amelyben a kisantant is képviselve lesz a kölcsön felhasználásának ellenőrzésére;
2. a kölcsönt nem szabad tegyverkezésre fordítani;
3. a kölcsönből nem kaphatnak támogatást azok a szervezetek, amelyek a kisantant érdekei ellen működnek.

Franciaország és Belgium

elutasították a német jóvátételi ajánlatot

Nyilvánosságra hozták a válaszjegyzéket — A franciák Németország talpraállításától félnek

A francia és belga kormányok nyilvánosságra hozták jegyzékeiket, amelyekkel Németország jóvátételi ajánlatára válaszoltak. Mind a két válaszjegyzék elutasító hangú. A megegyezés a német jóvátétel kérdésében a francia és belga jegyzékek után meghiusultnak tekinthető, annál is inkább, minthogy a francia jegyzék kerekén kimondja, hogy Franciaország soha sem fog ahhoz hozzájárulni, hogy Németország terheit csökkentse.

A francia jegyzék hangsúlyozza, hogy ha Anglia közölné Németországgal, hogy jelenlegi politikáját helyteleníti és ha rámutatna arra, hogy ez a politika nemcsak Németországot, de Európát is rombadönti, biztosan rendezni lehetne — békés uton — a jóvátétel kérdését. A passzív ellenállás a főakadálya a jegyzék szerint a normális helyzet kialakulásának és beleütközik a békeszerződésekbe. Ha a szövetségesek egységesek lennének, a passzív ellenállás magától megszűnne. Semmi ok sincs arra, hogy, amint azt Anglia javasolja, a fizetőképesség megállapításánál ezt a fegyvert kivessék a jóvátételi bizottság kezéből. Az adósság-összeg több megállapításához a francia kormány nem csatlakozhat, annál kevésbé, mert a békeszerződés kimondja, hogy adósságelengedés csak egyhangú szavazattal történhetik. Franciaország pedig soha emellett nem fog szavazni. Ha most — folytatja a jegyzék — elengednének Németországnak bizonyos adósságokat, tíz év múlva olyan virágzó és hatalomhoz jut, hogy Franciaország, de Anglia is megkerüljön az engedékenységet.

A jegyzék azzal fejeződik be, hogy Franciaország nem felejteti

el az 1871-es időket, amikor Németország diktálta Franciaországnak Frankfurtban a békét. Akkor senki sem jutott eszébe megkérdeni Franciaországot, hogy az öt milliárd hadisarcot honnan fogja megfizetni.

A belga jegyzék

rámutat arra, hogy Belgium semmi körülmények között sem hajlandó Németországgal a jóvátételről tárgyalni, addig, amíg a megszállt területeken a német kormány utasítására folytatják az ellenszálást s szembehelyezkednek a megszállókkal s amíg a német kormány nem jelenti ki, hogy a megszállás jogosultságot elismeri. Ha a német kormány teljesíti ezeket a követeléseket, úgy a belga kormány kész a letartóztatott német állampolgárokat szabadlábra helyezni, a kiutasítottakat visszatérése elől az akadályokat elhárítani, de már most kijelenti, hogy nem ad amnesztiát azoknak, akik ellen gyilkosság és szabotálás miatt indult meg az eljárás. Kijelenti a belga kormány azt is, hogy a jóvátétel kérdésének végleges rendezése csak a versaillesi békeszerződés alapján történhetik. Németországot lehetetlen fölmenteni kötelezettségei alól, amikor Belgium köteles teljesíteni azokat a kötelezettségeket, amelyeket a németek által földült területek helyreállítási költségeinek fedezetére vett föl Franciaországtól.

A márka romlásával — mondja a jegyzék — Németország meg akart szabadulni belső adósságaitól, hogy azután, mint az ipari termelésben veszedelmes vetélytárs Angliával szemben fellépessen. Belgium nem zárkózhatik el a német jóvátétel könnyítése elől, de a jóvátétel könnyítésével egyidejűleg a szövetségeseknek is törölni kell a háborus követeléseket. Ha Anglia ehhez a

feltételhez hozzájárul, Belgium nem fogja ellenezni, hogy nemzetközi szakértő bizottság vizsgálja felül Németország fizetőképességét.

A belga jegyzék hatása Berlinben

Berlinből jelentik: A belga válasz kiméletlen álláspontja s körlehetetlen követeléseit német politikai és pénzügyi körökben rendkívüli elkeseredést szültek.

A francia sajtó ünnepli Poincarét

Párisból jelentik: A lapok teljes terjedelmében közlik a jóvátételi okmányokat, amelyekből kitűnik, hogy Poincaré határozott utasítást adott a londoni francia nagykövetnek arra, hogy a versaillesi békeszerződéshez feltétlenül ragaszkodjon. A passzív ellenállás megszüntetése nélkül Franciaország semmi szín alatt nem tárgyal Németországgal. Az okmányokban Franciaország helyteleníti az angol kormány eljárását, amellyel Németországot az ellenállás fentartására biztatja.

A lapok egyébként megállapítják, hogy Poincaré nagy diplomáciai sikert aratott azzal, hogy keresztelte Anglia tervét. A közzétett diplomáciai okmányokból kiderül, hogy Poincaré átlátott az angol kormány titkos szándékán és még idejekorán megakadályozta.

Tűzvész Becskereken

Három ház leégett

Becskerekéről jelentik: Szombaton délután fél tizenegy órakor nagy tűzvész pusztított Becskereken. A tűz Radovansev Zsiva házában tört ki, ahol az udvaron egy cséplőgép dolgozott. Egy kipattmó szikrától tüzet fogott a gép mellett álló buzaasztal, amely pillanatok alatt lángban állott. A nagy tüzzel égő buza felgyújtotta a cséplőgépet, amely elégett.

A délkeleti irányból jövő erős szél az égő buzakaszal pernyéjét a szomszédos uccákra vitte és csakhamar lángban állott három ház és pedig Avramov Cvetko, Gisisz Plavko és Perc Laza háza, amelyek — mielőtt még kellő segítség érkezett volna — melléképületeikkel együtt teljesen porrá égtek. Radovansev Zsiva házában tíz hold buzatermése is elpusztult, valamint a Guttman-cég cséplőgépe. Ezenkívül hat ház melléképülete is leégett.

Emberéletben nem esett kár.

A budapesti ügyészség

kikéri Kiss Menyhértet a parlamenttől

Budapestről jelentik: A budapesti ügyészség vezetője a magyar nemzetgyűléshez beadványt intézett, amelyben Kiss Menyhért nemzetgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kéri. Kiss Menyhért ellen, aki a parlamenti ébredő-csoportegyközleg hangosabb szóvivője, az a vád, hogy a mozdonyvezetőket sztrájkra bujtogatta. Az ébredő képviselő ugyanis a mozdonyvezetők felkérésére küldöttségüket a főkapitány elé vezette és a főkapitány előszobájában az a fatális tévedés esett meg vele, hogy Andráka Károly főkapitányhelyettes detektívönkököt mozdonyvezetőnek nézte és mint ilyenek el kezdte lelkesen magyarázni, hogy a mozdonyvezetők a leghelyesebben teszik, ha sztrájkba lépnek.

Kiss Menyhért mentelmi jogának felfüggesztését a nemzetgyűlés hétfői ülésén terjeszti elő a Ház elnöksége és bizonyosra vehető, hogy a nemzetgyűlés többsége hozzájárul a minden oldalon el-lenszenves képviselő kiadatásához.

Nem jó franciának lenni — Berlinben

Berlinből jelentik: Ha valaki közelről nézi azt a kétségbeesett erőfeszítést, a mellyel a győztes Franciaország Németország kezét örökre guzsba akarja kötni, a hangos szenzációkat itt csak alig megfogható epizódoknak látja, amelyeket a berlini utca az első megdöbbenés után vaskos humorba csomagol a történelem számára. Hogy Dortmundban hat ártatlan munkást agyonlőttek, hogy Essenben német anyákat szurtak le és német lányok ellen merényletek százait követték el, hogy sok százmillió sarcot vetnek ki és összerombolják az ipartelepeket... a megdöbbenés egy pillanatra megállítja a hatalmas gép működését, a lomha vas-ka egy pillanatra tétován áll, hogy vajjon neki lendüljön-e, aztán jobbat gondol, a bosszu vonala ismét egy barázdával mélyebb lesz, s a gép szakadatlanul dolgozik tovább. Dolgozni Berlinben ez a szó nem politikai frázis, hanem maga az élet. Az emberek itt évtizedek óta úgy rendezkedtek be, hogy minden megállóhelyre számúztak, a berlini embernek nincs ebéd utáni feketekávéra ideje, a kávéházakban nem olvassa végig az összes újságokat, elsősorban azért nem, mert egész Berlinben nincs annyi kávéház, mint egy-egy nagyobb magyar városban, másodsorban pedig azért, mert azzal a másfél órával, amit a kávéházban töltene, a német államot rabolja meg. Pedig a német állam oly szegény és annyi adóssága van, hogy a német gyermekeket már születésük pillanatában hallatlan felelősség és óriási adósság terheli, akkora adósság, amekkorát nálunk a legtehetősebb lump sem tudna csinálni, még ha kutyáit is pezsgővel itatja mindennap...

Az Unter den Lindenen alig néhány szék nyújt pihenőt az elfáradt berlinieknek. A Kaffe Bauer, Berlin egyik legforgalmasabb és legelőkelőbb kávéháza egész délelőtt üres, délután pedig üzleteket kötnék benne. A cukrászdák azonban állandóan tele vannak. Csodálatos, hogy a berlini nők mennyire szeretik az édes-séget. Majdnem valamennyi randevujukat bizalmas szerelmi találkozásukat ezekben az apró kis conditorelekben bonyolítják le, amelyekkel minden forgalmasabb utcavonalon és áruházban találkozunk. Berlinben is, mint minden világvárosban, a nappal valamennyi óráját munkára használják fel s az igazi élet éjjel kezdődik. A mulatni vágyó berliniek ilyenkor zsufozásig megtöltik a Friedrechstrassén, a Leipzigerstrassén, az Unter den Lindenen levő restauránokat és dielékét, amelyek olyanok, mint a párisi caffè chantan-ok vagy a vacsorázó vagy pezsgőző vendégeket változatos kabaréval szórakoztatják. Berlin valóságos eldoradoja a ház-mester lányokból vedlett színésznővédeknek, akik rövid művészi gyakorlat után valamelyik gazdag műbarát jóvoltából válogathatnak a világjelentő deszkákban.

E művésznőkön kívül Berlinben még portásokban is óriási a kereslet. Minden kis lebujsban, ahová délszaki növényeknek csufozt, cserépkébe állított pálmakart raknak az ajtó elé, afrikai fejedelmekhez hasonló, pazar zsinórozás ruhába bujtatott portások fogadják a vendégeket. Ez a foglalkozás majdnem nehezebb a diplomáciai szakmánál, mert az arcjátnak és rábeszélésnek ezerféle skáláját kell végigpróbálnia a vendégek becsalogatására. Berlinben minden idegen kitűnően él, csak a franciákat üldözi a balsors. Minden berlini boltban s minden oly helyiségben, ahol idegeneket szolgálnak ki, a következő felírás ölik az ember szemébe:

»An Franzosen und Belgiern wird nichts verabreicht.«

Minden idegent gyanus szemmel méregetnek végig, s ha véletlenül valakiről kiderül, hogy a proszkribált nemzetek közé tartozik, elveszett ember. A borbély nem veszi le a szakállát, a pincér visszaviszi az orra elől a levest, a szállodában srófot tartanak a tisztításra kikészített cipő talpába, elzárják a vizesapját, elrontják a villanyvilágítását, az autók pneumatiká-

ba szeget dugnak vagy kiszúrik a benzintartályt, szóval ezer módját találják ki annak, hogy a franciák berlini tartózkodását pokollá tegyék.

Berlin azonban a francia-gyűlöleten kívül ráér egyébbel is foglalkozni. A város belső területén huszonnégy óriási négy-öt emeletes bérház, két nagy áruccsarnok

és öt gyár épül. Az Unter den Linden tele van építőállványokkal s a várost egész új köntösbe öltöztetik. A parkok, terek, gondozottak, a villamos kitűnően közlekedik, a menetdíj olcsó, a városi tanács egyébbel sem foglalkozik, minthogy Berlin a márka állandó zuhanása ellenére minél szebbé és minél olcsóbbá tegye.

A Délivasut vonalain megindult a forgalom

A vasutasok katonai szolgálatban maradnak — Sztrájkolnak a boszniai vasutasok

Beogradból jelentik: A Déli-vasut horvátországi és szlovéniai vonalai csütörtökön éjfélkor kitört huszonnégyórás tüntető sztrájk pénteken éjjel 12 órakor véget ért. A forgalom valamennyi vonalon helyreállt és mindenütt teljes rend és nyugalom van. A kormány határozata értelmében továbbra is érvényben marad a közlekedés-ügyi miniszter intézkedése, hogy a sztrájkban résztvevő vasutasok a sztrájk ügyében megindított vizsgálat befejezéséig mozgósítási állományban maradnak és katonai szolgálatot teljesítenek eddigi vasuti munkabeosztásukban.

Zagrebi jelentés szerint az ottani

rendőrség letartóztatta Krekics Jovant, a vasutas szervezetelek elnökét, mert azt hiszik, hogy ő volt a sztrájk főkezdeményezője és vezetője.

Vasutassztrájk a fez miatt

Beogradból jelentik: Eddig még meg nem erősített hírek szerint szombaton Bosznia vasutvonalain a vasutasok sztrájkba léptek a közlekedésügyi miniszter rendelete miatt, amelyben a miniszter megtiltja a vasutasoknak az egyenruhához az eddig használt fez viselését, hanem a rendes vasuti szolgálati sapka viselését teszi kötelezővé számukra.

A Vidákovics-levelek

Egy millió koronát akart zsarolni a topolai névtelen levélíró

A topolai névtelen levélíró üzenelmei — amelyekről alább bővebb részleteket közlünk — mindjobban emlékeztetnek a másfélévteltől marseillei botrányra, amely teljesen azonos módon kezdődött: marseillei postai keltezéssel a névtelen levelek százait kapták egyik közeli francia városka lakói, akik között olyan pánikot keltettek a gyalázkodó tartalmu pamfletok, hogy végül is egyik öngyilkosság a másikat követte a szóbanforgó városban. A topolai szörnnyeteg, aki hasonló eredményt akar, úgy látszik, felmutatni, szintén nagyüzemben gyártja a névtelen leveleket, amelyekkel egész Topolát elárasztja hónapok óta és tervszerű működést fejt ki abban az irányban, hogy több topolai polgárt a halálba kényszerítsen.

Egy millió — gyerektartásért

Egyelőre nem állapítható meg, hogy a topolai anonim-levél-gyáros milyen célok vezetik működésében; első levelét mindenestre közönséges zsaroló-szándékkal írta. Ezt a levelet február elején kapta Vidákovics István topolai bankhivatalnok; ismeretlen üldözője egymillió koronát követelt benne gyerektartás címén. Az első levél két dologban különbözik a banktisztviselőhöz intézett többi levelektől. Míg a többi — körülbelül harminc — levél gépiratos, ezt a levelet elferdített kéziratsal írták, (éppen úgy, mint a Bácsmegyei Naplóhoz küldött névtelen levelet.) Azonkívül ez a levél az egyetlen, amelyet nem névtelenül adott fel az ismeretlen levélíró, hanem Kendis Ilon álnévvel írt alá. A levelet megvizsgáltatták irásszakértőkkel, akik megállapították róla, hogy nem nő, hanem férfi írta.

»Jóindulatu« figyelmeztetések

A névtelen levelek nem függenek össze egymással és teljesen különböző, sőt egymásnak ellentmondó állításokat, vádakat tartalmaznak. Az első, zsaroló levél után a névtelen levélíró az ismeretlen jóakaró köntösében lépett fel: »jóindulatu« figyelmeztetést küldött Vidákovicsnak, hogy valami magasrangú személyiség figyelje őt, akinek rendelkezésére állandóan szemmel is tartják. »Nagy okom van arra, hogy őt erre figyelmeztessem. — Így

szól a névtelen levél — vigyázzon, még otthon is, a szobájában«. Később azután fenyegető levelek következtek, azt írta az anonim-levélíró a bankhivatalnoknak, hogy bármit is csinál, sorsát nem kerülheti el. Utóbb trágár vádak következtek a bankhivatalnok állítólagos szerelmi kalandjairól; a levelezés a maga egészében egy mindig jobban és jobban kifejlődő és megerősödő rögeszme pathológikus képét mutatja. Arról például, hogy amerikai párba miatt üldözi Vidákovicsot, leírta egyáltalán nem tett említést a névtelen levelek írója.

Az anonim-leveleket nemcsak Vidákovicsnak küldte írójuk, hanem — mint már megírtuk — elsősorban a topolai főszolgabírósnak, azonkívül Vidákovicsnak csaknem valamennyi ismerősének. Legutóbb Barcsi Viktor topolai római katolikus plébános, továbbá az egyik helybeli bankigazgató kaptak a Vidákovics-ügyből kifolyólag leveleket, amelyekben a névtelen levélíró közölte velük, hogy tuszoknak tekintik őket és ha Vidákovics István egy hónapon belül agyon nem lövi magát, akkor levegőbe röpti a takarékpénztárt és a plébániát.

Mit mond Vidákovics?

Vidákovics István banktisztviselő, akit a névtelen levélíró halálba akar üldözni, huszonnégy éves, szőke, magastermetű fiatalember, a Bács-topolyai Takarékpénztár tisztviselője. Érdeklődöttünk nála, hogy mit gondol, ki a névtelen levelek küldője?

— Sejtelmem sincsen róla — mondotta az üldözött bankhivatalnok —, ha tudnám, hogy ki az illető, nem lenne szükségem nekem hatósági oltalmazásra, a rendőrség segítségére, elintézném én magam a dolgot, csak találkozni az illetővel. Lehetőleg négy szemközti és sötétben. Egyik levelében szadizmussal vádol meg és azzal fenyeget, hogy leszámol majd velem. Mondhatom, alig várom, hogy sor kerüljön erre a leszámolásra.

— Nem veszi szívére a hajsza? — kérdeztük.

— Egyáltalán nem. Látom, hogy kompromittálni akarnak és tönkretenni, de teljesen nyugodt vagyok,

mert tudom, hogy ez ugysem fog sikerülni. Legnagyobb elégtétel, hogy ismerőseim, akiket ez az örült eláraszt a rólam szóló piszkolódásokkal, elhozzák nekem ezeket a leveleket, annyira nem adnak hitelt a képtelen vádakra.

— Azt hiszi, hogy örült embertől származnak ezek a levelek?

— Biztosnak tartom, hogy beteg ember, aki ilyenével szórakozik. Lehet látni, hogy nem normális. Haragosaim nincsenek és az a feltevés sem valószínű, hogy valami elhagyott nőismerősöm állna így boszút rajtam.

— Miért nem valószínű ez a feltevés?

— Kérem, egy nő nem képes ilyesmire, — jelentette ki Vidákovics a női nem iránti őszinte tisztelettel —, a levelek olyan borzalmasan mocskos hangok, mintha valami bakakáplár írta volna azokat. Egy kértén, egy bornirt hülye...

Vidákovics izgatott lett, azután megkérdezte, hogy a Bácsmegyei Napló-hoz intézett levélben szereplő N. N.-né — akinek nevét kihagytuk tudósításunkból — kicsoda? Amikor megtudta, hogy ki az az ismert és előkelő úri hölgy, akit vele kapcsolatban le akarnak leplezni, meglepődve jelentette ki, hogy a szóbanforgó uriaszonyt csakugyan ismeri.

— Egyetlenegyszer találkoztam vele egy zsuron — mondotta —, azazóta nem láttam. Érdekes, hogy az eddigi levelekben ez a név sohasem fordult elő.

A levelek Vidákovicsnak állandóan kalandjait vetik a szemére, de minden levél más és más nőt gyanúsít a tisztviselővel kapcsolatban.

Mások is kaptak Topolán zsaroló leveleket

Vidákovics István elmondotta, hogy a névtelen levélíró nemcsak őt üldözi, hanem mások is kaptak Topolán hasonló leveleket. A legutóbbi időben Árpádti Deszka nagykereskedőt igyekeztek ismeretlen tettsek — állítólagos nő-ügyek leleplezésével fenyegetőzve — megzsarolni, régebben pedig Pendzsics Károly üvegkereskedőt. Ezeknek a leveleknek írása megegyezett a Vidákovics-féle levelekével.

A nyomozás eredménytelen

Az anonim-levelek ügyében megindított nyomozás megállapította, hogy a leveleket Topolán, Somborban és Subotícán adták föl, lényeges eredményt azonban nem tud felmutatni, noha a nyomozás munkáját rendkívül megkönnyíti az a körülmény, hogy a névtelen levelek nagyrésze írógéppel van írva. Az ugyanis valószínű, hogy a névtelen levélíró Topolán kell keresni, ott pedig könnyű dolog a községben található valamennyi írógépről íráspróbát venni, amiből azután minden valamirevaló írógépszakértő könnyen megállapítja, hogy melyik írógéppel írták a kérdéses leveleket. Ugyancsak támpontul szolgálhat a nyomozás számára az a körülmény, ami a Bácsmegyei Napló-hoz intézett névtelen levélből derült ki, hogy a névtelen levélíró tudott Vidákovicsnak és a szóbanforgó N. N. föld-birtokos feleségének ismeretségéről. Az uriaszony és a banktisztviselő egyetlenegyszer, egy zsuron látták egymást, nem lesz nehéz tehát megállapítani, hogy kik voltak jelen ezen a zsuron és a jelenlevők közül ki hozható esetleg összefüggésbe a névtelen levelekkel?

FOLTMENTES FEHÉR
TÜKRÖKET
fekete és kék folt nélkül garancia
mellett készit
„VITRUM“ NOVISAD
Futoski put 84/x. — Üvegcsiszolás.

Subotica adórészesedése

A pénzügyminiszterium bizottságot küldött ki a város követelésének megvizsgálására

A pénzügyminiszterium és Subotica város között már régebbi idő óta folyó tárgyalások az állami adó után a városnak járó tiz százalék adórészesedés kiutalására vonatkoznak. A tárgyalások folyamán a pénzügyminiszterium részéről úgy nyilatkoztak, hogy ezt a tiz százalékot nem fizetik ki, mert a kormány tervbevette az adórészesedések beszüntetését. Dr. Pletikoszits András főispán-polgármester legutóbb szerdán tárgyalta a pénzügyminiszteriumban, ahol kijelentette, hogy ha nem utalja ki a miniszterium a városnak járó adórészesedést, akkor a zagrebi főispán példáját fogja követni és a városhoz befolyó állami adókból fogja levonni az adórészesedést. A tárgyalások azonban szerdán is eredménytelenül végződtek, mert a miniszterium semmi határozott választ nem adott az adórészesedések kiutalására vonatkozólag.

Pletikoszits főispán visszaérkezve Suboticára, úgy nyilatkozott, hogy a városnak járó összeget mindenféleképpen behajtja az államon és nem törődik a következményekkel.

Beogradi jelentés szerint a pénzügyminiszteriumban szombaton foglalkoztak Subotica város követelésével úgy határoztak, hogy a tiz százalékos adórészesedés ügyében egy speciális bizottságot küldenek ki a követelés jogosságának megvizsgálására. Ezt a bizottságot a pénzügyminiszter szombaton már ki is nevezte.

A bánati radikálisok

Zsén román nemzetiségi képviselő ellen

Beogradból jelentik: Szombaton délelőtt Beogradba érkezett az alibunári radikálpárt negyvenfogu küldöttsége Miloradovics helyi pártelnök vezetésével. A küldöttség felkereste Pasic miniszterelnököt és Vuicsics belügyminisztert, akiknek elmondották, hogy dr. Zsén román nemzetiségi képviselő az utóbbi időben a délbánati községekben erős agitációt fejt ki Románia érdekében. Tiltakoztak Kolarszky Péter alibunári főszolgabíró elbocsátása ellen, akit szerinte dr. Zsén kívánságára mentettek fel állásától. Ez ügyben Pasic miniszterelnök a küldöttség elbocsátása után magához hívatta Vuicsics belügyminisztert, akitől információkat kért. Valószínű, hogy az alibunári főszolgabíró a küldöttség intervenciója következtében megmarad állásában.

A zentai merénylő lány újabb vallomása

Szabadon bocsájtották Tóth Andrást

Sentáról jelentik: A zentai rendőrségen pénteken délután folytatták Patócs Erzsébet kihallgatását. A kihallgatás folyamán a lány visszavonta csütörtökön tett vallomását, amely szerint a rablógyilkosságot sógorával együtt akarták volna elkövetni és azt állítja, hogy azt csak azért vallotta, hogy ezáltal könnyítsen helyzetén.

Részletesen elmondta, hogy hogyan akarta végrehajtani tervét. A támadást megelőző délután elment Tóth Andrásékhoz, ahol előadta, hogy baltára van szüksége, mert odahaza szappanfőzés lesz és fát kell vágni. A baltával azután egyik barátjához ment, ahol este fél-tíz óráig tartózkodott. Éjjel körül bemászott a polgármesterék kertjébe, ahol elrejtőzött. Megvárta, amíg Petrovics Brankó dr. eltávozik hazáról, hogy a hajnali vonattal Novisadra utazzék, azután a nyitvalevő ablakon át bemászott az előszobába, ahol hét óráig tartózkodott. Tudta, hogy Petrovicsék hol

tartják ékszerüket és ezért az volt a szándéka, hogy Petrovicsné és kisléányát agyonveri, az ékszereket magához veszi és elmenekül.

Hét órákor, amikor Petrovicsné kijött a lakásból, hogy a konyhába menjen, a baltával háromszor fejbeütötte. Az uriaszony összeesett, mire ő megrémült és elmenekült.

Patócs Erzsébet újabb vallomása alapján a rendőrség a letartóztatott Tóth Andrást szabadonbocsájtotta. A merénylő varrodéányt vasárnap átkísérik a subotica ügyészség fogházába.

HIREK

Az éjszakán keresztül

Megyek által az erdőn, az éjszakán. Csillagtalán, omlós sötétség lóg, mozog, mogorvaskodik körülöttem s én uttalan utakon, nyöszörgő csapásokon megyek előre, mint vak koldus, mint diadalmas hadvezér.

— Megállj!

Megyek, megyek hűséggel és hitel, akarattal és dölyfös dacoskodással, megyek tovább és előre. A fák zúgnak és fejöket rázzák, mint szomorú, szakállas próféták. Távolszelek harsonái bugnak, bömbölnek, mintha milliók győzelmi rivalgása formálódna lejtőről, hatalmas hangözlönne, avagy talán felszabadult oroszok üvöltene? — ki tudja. Az éjszaka csupa borzalom, csupa félelem és megyek előre bátran és keményen.

— Megállj!

Susognak a levelek, sirnak a galylyak, talán fehértestű drákok zokognak a bokrok tüskéi között, talán elárult madárfiókák csipogják vissza az anyjukat. Libegő szilfidek hegedülnek a pityergős levegőben s minden olyan szomorú, olyan sirni való. Bágyasztó, busító tündérmesék jutnak az eszembe, szomorú dajkahangok duruzsolnak a fülemben — ó, valamikor gyermek is voltam, bölcsőben ringattak csókolgattak, aggódtak ériem, jövőt álmodtak nekem és hittek bennem... Megrántom vállamat és megyek tovább könnyen és szabadon.

— Ne menj!

Bagoly huhog a tejem fölött. A Haldé, mint jóbarát megérinti a vállamat. Tán furulyázik valahol a tompa titkoszatosságban... régi, régi nótákat panaszol, mint magányos hegyi pásztor. Ó, milyen szép is volt álmodozni szállingózni, kergetőzni libbenő lepke módra, megszerve vágyul, szívárványt bámolni és versenyt szaladni mámoros márciusok szellőjével. Tücsök cripel, szentjános bogarak röpködnek szerelmes villogással, mint valahol, régen egy bus, öreg házban, ahol mindig puha volt az ágyam, ahol könnyes szemmel csókolgattak meg a homlokom. Mennyi boru, mennyi csüggedés lóg ebben az éjszakában. De én mosolygok és kevélyen, hidegen megyek tovább.

— Ne menj!

Megyek, törtetek, taposok előre, ha láradt is a térdem, ha tüskés is a talpam, ha kezemet húzzák is a békatestű koboldok: én nem állok meg. Szilénosz véres szemmel, röhögő, mocskos szájjal kint a bordból, a csábostestű tündérek arany koronát csillogtatnak az erdő zizegős, fekete talatájában, mint csillámló igéretet. Sötét van, gunyos, huhogós, hívogató sötétség, zöldárcu manók kacagnak és Szilvanusz ledér lednyai vonzó, varázsos, marasztaló énekbe kezdenek, mint mézhajú szirdek. Én azonban megyek tovább siketen és hittem rogyogó erejével.

— Ne menj!

Megy előre bárgyún és kicsokolva mint öreg beteg medve Ke-

resztbe fektetett latörzsek, összeledőlt bozótok, kegyetlen koboldcsinyek, süvöltős borzalmak gátolják az utamat. Fáraát és rogyant a lábam, vérzik az arcom, reszket a kezem, de én megyek, megyek. Kopog a harkály, mintha koporsót szögegne. Nagyon láradt a szívem, mint hulló madáré, izmaimból elszáll az erő, vonszalom magam, vánszorgok, kuszom, kintlódok. Roskadozom, elbukom, de felállok és ismét tovább megyek. Megyek előre sebzetten, lankadtan, de gögösen ágaskodó akarattal.

— Ne menj!

Megyek, megyek és már látom a megváltó fényt, mely átizzik, átkiált a sejtelmes, susogós sötétségen. Látom a beteljesülést, a célt, az élet lángcsodáját. Biztat, hívogat, ígért az a távoli, bársonyos, biboros világ és én lihegve loholok feléje, mint didergő ősemlék a tűz felé. Érzem, tudom, hogy ott várnak rám, ott szeretnek engem, ott csodálnak engem, hogy ott megtalálom az értelmet, a kezdetet, a feleletet. Ott van a legféhébb arc, a legszűzebb kéz, a legtündöklőbb lélek. Szétárrul a két legpuhább és leggondosabb női kar, felcsillognak a tiszta, fekete szemek: hívnak, várnak, vágyanak, akarnak. Mert szeretnek. És csillog a babér, ujjong a rózsza hősiés himnuszot játszik az orgona, a levegőben pedig kacagós nész ülnek horgok, illatok, gyönyörök... Csillog, ragyog, ujjong, vijjog, közeledik a megváltó fény, fellobognak a pirosnyelvű mámorlángok, tüsdöklöl a beteljesülés és én kódban megyek feléje, feléje, mindig feléje... — Ne menj, tiam, ne menj... Szentolky Kornél.

— A román királyi pár átutazott Suboticán. Ferdinánd román király és Mária román királyné szombaton délután 6 óra 28 perckor. — Bledbe való utjukban. — Suboticára érkeztek. Az udvari vonat 15 percig állott a subotica pályaudvaron. A vonat megérkezése után a király, — aki polgári ruhában volt, — megjelent kocsijának peronján és rövid ideig elbeszélgetett a fogadására megjelent hivatalos személyiségekkel. Mária királyné nem mutatkozott. Az udvari vonatot Bukarestből Dimitrijevic bukaresti jugoszláv követségi attasé kísérte. Az állomáson Sztanojlović tábornok, hadosztályparancsnok, Pletikoszics András dr. főispán és Miladinovic Szlobodán, főkapitányhelyettes jelentek meg a román királyi pár fogadására. Az udvari vonat 6 óra 43 perckor folytatta útját Bródon, Zagrebbe és Ljubljánán át Bledbe.

— Az SHS. királyság új chikágói konzulja. Beogradból jelentik: Vasárnap reggel elutazik Amerikába dr. Kulics az SHS. királyság új chikágói konzulja és átveszi hivatalát.

— Jankovics közlekedésügyi miniszter a titel-orlováti vasútvonal építésénél. Beogradból jelentik: Jankovics Velizár közlekedésügyi miniszter szombaton délután a Vajdaságba utazott, hogy a titel-orlováti vasútvonal építését ellenőrizze.

Eljegyzés. Dr. Peradzics Bozsidár törvényszéki orvos leányát, Milát Gregorics Steván cetinjei törvényszéki elnök, Xenia leányát pedig Vuicsinovic Dusan ügyvéd eljegyezte.

— A bánati terméseredmény. Beogradból jelentik: A becskereki agrárhivatal felügyelősege jelentése szerint a bánati átlagos terméseredmény a következő: buza holdankénti hozománya átlagosan 1100 kilogramm, árpa 1200 kilogramm, rozs 1000 kilogramm, tavaszi árpa 800 kilogramm, tavaszi rozs 1000 és zab 600 kilogramm.

— Emléket Lányi Ernőnek! A minap közöltük, hogy a subotica munkásdalárda hangversenye 11.256 koronát jövedelmezett. Ez a bevétel egy utólagos elszámolásból még 840 koronával gyarapodott. E 840 koronával együtt a Lányi emlékalap legutóljára 121.366 koronában kimutatott végösszege 122.206 koronára emelkedett.

— Felmentették állásától a zagrebi közoktatásügyi osztály főnökét, Zagrebből jelentik: Bosanac Zsarkót, a zagrebi közoktatásügyi osztály főnökét állásától felmentették. Elbocsátása összefüggésben van a kormányhoz Horvátországban tervezett új politikájával.

— Ki lesz a novisadi főszolgabíró? Dr. Petrovics Milos novisadi főszolgabíró mint közöltük — Torontál vármegyéhez nevezték ki. A kinevezése folytán megüresedett novisadi főszolgabírói állás jelöltje — mint Novisadról jelentik — dr. Popovics Lajos, a semmitőszék jelenlegi tanácsjegyzője, kinek kinevezése már a közeli napokban várható.

— Kinevezések a kikindai törvényszéken. Kikindáról jelentik: Az igazságügyminiszter dr. Teodorovics Mihály kikindai törvényszéki elnököt hasonló minőségben a pancsevoi törvényszékhez helyezte át. Helyébe Petrovics Milutin beogradi törvényszéki bíró kerül. A kikindai törvényszékhez dr. Gyurgyevics Vojislav sentai járásbíró és Raisevics István suboticai törvényszéki jegyzőt bírókká nevezték ki.

— A novisadi sakkverseny. Novisadi jelentés szerint, a most folyó sakkverseny eddigi eredményei a következők: Csirics győzött Rozsics ellen, Singer Markovics ellen, Celjak Tenner ellen, Kramer Magyarevics ellen, Tauundzics Fayer ellen. Eddig Celjak és Csirics vezetnek 2—2 ponttal. Remisvel végződtek a Forani—Feier és Poljanec—Ognyanovic játszmák.

— Előléptetések és kinevezések a suboticai pénzügyigazgatóságban. A pénzügyminiszterium Pajics Mihajlo suboticai pénzügyigazgatót magasabb rangú fizetési osztályba léptette elő. Osvald Vinko topolai járási adóhivatali főnököt könyvelővé, Bihár Vladimir helyettes pénztárnokot első osztályú adótitkárré, Ilic Csedo nyugalmazott lovassági kapitányt pénztárnokká és Gyurics Katicát, Kapetanovic Nikolát, Matkovics Istvánt, Vojnics Zelics Voislavot hivatalnokokká nevezte ki a suboticai pénzügyigazgatósághoz.

— Halálozás. Kulcsár Pál nyugalmazott vasuti fűtő, folyó hó 4-én, hosszas szenvedés után, 60 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn délután lesz a Valjevcska-utca 41. sz. gyászházban.

— A szaloniki szabadkikötő ügye. Beogradból jelentik: A görög-jugoszláv bizottság tárgyalásai a szalonikij szabadkikötő kérdésében befejezéshez közelednek. A görögök a beogradi kormányznak a szabadkikötőre vonatkozó előterjesztéseit elfogadták. A legközelebbi napokban már megkezdik a szabad zóna kijelölését és elhatárolását, amelynek elvégzésére mindkét kormány külön bizottságot fog kiküldeni.

A »Naftalin« Paliuson. A suboticai Müpártolók Köre augusztus hó 9-én este előadják a »Naftalin« című kacagató vígjátékot.

— A vajdasági malomtulajdonosok küldöttsége a pénzügyminiszternél. Beogradból jelentik: Pénteken délelőtt Sztójadinovic pénzügyminiszter a vajdasági malomtulajdonosok küldöttségét fogadta, akik azt kérték, hogy a gabona és liszt kivitelét vámjárt szállítsa le a kormány. A pénzügyminiszter megígérte, hogy mindent megtesz a vámok leszállítására, mert az a törekvése, hogy a jugoszláviai gabona a külföldi piacon versenyképes legyen.

— **Katonalevelő Debárból.** A debári magyar katona fiuk levelet küldtek szerkesztőségünkbe, amelyben üdvözlők hozzártatózókat. A levelet a következő bácskai katonafiúk írták alá: Radics Károly, Mátyi Baadi, Miskolci Miklós, Herédi József, Miskolci Imre, Miskolci Ferenc, Babancs Imre, Kerekcsa Vince, Gorác Sándor, Sárkány Lajos, Szekeres István, Szekeres János, Molnár György, Urban Balázs, Hoksza Mihály, Erdélyi Simon, Molnár Károly, Földi Mihály, Seres József.

Temetés . . .

Előli halog a kövér pap, fekete süvegét melyen a szemére húzza, fehér nyakkendővel lefolyik domboru meléle, lusta léptekkel imbolyog és indakát mormol vontatottan. A nap kegyetlenül tűz, mar, csiklandoz, a gyászvétel a koszorú ismeretét fejték alá tartva vizik és halban beszégetnek a kesi kereszt árnyékában. Az uccajárók pár pillanatra megállnak, néznek, hiváncsán, közömbösen, ernyőt formálnak a tenyerükből szemük elé, hunyorognak a napba és tovább szaladnak.

A gyászkoztul huzó lovak homlokán kopott toll-bóbita libeg, lobog a bogyáit szélben, mint züllött kis parkettseprő és lenkadt, zúzott tollakkal borzolódik szafeléd. A lovak olykor-olykor hevesen dölgölgölnak, legyeznek magukat és a szunyogokat hevesgetik. A kosi üvegablakán átruszognak a koporsó aranybetűi: . . . Honka, élt tizenhét évet . . .

Honkát lágyan ringatja a puha kosi, könnyű porfélék veszi körül és mint finom selyem fátyol borul rá szemfedőnek. A búcsóban sem ringatják kedvesében, mint ahogy utolsó utján uszik vele koporsója a temető felé. Az ismeretlen Honkát egy hintó és egy sáros, piszkos parasztkocsi kaleszolja, kiseri, síró asszonyokkal és fékterülés térflakkal az ülések. Néhány jászivű öregasszony utkőben áll be a sorba és feléráskálás kezében zokognak az idegen lányért. A város háza órája előtt a négyet, ragyog, villog a torony és lent, magasan apró, mulatságosan pinciny emberkék mázskálnak ide-oda.

A sarkon öntöz-kocsi fordul be az útra. Szépen csatlakozik a menethez és a víz friss, úde csobbanással loccsan, freccsen szerteszét. Mennek szépen, lassan, komótosan, álmódózn, mintha nem is élének, sorba egymásután. Előli a kövér pap, szemrehuzott fekete süvegével, a keresztvívők a hús koszorúval, a lovak a lengő bóbitával, a hintó, a parasztszekér, az öntöz-kocsi és az öntöz-kocsi nyomában moztlábás gyerkőcök láblüddnek apró siktásokat hallatva lubkolás közben.

Szerte esőnd terpeszkedik, súlyos lábbal ráhagyott a város nyakára és honka mozdulatlanul, mint elátkozott királykisasszony, Hólehérke, uszik a Béke-tó felé az egyszerű, fekete koporsó ilomos méhében . . .

(T.)

— **Kommunistaszervezetet fedeztek fel Szlovéniában.** A ljubljani rendőrség Szlovéniában egy nagyarányú kommunista szervezetet fedezett fel. A rendőrség eddig tíz munkást letartóztatott, akiket Ljubljánba szállítottak.

— **A vonat elé vetette magát.** Vóka Mihály 35 éves szubotici vasúti fekező szombaton reggel a vonat elé vetette magát. A szerencsétlen embernek a vonat kerekéi levágták a fejét. A mentők holttestét a Bajai-úti temető hullaházába szállították. Tettének oka családi viszálykodás.

— **Elítélt betörőbanda.** Osijekről jelentik: Az osijek-i rendőrség pár hónappal ezelőtt egy veszedelmes betörőbandát tett ártalmatlanná. A bandát, amely a városban sorozatos betöréseket követett el, Bonifart Ferenc vezette és tagja volt többek közt **Dermandovic** Emil városi rendőr is. Az osijek-i törvényszék most hozott ítéletet a betörőbanda tagjai felett. A főbűnösöket 1—8 évi, a bűntársakat pedig 4—10 havi börtönrre ítélte.

Nincsic képviseli a kisantantot a Népszövetségben

Genf-be utazik a külügyminiszter

Beogradból jelentik: **Nincsic** külügyminiszter vasárnap, vagy legkésőbb hétfőn elutazik Beogradból. A külügyminiszter először Bledbe megy és a királynak beszámoló a külpolitikai helyzetről. Innen **Genf-be utazik**, ahol **szeptember első napjaiban részt fog venni a Népszövetségi Liga gyűlésén.** A külügyminiszter genfi utazása összefügg a kisantant képviselőinek Szinájában hozott határozatával, amely szerint a **kisantantot Nincsic külügyminiszter fogja a Népszövetségben képviselni.**

A genfi tanácskozások után **Nincsic** külügyminiszter Párisba utazik, ahol tanácskozni fog a francia külügyminiszterrel és más politikusokkal a kis- és nagyantant szorosabb együttműködéséről.

— **Agvonlítotték egy kémet a pémonostori határrendőrök.** Osijekről jelentik: A napokban a határőrség észrevette, hogy egy gyanús egyén lopózik át Pémonostornál a határon. A gyanús határátlépőt elfogták és bekísérték a pémonostori határrendőrség fogházába, ahonnan azonban az éjszaka folyamán megszökött. Üldözőbe vették és miután többszöri felszólításra sem állt meg, az üldöző határőrök lelőtték. A vizsgálat megállapította, hogy az illető **Markócz Lukács** tagja volt a magyarországi ébredők szervezetének és kőmkedési megbízatással akart Jugoszláviába jönni.

— **Eljegyzés.** Nudi Cellika, Somfor és Grün Ignáz Mól, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

— **A demokratapárt gyűlése Nisben.** Beogradból jelentik: A demokratapárt pénteken Nisben nagygyűlést tartott. **Agatonovic** nisi képviselő elnökléte alatt. A gyűlés megnyitása után **Davidovic** Ljuba dr., a demokratapárt elnöke hosszabb beszédet mondott, amelyben bírálta a kormány működését és indokolta a demokraták eljárását a tisztviselőtörvény bizottsági és parlamenti tárgyalása során. Majd a véderőtörvény hibás rendelkezéseire mutatott rá. A gyűlés helyesléssel fogadta **Davidovic** beszédét és meleg ünneplésben részesítette a párt vezérét.

Pigyelem! Pigyelem! A novisadi kiállítás tartama alatt az apatini sörgyár közismert sörrel Wankle-féle söresarnokban Novisadon kerülnek kimerésre.

— **A baranyai menekültek szubotici csoportja felhívja tagjait, hogy a csoport jegyzőjénél (Petkovics-féle trafik, Wilsonova ulica) jelentkezzenek.**

— **Általános sztrájk készül Berlinben.** Berlinből jelentik: hogy a vasmunkások béremelési mozgalmá valószínűleg munkabeszüntetéshez fog vezetni, amit előreláthatólag Berlinben általános sztrájk követ, mert a többi szakmák kijelentették, hogy szolidárisok a vasmunkásokkal. Általános sztrájk esetén, mint hírlik, a munkaadók a kizárás eszközéhez folyamodnak. Berlinben a villamosvasutások már sztrájkban állnak.

— **Halál a gvászünnepeken.** Hamburgból jelentik: Tragikus eset játszódott le Bismarcknak, a vaskancellárnak egyik negyedszázados jubileumi gyászünnepeken. **Friedrichsruheban** is meg akarták ünnepelelni a szomorú évfordulót, ahol Reuss hamburgi lakosának kellett volna mondani az ünnepi beszédet. Amikor Reuss a koporsóhoz közeledett, hogy elmondja beszédét, egy halk felkiáltással összeesett és néhány perc múlva meghalt. Az ünnepet erre azonnal félbeszakították.

Szombaton délután **Nincsic** külügyminiszter közeli elutazása miatt konferencia volt a külügyminiszter, valamint **Nesics** Ljuba külügyi államtitkár és **Prica** admirális között. A konferencián azokról az értesítésekről tárgyaltak, amelyeket a Fiume ügyéről Rómában tárgyaló paritásos bizottság küldött a külügyminisztériumnak. A paritásos bizottság ugyanis pénteken tartotta Rómában első tanácskozását az olasz bizottsággal, amelyen az egyes albizottságok referátumáról tárgyaltak. **Nincsic** külügyminiszter megadta a szükséges információkat **Nesics** Ljuba államtitkárnak, aki távolléte alatt a külügyminisztériumot vezetni fogja.

Uj jogi doktor. Blauensteiner Ferdinándot a zagrebi tud. egyetemen jogtudományi doktorrá avatták.

— **A sentai építőmunkások mozgalmá.** Sentáról jelentik: A sentai építőmunkások mozgalmat indítottak egy egységes munkarend életbeléptetése érdekében. A kidolgozott tervezetet a munkaadók elfogadták.

Gabonakereskedők! Raktáron tartunk nagy mennyiségben törzsei és termelői köteleveket szerb, magyar és német nyelven. Kaphatók: „Urania” nyomdai műintézet és kiadóvállalatnál, Novisad, Ustavka-ul. 14.

SZINHÁZ

Vajda Ernő: A trónörökös

Bemutató a budapesti Renaissance-színházban

Budapestről jelentik: A **Renaissance-színházban** szombaton este mutatták be **Vajda Ernőnek** „A trónörökös” című darabját, amelynek tárgyát az író a mayerlingi tragédiából merítette. A darabot a kritika kedvezőtlenül fogadta. **Rudolf** trónörökös egyéniség nélküli bábként szerepel a darabban, a lélek és es létketés hiányzik személyéből. A darab teljesen rémdráma jellegű, amelyben a szerző igyekszik az izgalmakat fokozni, emellett minden irodalmi érték hiányzik belőle. A dráma így művészletlen, értéktelen és élvezhetetlenné vált.

A darab elsőrangú szereposztásban került színre, amj pótoita egyéb hátrányait. A trónörökös **Törzs Jenő**, az öreg császárt **Csorics Gyula**, Anna grófnőt **Simonvi Mária** személyesítették.

KÖZGAZDASÁG

Megtörtént a Kommerzialbank és a Centralbodenbank fuziója. Miként bécsi szerkesztőségünk jelenti, a Wiener Kommerzialbank és a Centralbodenkreditbank fuziója megtörtént, a bécsi tőzsdén a kulisszban már a Centralbodenbank részvényeit jegyzik a Kommerzialbank helyett. A Centralbodenbank egyébként alaptőkéjét 4 milliárdra akarja felemelni és részvényeit a párisi tőzsdén is, ahol már régebben jegyezték, kotiroztatni akarja.

Külföldi állati oltóanyagok és szérumok behozatalának betiltása. A földművelésügyi Miniszter rendeletileg megtiltotta az állati oltóanyagok és szérumoknak külföldről való behozatalát. A rendelet szerint hazai szérumtermelő intézetekben nem termelt szérumok és oltóanyagok behozatalára valamint a forgalomba való hozatalára a földművelésügyi miniszter előleges engedélye szükséges.

Közlirja szonkivál a rendelet, hogy kik és milyen feltételek mellett behozhatók az ilyen külföldi oltóanyagok és szérumok behozatalát. Miniszteri engedély nélkül behozott esetleg forgalomba hozott oltóanyagokat és szérumokat a helyi hatóságok elkobozzák és az ezen rendelet ellen vétők pénzbírsággal sújtanak. A rendelet hatálya azonnal érvénybe lép és az eddig engedély nélkül behozott szérumokra és oltóanyagokra is vonatkozik.

SPORT

Concordia—Sand kombinált. Vasárnap a Sand-pályán barátságos mérkőzést tart a két csapat. A Sand kombináltban az első csapatból hat játékos szerepel csupán, úgy hogy a Concordia, ha jó napja lesz, könnyen megszerezheti a győzelmet. A mérkőzés, amely délután fél hatkor kezdődik, fair, szép játékot ígér.

Mi lesz a bajnoksággal? A szubotici sportkörök nagy érdeklődéssel várják a zagrebi főszövetség döntését a Bácska megfélebbezett óvása ügyében. Különösen a körül folyik élénk vita, hogy a főszövetség az esetben, ha az óvást elfogadja, ki ellen érvényesíti a büntető paragrafusokat: a szubotici alszövetség ellen-e, amely tulajdonképpen egyedül felelős Krausz leigazolásaért vagy a Sand ellen, amely végeredményben semmi olyan szabálytalanságot nem követett el, amelyért büntetést érdemelne. A főszövetség egyelőre még nem hozott határozatot (vagy legalább is a döntés Subotícára még nem érkezett meg), de sokan máris biztosak abban, hogy Zagreb ítélete a Sandot elűti az idei bajnokságtól. A zöld-asztalban bizók reményeiket arra alapítják, hogy Bácskának, amely szemmeláthatólag nagyon komolyan veszi a bajnokság megnyerését, erős összeköttetései vannak Zagrebban, ahol a sportpolitika szintén nem mozog ideális keretek között. A Sand hívei ezzel szemben azt remélik, hogy a főszövetség a fogas kérdést nem dönti el úgy, ahogy ellenfelei gondolják, annál is inkább, mert az ellenük hozott ítélet nem lenne se sportszerű, se méltányos.

TŐZSDE

Novisadi terménytőzsde, augusztus 4-én. Irányzat változatlan, forgalom csekély. Buza, bácskai, 363—365 dinár; dupl. kassa 362,50 dinár; szerbiai Beograd paritással 345 dinár; liszt, 0-ás, 587,50—595 dinár; 6-os 400 dinár; zab 294—300 dinár; tengeri 282,50—285 dinár.

Beograd, augusztus 4. A tőzsde a szombati napon szünetel. A magánforgalomban következő árfolyamokat jegyezték föl: Berlin 00075, Newyork 94,25, London 431, Páris 3,425, Milánó 5,085, Prága 2,77, Budapest 0,5750, Genf 16,85, Bécs 0,13225.

Zürich, augusztus 4. Zdrlat: Berlin 0004,55 (0000,450), Newyork 558,25 (5559,75), London 25,50 (25,57), Páris 32,27,50 (32,35), Milánó (24,22,50), Prága 16,35 (16,50), Budapest 00,3,25 (003,50), Beograd 5,85 (5,87,50), Varsó 00023 (00025), Bukarest (2,77), Szófia 5,20 (5,10), Bécs 00078,50 (00078,75).

Budapest, augusztus 4. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Berlin 150—200; Bécs 25,80—28,50; Newyork 190,15; Páris 1100—1154; London 86010—98090; Milánó: Lira 823—835; Prága: Szokol 556—576. Valuták: Német márka 300—350; Dollár 19116—19615; Francia frank 1105—1139; Angol font 87110—89110.

Értéktőzsde. A legtöbb napok bizonytalansága óvatosságra készítette a piacot, úgy hogy a szombati magánforgalomban elvívész csekély számú kötés történt. Az irányzat tartott. A hetipénzt tizenkét-tizennégy százalékkal kínálták. Árfolyamok: Magyar Hitel 835000—390000; Osztrák Hitel 170000; Salgó 550000; Ofa 380000; Kőszén 220000; Államvasut 460000; Klotild 135000.

LEVELEZÉS

Nősülni óhajt 26 éves, Raguzán (Dubrovnik) állami állásban levő szolid intelligens fiatal ember leveleket: postanski pretinac 39. Dubrovnik. (Dalmácia) címre kérek. Szerb-horvát nyelvet teljesen bíró intelligens hölgy ismeretségi keresem, kinek társaságában szabad délutánjaimat nyelvgyakorlás céljából eltölthetném. Leveleket »Uriember« jelige alatt a »Publik« hirdetőirodába kérek. Subotica, Huspiac. 5775

31 éves, intelligens, jó megjelenésű és kedélyű beográdi nagyvállalkozó nősülés céljából ezton óhajt ismeretségi kötni. Figyelembe jöhetnek nemzetiségi és vallási különbség nélkül 19-24 éves jó családból való intelligens leányok, akik 300-400.000 dinár értékű készpénz vagy vagyonnal rendelkeznek. »Jó és boldog parti« jelígyével ellátott (később fényképértékelés feltétlen diszkréció mellett) teljes névalírási levelek e lap kiadóhivatalába küldendők. 5577

Nősülni óhajt jó megjelenésű fiatal iparos. Teljes című levelek fényképpel ellátva kéretnek »Hozomány feltétel« jelígyére a kiadóba. 5689

Önálló iparos, intelligens, 18-25 éves, szolid leány ismeretségi keresi házasság céljából. Leveleket: »28 éves« jelígyére a kiadóba kér. 5820

Két jobb megjelenésű iparos levelezne két jobb házból való leánnyal. Későbbi ismeretség után házasság nincs kizárva. Leveleket »Szöke« és »barna« jelígyére a kiadóba továbbít. 5817

Hölgyeim! Ki volna hajlandó elkísérni egy intelligens uriembert külföldi utjára? Utlevélt megszerzem. Fényképes ajánlatokat »Szép vidék« jelígyével a kiadóhivatal továbbít. 5807

Ismeretség hiányában szeretnék megismerkedni egy jellemes s komoly férfitval, kivel kedélyesen tölthetnék napjaimkat. Levelek a kiadóba kéretnek »Barna leány« jelígyére. 5844

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állástkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkördésekhez válaszbélyeg melléklendő.

FOGLALKOZÁS

Kifutó felvétetik. F. Kovács i. Drug. 5837

Malommunkásokat felvesz Gled-malom. Subotica. 4864

Fiatal hivatalnok, ki az államnyelvet bírja, gyors és gépirási tudással, azonnali belépésre kerestetik. Cím a kiadóban. 4862

Direktrice női divatszalonba, ki hasonló minőségben már működött, azonnali belépésre kerestetik, magas fix és százalékos. Ajánlatok: »Biztos jövő« jelígyére a kiadóhivatalba küldendők. 5860

Idősebb asszonyt szakácsnőnek keresek azonnali belépésre. Cím a kiadóban. 5843

Egy horvátul beszélő, kereskedelmi végzett irodista, aki pénztár kezelést is vállal, felvétetik. Cím Publik. 5838

Tanulóleányok felvétetnek Beck Jenő köztársasági helyében, gőzfűdő mellett. 5832

Idősebb lakatossegéd felvétetik Bory Béla gépműhelyében I., Stosova 7. 5903

Kasszirnököt, pincérleányokat keres Eberhardt-iroda, Agina ul. 2., Subotica. 5845

Jó írással bíró, raktárkezelésben is jártas megbízható irodaszolga helybéli gabonakereskedésben azonnali felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 5789

Intelligens deutsches Fräulein sucht Stelle mit Jahreszeugnissen. Anträge an »Interreklam d. d.« Subotica, Zrinjski trg. 2. 5904

Szerb, magyar, német levelező, minden irodai munkában jártas hivatalnok, megfelelő állást keres. Ajánlatokat Alexander Deutsch Zagreb, postanski pretinac 257. 5907

Egy szakképzett szilgyártó-segéd jó fizetéssel, azonnal felvétetik. Szakál János, szilgyártó, Bezdán. 5852

Okleveles, szerb, magyar, német, cseh nyelven beszélő gazdász, állást keres. Ajánlatokat továbbít: Bega-vállalat, Veliki-Bečkerck. 5851

Deutsches Fräulein wird zum sofortigen Eintritt zu zweijährigen Buben mit guter Behandlung und Bezahlung gesucht. Rudolf Priesner Sienkiewiczova ul. 6. 5901

Kisasszonyt négy középiskolával irodai munkára keresek. Beck Jenő köztársasági, gőzfűdő mellett. 5853

Egy iskolázott műtőnővért keres azonnali belépésre Dr. Hubsch Sándor, sebész, Kovin (Banat). 5856

Okleveles polgáriiskolai tanár, nyelvismeretkel, elmenne ur háza gyermekek oktatására, vagy társalkodónak. Ajánlatok »Tanár« jelígyére a kiadóba küldendők. 5913

Malomszerelő tanoncokat jó fizetéssel felvesz Rózsa malomépítész. S Kopp i Sin malomépítészeti osztály Subotica, Malsanski put. 5874

Egy mérlegképes könyvelő és perfekt horvát levelező, aki az utazást is vállalja, jó fizetéssel felvétetik. Cím: Publik-Reklam, Strossmayerova 8. 5802

Vincellér, gyümölcsfa és konyhakertész, alkalmazást keres kisebb gazdaságnál, októberi belépésre. Ajánlatok T. J., Szent János-utca 390. 5856

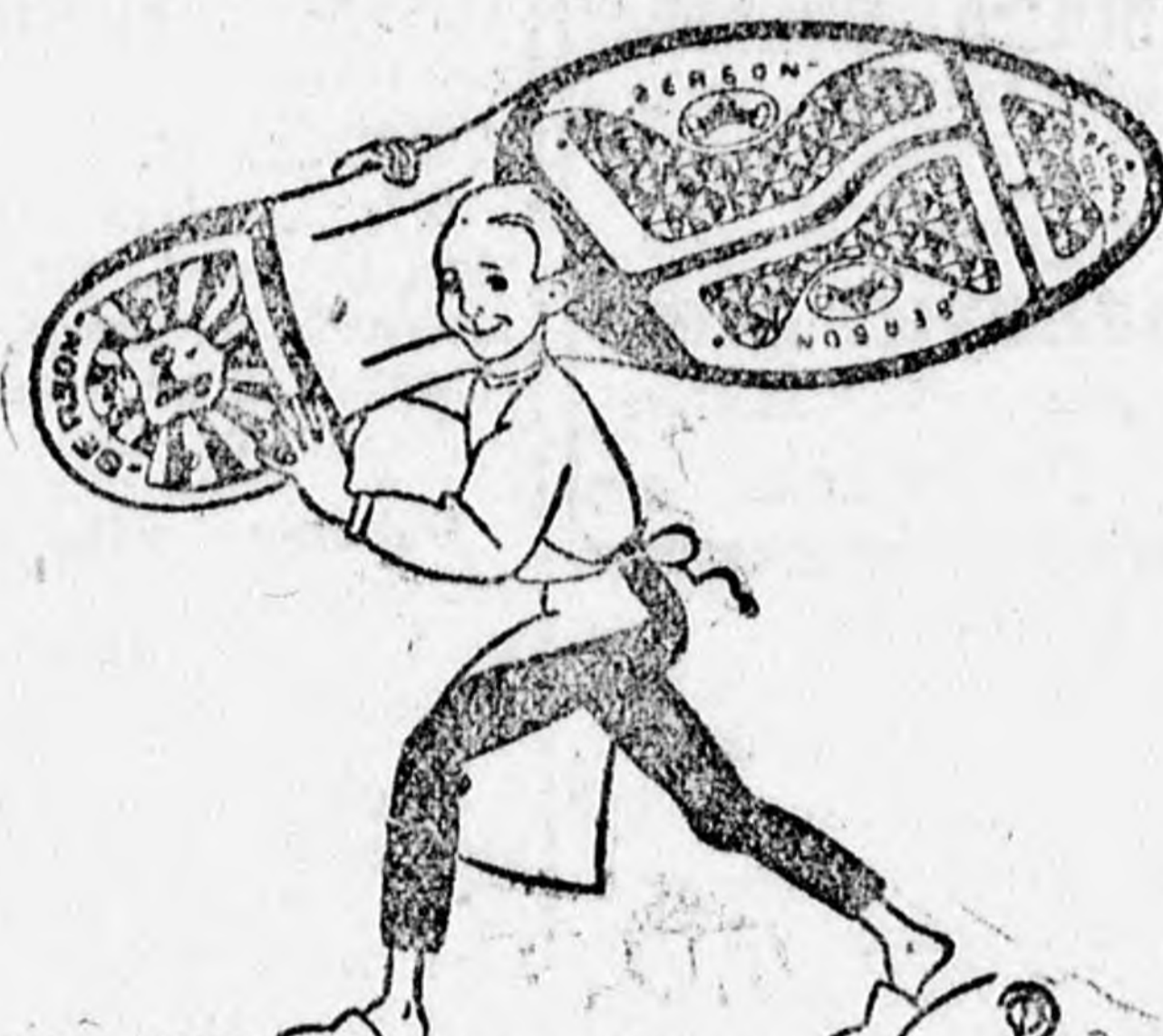
Elsőrendű
száraz 2 éves vágásu

bükkhasáb-tüzifa

azonnal szállításra vagontételekben kapható

Commercia R.T.
fatelepen Suboticán

Telefonszám: **3**

BERSON

volt és marad állandóan a legjobb minőség. — Kiméli a cipőt, olcsóbb és tartósabb a bőrnél. Követelje cipészétől, hogy cipőjére mindig csak „Berson“ gumisarkat és gumitalpat erősítsen.

NYILTTER.

Hirdetmény.

Donath Andor horgosi kereskedő, fűszer-és vasáruüzletét a mai napon megvettük. Felhívjuk a nevezett hitelezőit, hogy követeléseiket nyolc napon belül érvényesítsék, különben azokért felelősséget nem vállalunk.

Horgos, 1923. augusztus 5.

5872 Rácz és Társa.

Figyelmeztetés.

Vidéki kereskedők figyelmébe!

Egy Stein Armin nevű egyén cégem részére rendeléseket és pénzt vesz fel. Az illető szélhámós, aki ellen a feljelentést megtettem s az ügyesség már körözi.

Mate Horovitz
manufakturna trgovina Subotica.

KRNAJSKI GYÖRGY
POLGÁRI- ÉS EGYENRUHA SZABÓSÁGA
Subotica, Aleksandrova ulica 6.

KÉSZIT:

saját elsőrendű angol szöveteiből elegáns, modernszabásu uröltönyöket, — felöltöket és mindenféle egyenruhákat.

Szolid árak! 5529 Elsőrendű munka!

FELHIVÁS

Aközeledő őszi szezonra való tekintettel kérem t. vevőimet, hogy saját készítményü kötöttkabát-, sapka- és kosztümszükségletüket hölgyek és gyermekek részére már most szerezzék be. Tapasztalat szerint az idény beálltával a munkabérek és az üzemi költségek lényegesen emelkednek s így az árak is megdrágulnak, míg a mostani bevásárlásoknál a jelenleg érvényben levő olcsóbb árakon van módomban szállítani. Az őszi modelljeim elkészültek, melyeknek megtekintésére a t. hölgyközönséget van szerencsém meghívni.

BECK JENŐ

kötöttárnkészítő
Subotica, Pašićeva ul. 8. Gőzfűdő mellett

Értesitem a közönséget, hogy társam, Klein Rudolf ur a cégből kilépett és ezentul mint egyéni cég folytatom üzletemet.

Stuprich György
fakereskedő
Paža Kujundžića ul. 114. 5762

Övás I

Tudomásomra, jutott, hogy Stein Armin ügynök cégem nevében előleget vesz fel és hasonló visszaéléseket követ el. Miután tölem semminemű felhatalmazása nincsen, közönséges csaló, kinek tetteiért felelősséget nem vállalok.

B. Tenner
optikus Subotica.

Értesítés.

Tisztelettel hozzuk a t. öröltetőink és üzletfeleink tudomására, hogy gőzmalmunkat a legújabb gépekkel tökéletesítve

augusztus hó 10-én

helyezzük üzembe. Mint a multban, úgy most is minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy a t. öröltetőink és üzletfeleink legteljesebb megelégedését érdemeljük ki, miért is kérjük szives további pártfogásukat és maradtunk

kiváló tisztelettel

Kohán Vince & Comp.
gőzmalom

5472 Subotica, Senčanski-put 85.

Alulírott cég ezennel kijelentjük, hogy Pető Sándor ur volt üzletvezető-elnök, a szövetségéből barátságos uton kilépett 1923. évi augusztus hó 1-én s így e naptól kezdve részünkre sem vásárlást, megrendelést nem eszközölhet, sem pénzt fel nem vehet.

Senta, 1923. VIII. hó 1-én.

5762 Sentaí Cipészipari Szövetkezet.

Szakképzett molnárt azonnal belépésre keresek, nőilen előnyben. Zádory-malom Stara-Moravica. 5906

Faszobrász-segéd és egy tanonc felvételik. Jellinek József faszobrász Subotica, Paje Kujudzica ul. 4. 5787

Előkelő árva urileány, jó megjelenésű, kellemes modoru, magányos urhoz vagy urnőhöz házvezetőnőnek menne. Ajánlatokat »Elhatározás« jellegre a kiadóba kér. 5914

Mészáros, tökélegény, állást keres, esetleg felvezetőnek is elmegy. Cim: Solti István Coka (Bánát). 5909

Megbízható ügyes fiatalember, aki hosszabb ideig (frangiu családnál mint szobainas szolgált s kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, hasonló foglalkozást, vagy bankszolgálat állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 5830

Nőszemély, társ kerestetik elsőrangú csemegeüzlethez százezer dinárral. Ajánlatokat »Fiatalok« jellegre a kiadó továbbítja. 5821

Égy perfekt fogtechnikusszegéd azonnali belépésre kerestetik. Pászthy Dentist, Novisad, Duna-u. 11. 5805

Ne fájjon a feje! hogy mit főzöd ebédre Megmondja azt SÁGI fűszer- és csemege kereskedése. Subotica, Huspiac.

Házvezetőnő mellé kissegítő házi kisasszony kerestetik. Csakis intelligens, művelt családból való nők pályázhatnak, akik már otthon a háztartás minden ágában gyakorlatot szereztek és minden belső munka elvégzésére képesek és vállalkoznak. Jelentkezés reggel 8-10 óra közt Piukovics Józsefnél, Gimnazijaska ulica 1. 5889

Jobb házból való intelligens leány elárúsi tónőnek felvétetik »Parfimeria Mignon«, Agina ul. 6. 5892

Mérlegképes könyvelő alkalmazást keres. Megkereséseket »Perfekt 29« alatt a kiadóhivatal továbbítja. 5886

Jó házból való kitűnő felvétetik Braća Sonnenberg cégnél, Karagyorgyev trg. 5898

Eladó különböző butor. Cim a kiadóban. 4865

Háztartási légszokrény vadonat új, olcsón eladó. Megtekinthető Pillinger vendéglősnél, Zrinjski trg (gyümölcs piac). 5873

Elkötözés miatt eladó egy teljesen új, a legújabb divat szerint készített hálószobaberendezés. Subotica, Jukičeva-utca 17, volt Kationa-ucca. 5708

Balkares Singer-varrógép, majdnem új, teljesen jó állapotban sürgősen eladó. Ara 4500 dinár. Zental Béla, Senta. 5827

Eladó drogéria-berendezés 80 fiókkal, különféle berendezéssel, egyben vagy részletekben, frásztal, National-Kassa, Gyurgyovanszky & Gréczy illatszerház, Senta. 5846

Papgazdasszonyi állást keres özvegy gazdatisznő fizetés nélkül. Sombor 25. Poste restante. 5760

Szűcssegédet jó fizetéssel felvesz Wébel József szűcs Senta, Pöfőr. 5847

Papucsszűcsöket állandó munkára felvesz (párja 50 kor.) Szűcs Márk Pozseska ul. 22. Subotica. 5866

Nagyobb irodalomba ajánlkozik konvenció mellett okt. közműmester, kinek 32 éves gyakorlat van az építés terén, valamint gazdálkodásban is felhasználható. Cim Csepecska ul. 3. Beograd, Alexander Vuković. 5866

Ügyes motorkezelőt keresünk egy motorhajóhoz. — Csak szakértelmes, megbízható géplakatosok ajánlkozzanak fizetési igény megjelölésével Vécsey Károly és Társához, Staribečojen.

Gyakornok felvétetik Pintérgyógytárában Subotica, nagytemplom mellett. 5774

Kertész, gyermektelen vagy kis családú felvétetik Balog Lina kertésztében Subotica. 5753

Illatszerész-segéd, ki gyártja az illatszereket és kozmetikai cikkeket, azonnali belépésre ajánlkozik. Bálint Fülöp, Senta, Save Tekelijé ul. 2. 5791

Eves kertész nagyobb gazdaságba kerestetik. — Cim: dr. Volnich, Bačka-Topola. 5422

Egy komoly, józan kocsis azonnal felvétetik Siladič faterapén. 5893

VÉTEL-ELADÁS Matfőnem új zongora, mahagóniból, keresztűros 20.000 dinárért eladó. Cim a kiadóban. 5839

Tankönyvek Ciril, Horvát, Német, Magyar nyelven engedélyezett S. H. S. iskolák részére. Iskola irkák viszont eladók nagy engedmény. Árjegyzéket ingyen küld. Lipsitz és Lampel Subotica Telefon: 604.

Eladó különböző butor. Cim a kiadóban. 4865

Háztartási légszokrény vadonat új, olcsón eladó. Megtekinthető Pillinger vendéglősnél, Zrinjski trg (gyümölcs piac). 5873

Elkötözés miatt eladó egy teljesen új, a legújabb divat szerint készített hálószobaberendezés. Subotica, Jukičeva-utca 17, volt Kationa-ucca. 5708

Balkares Singer-varrógép, majdnem új, teljesen jó állapotban sürgősen eladó. Ara 4500 dinár. Zental Béla, Senta. 5827

Eladó drogéria-berendezés 80 fiókkal, különféle berendezéssel, egyben vagy részletekben, frásztal, National-Kassa, Gyurgyovanszky & Gréczy illatszerház, Senta. 5846

APRÓHIRDETÉSEK Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkeresők az apróhirdetési díj felet fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din, negyedévre 135 din. Kérdezőkéréséhez válaszbélyeg mellékelendő.

Ház eladó, nagy telkekkel 150.000 dinárért. Subotica, Sudarevičeva ul. 76. 5819

Rövidáru-üzlet a főtéren azonnal átadó. Cim a kiadóhivatalban. 5813

Két benzomotor, az egyik 4 éves 2 1/2 HP, a másik 8 éves 3 HP, két morzsóval, darálóval és körfűrővel eladó. Csak személyesen tárgyalok. — Z. Molnár János Veliki-Torak, Bánát. 5808

NATALIA CREM NATALIA SZAPPAN NATALIA PUDER BIBIANA kézfőnőmitő legjobb szépség szerek a világon Készítője Joanovics Sima gyógyszerész és illatszerész Debeljača. 623

Két háromnapos, him farkaskutya eladó. Subotica, Sava Tekeli-utca 47. 5649

Eladó birtok, esetleg esere magyarországi ingatlanért: 170 hold szántóföld, rét és legelő, 6 hold komlós és 6 hold szőlős teljes berendezéssel, sok épülettel, téglagyár stb., bácskai vasútállomás mellett, fővonalon. Ara 50 korona négyzetméterenként. Tudakozódni: »Alkalmi vétel« jellegre a kiadóban. 5684

Olcsó boroshordók 200-450 literig eladók Kristian Diep pincemesternél Sekiő, Bačka. 5685

HULLADÉKERT PÉNZT. Legmagasabb napi árban veszünk vörös, sárgaréz, ólom, horganyt, butított vas-hulladékokat Megyanszky és Társa vaskereskedők Subotica (a városház átellenében). Telefon 360. 6028

AJANDÉKOK minden alkalomra legjobban beszerezhetők Suboticián BALOG LINA CÉGNÉL

MEMA rézarugyár és galvanizáló intézet Telefon 360. SUBOTICA Gyári tel. 359. Gyárt: réz épület- és butorvasalást. Vállal: mindenféle nikkelezést, rezézést, tömegcikkek gyártását.

Eladó ház két szobával, zárt folyosóval, azonnal átvehető. Cim: III. Perčičeva-utca 4. Margit-malom közelében. 5633

Eladó egy hálószoba berendezéssel, boltberendezés és egyéb tárgyak. Hirschfeld Béláné Topola 5747

KÜLÖNFÉLE Zongorázik? Ne okozzon gondot ennek a kották beszerzése, rendelje egyenesen tőlünk, postafordultával bármit megkap. Mera vez. zeneműkereskedés, Timisoara Románia. Jegyzék ingyen. 1733

Kendermag kapható »Agrária« terményiroda, Subotica, Petrogradska ulica 7. Telefon 129. 4831

Butorozott szobát konyhával bécsi munkás részére keresek. Beck Jenő, gőzfürdő mellett. 5853

Jól berendezett butorozott szobát keresek a belterület közelében. — Ajánlatokat »Ügyvédek« jellegre a kiadóba kérek. 5822

Jegygyűrűk és menyasszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók ÁDÁM ékszerésznél Subotica Radics uca 6. Tört. szűcsök a legkisebb fizeték.

Magyarországon levő 10 lánca földemet cserélném Bácskában. Erdéklődni Huberthnál, Karadziceva ulica 10. 5810

Divatlapok az őszi szezonra megérkeztek és megtekinthetők Vig Zsigmond Sándor könyvkereskedésében Subotica. 5766

Szeniget, májfoltot három nap alatt eltávolít a Pintérféle Fifi-krém és kölnivíz használata. Kapható kizárólag a Pintérgyógytárban, nagytemplom mellett. 2896

Bőrkiütést, szeplőket vizsgálatot régi sebeket is gyógyít az enyhe és jónatásu San. Rat. Dr. Strab HÁZIBALZSAMA Eredeti dobozokban kapható Illés gyógyszerház, Subotica

Alkalmi vásárlást. Szép és olcsó gránit- és márvány sírkövek kaphatók Virágh Gyula kőfaragó és szobrásznál, B.-Topola. 5592

»Márta Crème« a szépségápolás elmaradhatatlan közele. Egyedüli készítője Hercl, volt Waehsmann-drogéria Subotica, Alexandrova-utca 1. 4440

Golyócsapágyjavítást Fellegi József Novisad, Laze Kostića-utca 28. 4910

Divatos, modern előnyomda-berendezés a legelőnyösebben és legolcsóbban kapható Bleier Márk első lugezslívai előnyomda-berendezési gyárában, Senta, Vojvodina. 2189

A német nyelv elsajátítása végett cserébe veszek megfelelő helyről, esetleg jobb inaros családból való iskolás fiút Szuboticiáról. 5828

Rossz borait rendezhető, teljesen jó zamatot adok a legrosszabb boroknak is. Cim: Rieger sósboltban megtudható. 5842

Butorozott szoba azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 5896

Nagy, száraz helyiség a belterületen raktárnak kiadó. Felvilágosítás Barun Trenka trg. 4. Tóthnál. 5887

MALMOKNAK LISZT-ZSÁKJEGYET ELŐNYÖSEN SZÁLLIT BERKOVITS KULA — BAČKA

Új fahordók kicsinyben és nagyban kaphatók. Ladány-iroda, Kralj Alexander ul. 5. Telefon 213. 5883.

Butorozott szoba azonnal kiadó. Petrova ul. 9. Zental-ut. 5809

Szép egyszobás világos lakásomat elcserélném hasonló vagy kétszobás lakással. Cim a kiadóban. 5868

Kisebb holthelyiség cipész-, fodrász-, vasalóműhelynek alkalmas. Kiadó. Felvilágosítás: Barun Trenka trg. 4. Tóthnál, alsó épület. 5904

Egy jól képzett detalista segéd és egy kifutófiu azonnali felvételik. Steinfeld fűszeres, Wilsonova ul. 8. 5913

Hordók, boros, zsíros, olajos, kádak jókarban kaphatók. Bővebbet Földes ruházlete. 5899

Prima retortaiszenet ajánl a teslic Iparművek egyedüli képviselője. — Ludwig Hubert Novisad, Zoljeznicka ul. 19. 5879

Kétszobás lakás, beltéren, butorral átadó. Hromszobás modern lakás elcserélni kánthebbi 4 szobás kertés lakással. Keresek Paličson 2-3 szobás övi lakást. Butorok közvetítése, lakások, butorozott szobák kiadására tulajdonosok megbízását kéri: Lángné, Agina ul. br. 11. 5911

Eladó cséplőgarnitúra. Ruszton-kazán, Heip-csép-lő, gyári elevátorral teljesen kifogástalan állapotban, üzemben megtekinthető és azonnal átvehető. Ugyanott eladó 20 HP Bech-Gergely szivógázmotor, teljesen jó karban és üzemképes állapotban. Szemesi Sándor, géptulajdonos, Pačir, 740. ház. 5806

Eladó cséplőgarnitúra. Ruszton-kazán, Heip-csép-lő, gyári elevátorral teljesen kifogástalan állapotban, üzemben megtekinthető és azonnal átvehető. Ugyanott eladó 20 HP Bech-Gergely szivógázmotor, teljesen jó karban és üzemképes állapotban. Szemesi Sándor, géptulajdonos, Pačir, 740. ház. 5806

NEMESITETT VETŐMAGBUZA Székács-féle és bonfermier kisebb és nagyobb tételekben 5498 ELADÓ Čokai Vetőmagnemesítő R. T. Čoka, Bánát.

Száraz és szartalan marad lába, ha »Ideal« harisnyabotót visel. Győrszentárban, drogériában kapható. 5435

Kivégzés

— Berlini levél —

Hetek óta emberek járják a város utcáit nagy fűrészekkel, drótkötelekkel és sajtósággal hurkolt, amilyeneket egyébként csak a kutyapécereknél láttam. Ezek az emberek a kőszá fák pecérei. Ahol egy elaggott, vagy az ő felfogásuk szerint fölösleges fára akadnak, odaállítják targoncájukat a fa tövébe és munkába kezdenek.

Valószínűnek tartom, hogy ezeket az embereket a város elég rosszul fizeti, s mindenféle más munkára is felhasználja; utcát köveznek, szeméttel hordanak s általában ők csinálják azt a rendelkezést mindenfelé, ami azt a meggyőződést kelti a polgároknak, hogy nem fizetik hiába az adót. Utcat söpörni már nem engedik őket, mert az utcaseprők a városi hivatalnokok hierarchiájában különleges helyet foglalnak el, s különben is csak megfelelő előképzettséggel alkalmazhatják őket, kiöregedett felettébbistákat, vagy aktív egyetemi docenseket, olyan órákban t. i., amikor nem adnak elő. Mert Németországban csak úgy minden további nélkül nem lehet utcaseprő valaki s itt még megbecsülik a szellemi munkát.

Hallottam arról is, hogy egészen Nyugaton, pld. Londonban, vagy messze Japánban filológusok és etnográfusok tisztességesen megélnék abból, hogy filológiával és etnografiával foglalkoznak, tudományos folyóiratokba hosszú cikkeket írnak a madzsur magánhangzók kinevezéséről, s öt font sterlinget kapnak egy ilyen cikkért, amiből egy hétig szépen megélnék. Ilyen kérdésről Németországban addig irhat cikkeket a filológus, míg csak bírja, s akkor sem kap érte semmit.

Mármost, ha ez az általános helyzet, nem lehet rossznéven venni a fűrészemberektől, hogy elaggott fák vadászására adják magukat és a létfenntatás, kegyetlenül böles törvényeit követve, halállal táplálják a maguk életét. Másrészt ezeket az öreg fákat Berlin utcáin én nagyon szeretem. Azt is mondhatnám, hogy ezek a fák s a kutyák a kizárólagos élőlények Berlin utcáin, kiket szeretek, már külsejük intelligens és esztetikai örömet miatt is, amit nem lehet fölmérni a többi élőlények külsejével, leszámítva talán a lovakat még; de a lovak kivételében vannak, s évezredes fiziológiai átalakulás során most borkabátot hordanak, gorombák s 7000-szeres taxát kérnek egy rövid utért, s az olcsó benzint, amit használnak, mondhatatlanul büdös. Így nem marad más szerelnivalóm, mint a sok-sok fa a házak előtt az aszfaltban, s a kutyák nyomai a fák tövében, ahová estéknél vezetnek őket. A kutyákat sajnos nem látni, mert Berlinben többnyire ebzárlat van, csak az emberek járnak néha szabadon, ha minden jólment és nem sült ki semmi.

Az utcában, ahol lakom, 350 ház van, s minden ház előtt egy fa. A házakkal többször van baj, a fákkal soha. Ezért vágják ki őket.

A targoncás emberek nekiállnak fűrészekkel a fának és nyuzni kezdek. Ugy dolgoznak, mint a pribékek. A fa derekát kötéllel megkötik, hogy el ne szaladjon. Lombos nyakába hurkot vetnek, s a fa halálos kinban recsegve meghajtja gögös fejét. Az emberek ordítanak kivégzés közben. Hó, ordítják, gyű, hó Alte! Gib nach! Közben izzadnak és keletlenül szaguk van.

A halálgörcsben vergődő fa s a pribékek körül utcai nép verődik. Az egész olyan, mint egy futó forradalmi kép a párizsi Gréve-piacról, a nagy zenebona idejéből: azok a finom kis metszetek, melyeken a szatócsok előtt állanak, az asszo-

nyok főkörtében s a férfiak vörös sapkában, s egy hóhér kutyafuttában levágja valami sovány márkiféjét. Ami nagyvárosok életében időnként rendes utcai szórakozás, csak a fejek változnak, a kép mindig egyforma.

Igy állnak utcagyerekek, a pék, a mészáros a sorokról, a fűszeres, s az élet forrásainak többi öntelt örei, az utca kincstartói. Kövér és öntöztes emberek, azzal az öntudattal, amit polgártársaik ráutaltsága ad nekik. Valamivel hátrább áll az ősz titkos tanácsos is, akiről nem tudom, mi lehetett a foglalkozása; de egy házban lakunk, ő egy emelettel lejjebb, s a finomfejú és halk járásu emberrel gyakran találkozom, amikor duzzadt aktatáskával hazajön délelőtt a piacról. A titkos tanácsosné beteg és nem tartanak cselédet.

A titkos tanácsos, aki régen lakik a házban, gyerekkorából ismerheti a fát, — mert azzal a mosolylyal nézi a kivégzést, ahogy fáradt emberek szoktak bucsuzni valamitől. A kör most tágul, a gyerekek

sikoltoznak és a szatócsok érdeklődő ordításokkal biztatják a munkásokat. A látványosság olcsó és szemléletes.

A pribékek meghuzzák a hurkot az öreg fa nyakában, s a holttest egész hosszában előre zuhan. A kör szétrébben, porfelhő száll föl s a fa ombjai, ha szabad így mondanom, utolsót csapkodnak magok körül. Amit mindenki lát, azt hangosan bejelenti még a pribékek vezetője: a halál beállt.

A szatócsok most visszamennek boltjaikba s az öreg fát szekérré teszik és tolják ismeretlen irányba. Az utca szegényebb egy fával. Holnapra meg fogja szokni a hiányt a szemük és az új lakó, aki jövő el-sején beköltözik lakásomba helyettem, tudni sem fog róla, hogy az aszfalt fölszakított fölöttén egy fa élt.

A titkos tanácsossal együtt megvinnék haza s a kapuban egymásnak kínáljuk a belépést. De ez az udvariasság fanyar és meggyőződéskéltűli, mint minden, amit mostanában csinál az ember.

A premier

Irla: Baudeker

Bandival, a miniszteri fogalmazóval és kezdő drámairóval közel negyven esztendeje történt meg az eset, amelyet elbeszéltek. Akkor vidámabbak voltak az emberek, sikerültebb vicceket csináltak és jobban értették a tréfát mint amikor ez írom.

A nevezett drámairó, aki mindig későn fektült le, akkoriban egyszer korán kelt föl... Nem azért, hogy aranyat leljen. Az aranyakat ebben az időben éppen azért szerezte meg, hogy későn fektült le (ennyit érnek a híres közmondások!), s e hosszú esteken megírta azt a vígjátékot, amellyel elnyerte a Karácsonyi-pályázat négyszáz aranyát. (A drámairás aranykora volt ez!)

A pályanyertes komédia első előadásának a nemz. színházban nagy sikere volt. Micsoda est! A színészek mind művésziileg játsztak. Halmi és Helvey Laura excelláltak, az öreg Szigeti bácsi — aki már akkor is bácsi volt — még a szerepét is tudta; olyan esemény, amelyhez hasonlóra még a legvénebb Gyulai Pál se emlékeztek. És Náday, meg Ujházy és Vizvári, akik valóságos kabinetfigurákat csináltak az ügyesen rájukbízott elmés szerepekből! A szerző úgy érezte magát ezen a felejthetetlen estén, mint ahogy állítólag az Isten érzi magát Franciaországban, — talán még jobban. S hogy tapsolt a közönség! Mikor nyolcadszor jelent meg a lelkes hívásokra, kicsi hujja, hogy sirva nem fakadt a megindulástól. (Természetesen nem a közönség, hanem a drámairó.)

Előadás után a banket is sikerült. Egy bankett arra nézve, akinek a tiszteletére rendezik, mindig kellemes, főleg ha a két legszebb színésznő közé ültetik s az intendáns a toasztjában mint a nemzeti műintézet repertoárjának egyik jövőendő oszlopát és hatalmas kariatidját ünnepli... Bandi akkoriban még nem volt házas, s olyan későn ment haza, ahogy neki tetszett. S bizony eléget ültött az óra, amikor hazavetődött boldogan, mámorosan, dicsőségszédülten.

A saját premiéréjük után nem igen szokták aludni a drámairók. (Néha a másoké után se.) Bandi se tudott álomba merülni. Mégis korán kelt föl, nevetésgesen korán, — nem hagyta aludni a hiúság meg a kíváncsiság. Olvasni vágyott az újságokat s azokból újra végigélni a tegnapi édes dicsőséget. A szomorszedős törzskávéházába hát jó

mástél órával előbb lépett be, mint oly napokon szokott, amelyeket nem előzött meg a darabja premierje.

Mikor elhozták a reggelijét, szinte szégyenlősen sugta a pincérnek: — Az újságokat!

Pedig mindennap olvassa őket s a figyelmes Lajos nem felejt el soha sorjában elébe tenni valamennyit. Most, hogy a helyiségben a korai időben még alig lézeng egy-két vendég, egyszerre kapja meg mind: a Pesti Naplót, a Fővárosi Lapokat, a Reformot, Hont, Ellenőrt, Kelet Népet s a Pester Lloydot.

Sorba vette őket. De ahogy az elsőbe bepillantott, sápadtan s ijedten tolta félre a csészéjét. Nem izlett neki többé semmi. Azt írta a Pesti Napló:

Megszoktuk már, hogy az Akadémia által mekoszorozott művek egy fabatkát se érnek, de még az Akadémiától se mertük fölteni, hogy ilyen sületlenségnek itélje oda a Karácsonyi-díjat. Nem fél a tisztelt (!) Akadémia, hogy a nagynevű Alapító megfordul sirjában, ha megsejti a halhatatlan lelke, hogy effajta silányságokat jutalmaznak az ő nemes alalmeg meglepőbb, hogy a Nemzeti pítványának a csillogó arányaival? Színház igazgatósága amely máskor válogatósabb szokott lenni a szenilis itéletnélküliségben szenvedő Tudós (!) Társaságnál, ezúttal maga is hasonlóan alacsony mértéket alkalmazott ez együgyűség színrehozatalával. Az egész vígjátékban nincs egy szikrányi igazi elmesség; a közönség ugyan nevetett néha, de ez a derűtség nem volt hízogó a szerzőre, — a közönség egyszerűen kinevette az író (!) aki elég naiv volt néhány karzati tüntetőnek (vajon mennyit fizetnek nekik?) a hívására a színpadon megjelenni és ismételve hajlongani egy oly publikum előtt, amelynek mamár sokkal fejlettebb az izlése semhogy hasonló bányaságok mulattathatnak. A színészek mindent megtettek, hogy némileg feledtessék a darab gyarlóságait, sőt — amit halljuk — előadás után együtt is vacsoráltak a bukott szerzővel — udvariasságból. A vígjáték, fájdalom, annyira rossz, hogy a művészek minden erőlködése se tudta megmenteni. Valószínű, hogy végkép letűnik a színház műsoráról, amit a szerzőn kívül aligha fog valaki sajnálni.

A Fővárosi Lapok kritikája se volt sokkal kedvezőbb, s így hangzott:

A legszomorúbb vígjáték, — ez lehetne a címe az utóbbi premiernek, amely igazán nagyon szomorú bizonyítéka drámairódmunk folytonos hanyatlásának. Nem várta ugyan senki a tegnapi újdonság közepes tehetségű szerzőjétől, hogy ő fogja megmenteni a Nemzeti Színház zűllésnek indult repertoárját, de annyit még tőle is vártunk, hogy ha már drámái-

ság és leleményesség nincs a művében, legalább némi vidámság és egy szemérményi józanész fogják pótolni benne a lényeges kellekek teljes hiányát. Fájdalom, a darabban nincsen semmi azokból az alkotó észekből, amelyekből egy elfogadható színpadi termék készül, s konstatáljuk, hogy a vígjátéknak nevezett szomorúság nemcsak az Akadémia aranyait nem éri meg, de arra a gondos játékra se volt méltó, amellyel első számházunk derék művészei annak ezer hibáját feledtetni próbálták. Hasztalan, — a darab megbukott s nem fog többé színrekerülni, hacsak az igazgatóság nem akarja végképp elriasztani a színházról azt a néhány embert, aki még olykor kegyelethől látogatja. A disztinált premierközönség egyébránt gunyos kacagással honorálta a vígjáték nagyon is bárgyu elmésségeit, amelyek csak a karzat lekenyerezett klakijánál találtak némi méltánylásra. Onnan hívták is néhányan a szerzőt, aki elég szerénytelen volt megjelenni a jobb sorsra érdemes közönség előtt, amelynek estétét alaposan elrontotta.

Hasonló szellemben nyilatkoztak a többi újságok is. Mindannyian megállapították, hogy ilyen bukott első előadásra a legöregebb zártszék-bérlők se emlékeznek, s hogy az igazgatóság ugyancsak szedje össze magát, hogy elfelejtsék neki a tegnapi merényletet... S mindezeket a kegyetlenségeket a szegény Bandi végigolvasta, — nem hagyott ki belőlük semmit. Egyre reménykedett, hogy lesz egy olyan lap is, amely elismeréssel szól róla, — nem volt egy se. Utóljára hagyta a tisztos Pester Lloyd-ot, amelytől más hangot várt. Élt még akkoriban az öreg Dux Adolf, aki jámbor kritikus volt s cirógató hangon írt minden új darabról, könyvről. De nem a szelíd öreg írta a bírálatot, hanem valami fiatal terrorista, aki ezzel kezdte: Irni szabad rossz darabot, de előadni nem szabad.

Bandi kétségbe volt esve, megsemmisülve. Valóban, ő se emlékezett, hogy eredeti színmű első előadásáról ily egyértelműen hozta volna meg halálos ítéletét a sajtó. A Tóth Kálmán Kis Hóbortos-át, amelyet szintén csak egyszer lehetett előadni, mégis némi rokonszenvvel parentálták el a kritikusok, de övele ugyancsak elbántak! Hiszen ez nem közönséges bukás, hanem a legnagyobb irodalmi botrány! Hogy merjen a zismerőseinek a szemé elé lépni ilyen blamázs után? Nem azért volt drámairó, hogy ne ismerje az embertársait, — tudta róluk, hogy tiz közül nyolcan örülnek, ha a barátjuk fiaszkót csinál s hogy a másik kettő meg rossz néven veszi, ha diadalt arat.

Kifizette a teáját és kitántorgott a kávéházból. Gondolta, a hideg levegő jól fog hatni az álmatlanság s a keserű reggeli olvasmány által tulzaklatott idegeire. Kilencig-félúzig sétálni fog a friss téli időben s aztán bemegy a minisztériumba. Legjobb lesz mielőbb szembeszállani a kárörvendőkkel s tulesni a sok hamis részvéten és rosszindulatu vigasztaláson.

Alio ment néhány lépést, az utca tulsó gyalogjáróról egy ismerőse üdvözölte. Sokkal mélyebb kalapemeléssel mint egyébkor.

— Guny akar ez lenni? — kérdezte magától Bandi.

Később egy kedves emberével találkozott, aki megállította és tudakolta, kiheverte-e már a tegnapi est adás izgalmait?

— Gratulálok a fényes sikerhez, — mondta azután. — Már rég nem fogadtak darabot ilyen kedvezően.

— Nekem pedig úgy tetszett, — szabadkozott Bandi — mintha —

— Eh, önöknek drámairóknak sose elég a siker, taps és dicsőítés. Ön persze azt szerette volna, ha kifogják a lovait és miniszterek meg főrendiházi tagok luazzák haza a diadalszekerét. Nem kell telhetetlennek lenni. Csiky Gergelynek se volt soha hasonló sikere...

Tovább sétált. A Váci-utcába érve, a kirakatokban megpillantotta a fényképét babérral körítve.

— Majd beszédek, — sóhajtott Bandi, — ha elolvassák a lapok referádáit!

A könyvkereskedők üvegtáblái alatt ott látta szép kék füzsében a vigjátékát a szokásos reklámmal: »A Nemzeti Színház nagy diadalt aratott új vigjátéka. Éppen most jelent meg«.

— Így van ez, — sóhajtott megint a drámaíró, — ha előlegezik a dicsőséget. A könyvet bizonyosan még tegnap délután tették a kirakatokba. Biztos, hogy délben már nem lesz ott...

Trafikok mellett is elment, s mindenünnen eléje mosolygott egy arc, melyet a tükörből jól ismert. Éppen akkor indult meg Budapestén az első képes újság, amely rablógyilkosok és más híres emberek portréit hozta a címlapján. Néha egy drámaíró arcképe is megjelent benne...

— Ez már mégis gyöngédtelenség! — nyögött Bandi. — Még ki is pellengérezik az embert a bukás után!

Egyre több-több ismerőssel akadt össze, akik szívesen, mosolyogva gratuláltak neki a tegnapi győzelemhez.

— Minő hamisak az emberek! — gondolta. — És minő ostobának tartanak engem!

Egy barátja enyelgett vele s így aposztrofálta:

— Remélem, öreg, hogy azért, mert ünnepezt drámaíró lettél, nem fogod lenézni a régi barátaidat.

— Ugyan kérlek — lármázott rá Bandi mérgesen —, ne beszélj nekem sikerről!

— Borzasztók ezek a zsenik! — csodálkozott a barátja. — Mentül jobban ismerik el őket, annál többet követelnek. Ha még ez se volt elég diadal, akkor igazán nem tudom, mire áhítasz.

— Megbolondult, tisztára megbolondult! — mormogta magában Bandi, amint tovább ment. — Szép siker, mikor együgyűnek meg bárgyúnak jelentik ki az embert az újságokban!

Mire féltiz lett, fölkuhogott a minisztériumba, nem azokkal a rugalmas léptekkel, mint rendszeren, hanem kedvetlenül, fáradtan, megtörtén.

— Oh, csak már túl volnék az első találkozásokon, az első viceken! — sóhajtott, jól tudván, hogy ilyenkor a saját környezete a legkönyörtelenebb az emberhez.

Leginkább a hivatalától félt. Az első emeleten föltette magában:

— El fogom őket némitani azzal a férfias nyilatkozattal, hogy sohase írok több darabot, s hogy ezentúl csak a hivatalnak élek!

A dolgozószobája a második emeleten volt. Az előteremben, hol az öreg Péter, a hűséges hivataloszolga hámozta le róla a télikabátját, azt sugta neki az öreg:

— Bent vannak már mindannyian a nagyságos ur szobájában.

— Kik vannak bent? — kérdezte Bandi.

— Hát a Laky méltóságos ur meg a többiek mind.

— Mi az ördög! — döbönt meg Bandi, mikor hallotta, hogy a főnöke várja. — Csak nem akar az egész ügyosztály jelenlétében megleckézteni, mert rossz darabokat írok?

Szivdobogva nyitott be a szobájába. Ott állott az egész osztály, az élén Laky miniszteri tanácsossal, aki néhány lépéssel közeledett felé és így szólt:

— Kedves öcsém és barátom! A te dicsőséged a miénk is, az egész minisztériumé, de különösen azon ügyosztályé, amelynek egyik igen sokra becsült munkása vagy. Magamnak tartottam fönn a szerencsét, hogy e testület élén Téged tegnapi fenomenális sikered alkalmából üdvözöljek. Kívánjuk meleg szívvél, hogy még sok oly kitünő

művet teremthess mint a tegnapi nemzeti drámairodalmunk gazdagodására és tisztelőid igaz örömeire. Az Isten éltesse!

Husz közpár sietett feléje gratulálni, — alig tudta viszonzni a sok barátai kézzsoritást. Ötölve-hatolva, akadozva felelt:

— Méltóságos uram! Kedves barátaim! Köszönöm, lelkem mélyéből köszönöm ezt a nemes jóindulatot. Nem fogom soha kellőleg meghálálhatni, de megérteni és méltányolni tudom. A ti baráti kedélytek és emberséges gondolkozástok megtalálta a módját annak, hogy mint kell megvigasztalni valakit, akit csufos bukás ért. De azért, ha finom tapintattal úgy is tesztek, mintha észre se vettétek volna a fölsülésemet, én magam tisztában vagyok azzal, hogy mint drámaíró örökre elbuktam. Tudom, hogy nincs többé mit keresnem azon a pályán, — ezentúl a tiétek leszek, egészen a tiétek, csupán a tiétek.

A meghatótságtól elakadt a hangja... Azok pedig, akik gratuláltak, éljeneztek és a kezét szorongatták, szánakozással néztek rá. Suttogva mondogatták egymásnak, hogy a nagy öröm, a nem várt kolosszális siker elvette a szegény fiúnak az eszét.

— Ne karattyolj ilyen zöldket, öcsém, — szólt végre az öreg méltóságos. — Hiszen a darab kitünő és igazán őszinte nagy sikert aratott. A miniszter ur ő excellenciája is jelen volt az előadáson, s el van ragadtatva tőle. Délben látni kíván s személyesen óhajt szerencsét kívánni a diadalhoz.

Bandival forogott a világ:

— Igen lekötelező, valóban hízogó, — makogta, — de az újságok...

— No, ami az újságokat illeti, — nevetett az egyik osztálytanácsos, — azok igazán túloztak egy kicsit.

— Ugy-e? — szólt közbe Bandi némi megkönnyebbüléssel. — Ugy-e, igazságtalanok egy kissé? A vigjátékom nem olyan komisz, aminőnek mondják?

Erre aztán az egész társaság nevetett.

— Hiszen a lapok valóságos dicsőhimnuszokat zengenek rólad! — ki-

áltotta az egyik kollégája, aki naponta végigbetűzi az összes újságokat.

Bandi azt hitte, szétpattan a feje. Éppen most olvasta a legborzasztóbbat, amit csak premierről írni lehet, s ezek azt állítják, hogy dicséri-ádk vannak róla a lapokban.

— No, ezt nem vettem észre! — pattant ki keserűen.

— Hát kell nagyobb elismerés miut például a Pesti Naplóé? — kérdezte egyik tisztársa.

— Elég már a gunyból! — kiáltotta türelmét veszítve Bandi. — Olvas-tam valamennyit, s a Pesti Naplót is, amely azt írja, hogy a darabom merő sületlenség!

— Szegény barátunk! — sóhajtott a öreg méltóságos. — Te valami rosszat álmodhattál, s azt most valóságának tartod. Térj magadhoz és hallgass az okos szóra!

A szomszéd hivatalokból előkerítették az aznapi hírlapokat és rendre fölolvasták őket... Csakugyan, itt egészen másképpen hangzottak a kritikák mint néhány órával ezelőtt a kávéházban. Mindannyi úgy ünnepelte őt mint az újabb színműirő-nemzedék egyik legizmosabb talentumu tagját.

Igazán csak egy csuf, lidércnyomásos álom lett volna az, amit reggelizésközben olvasott? Bármiként volt, most már teljesen átadta magát a dicsőség édes mámorának.

De amit olvasott, az nem volt álom, hanem az akkori színházi bírálóknak a vicce, akik összeesküdtek, hogy megtréfálják Bandit. Egy-egy extrapéldányt nyomattak minden újságból a képzelhető legszörnyebb kritikával s Lajosnak, a Deák Ferenc-kávéház főpincérének adták át őket azzal az utasítással, hogy a történet hősének kedveskedjen velük a reggelijéhez. A többi példány természetesen azokkal a rokonszenves és megleghangu ismertetésekkel jelent meg, amelyekre Bandi még ma is büszke.

Amikor értesült a csinyról, akkor fejedelmi borraivaló árán megszerzte az egyetlen példányban nyomtatott lapszámokat s azokat a mai napig mint kellemes emlékeket őrzi.

Irodalmi nevelés

Ita: Ignotus

1.

Itt nem arról lesz szó, mint kell az embereket irodalomra oktadni vag az írókat írásra tanítani. Hanem arról, hogy ugyanugy, mint ahogy a latin-görög tanuláshoz a műveltség közepére való tétele olyan időknél gondolattal anmaradványa, mikor a nyelveknek tudása valóban gyakorlati ügyesség volt s valóban kulcs volt minden műveltség kincsesházába, ugyanugy s ugyanilyen a tanításnak s nevelésnek a költőket tesszük.

2.

Származni, mondom, ugyanazon időkből származik e szokás, mikor a klasszikus nyelvek s velük a klasszikus irodalmak egyben az ismeretek, a tudományok, az ügyességek tárházát is jelentették a középkori s az újkoreleji ember számára. Még a renaissance kezdetén is például Homéroszt egészen komolyan — s nem lehet tagadni, hogy okkal — olyasminek tekintették, mint ma az Enciklopédiákat s Konversations-Lexikonokat. A földrajz, a történelem, a politika, az etika, a jog, az igen kevés természettudomány s a közepkori elme számára szinte érthetelenül magasrendű és elvont matematika és geometria: mind benne volt a klasszikus autorokban, költőkben, tudósokban, filozófusokban. Azonfölül, amit ők tudták s öbelőlük lehetett tanulni, már csak a Szentírás volt tudomásus veendő

és vehető, — s nem nehéz észrevenni, hogy az írás s az Egyház parancsolta szigorú kegyességéből az alig megszelídült barbár számára öntudatlan menekülés is volt a klasszicizmusnak s irodalmának derűje, sokszínűsége s elmeébredő előldrőlvalósága.

Ma ez mindnestül másképp van. Van egy pár igen nagy költő: Cervantes, Shakespeare, Balzac, ki sok adattal ad az embernek az ember-ről. Ezek közül kettőt nem tanítanak az iskolákban. S van egy csudálatos nagy, kibén magjában, úgy látszik, benne van minden eddigi, s talán minden jövőbeni emberi tudás is: Goethe. Csakhogy ezt a magot csak az veszi észre, ki másunnan már nem ismeri a sudarat terepélyt — Goethe nem tanulni való, hanem ugyanugy, mint a festészet vagy a zene: gyönyörködni. Én nem is azt mondom, hogy az iskola s a nevelés hagyja el a költőket s az irodalmat — nem, éppugy ne, mint a zenét, a festészetet, az építészetet nem. Csak: ne tegye a műveltség, a nevelés, a tanítás közepévé, mert ma már nem erre való. Ma műveltség, a tudás, az ismeret: ezerszeresen más s ezerféleképpen több, mint három-négy-öt száz év előtt volt. Ma, ha a nevelés az étellel egyaránt haladjon és amire való a gyermeket az élet számára nevelje műveltté, vagyis fölszereltté, egyebet kell tennünk gerincévé, mint a költészetet s az irodalmat. Gerincci discipli-

nát — olyast, amine minden emberi és tudományos ismereti dologgal van természetes és természetbeli vonatkozása. Dilettáns vagyok a tudományban, s nem állok elő pozitív javaslattal — ez a tudósok s a pedagógusok dolga. De mellesleg s privátim megmondhatom, hogy, hittem szerint, mire fog esni a választásuk. Azt hiszem: a földrajzra; ez ma, a világnézet pszichologizálódásának idejében, a legegységesebb tudomány.

3.

Volna még egy vonatkozás, amit semmiképp sem akarok elsikkasztani: a a költőknek, mint emberi figuráknak, nevelő hatása a gyermekre.

Nos: én bizonyára minden türelmet és megértést megkövetelek s megadok a költő-embernek. Tudom, hogy fájdalom üleszti a gyöngyöt, s hogy lángész és örület közel rokonok. Tudom, hogy a vatum genus irritabile, vagyis hogy bolond lyukból fujnak a legszebb szelek — tudok mindent, amit mentséget s jogcímet s kiváltságot a költőknek adni lehet és adni kell polgári és lovagi felebarátjaik felett. Költőnek még karaktere, még büntetlen előélete felől sem kereskedem. Olyan, amilyen — az a fő, hogy remeket alkot.

Azonban: ha fiam vagy unokám elé példát állítanék, amit önkéntelen kövessen: nem igen venném a költők közül. Bizonyára, akad köztük: megint az egyetlen Goethe, ki embernek s önmagát nevelő mintának is tökéletes — de második ilyen már nincsen. Az a Schiller, például, kit a németek annyira kultiválnak, emberi ideálnak éppen nem való: tele van hiúsággal, féltékenységgel, perfidiával. A mi Arany Jánosunk vagy Vörösmarthynk: előkelő emberi egyéniségek, de csöndesek, tartózkodóak, élhetetlenek, nem cselekvők. Viszont Petőfi: hányaveti s kiszámíthatatlan, lobbanékony, házsártos, erőltetett fenegyereskedő. Az ő emberi példája egy egész nemzedék magyar költőt és ifjút, (az ötvenes-hatvanas évekből) nevelt fegyelmetlenségre, kérdédsre, műtermészetességre, köztük elsőnek saját szerencsétlen Zoltán fiát. S Ady? Vagy Baudelaire? Vagy Musset? Vagy Byron? Vagy Oscar Wilde? Éppugy nem biznám rájuk a fiamat, mint nem adnám hozzájuk a lányomat — ami nem zárja ki, hogy magam is megadnám, fiammal s lányommal is megadnám személyüknek a legmélyebb, a legmegértőbb, a legtürelmesebb hódolatot. De vigyáznék, hogy fogékony ifjú lelkek előtt ne az ő példájuk ragyogjon utánzásra hívónak. Hanem olyanoké: egy-egy Justus von Liebigé és Stanleyé, egy-egy Washingtoné, Franklin Benjámíné, Deák Ferencé és Masaryké, Siemensé, Einsteiné, Bebelé, Jaurésé és sok másé, ki tud egyszerre jó és élelmes, gondolkodó és cselekvő, irgalmas és energikus s magának s másoknak egyformán hasznos lenni. Költők s művészek közt ilyes ember legritkábban akad. Felesleges: figurájukkal szépítő hazugsággal állítani a gyermek elé — igaz valóságban pedig veszedelmes lidércfény.

Juhász Gyula:

Kérdések

Az éveket, a messze, messze szálló Szép éveket, Uram, ki hozza vissza? Vagy várja őket örök kikelet?

Szerelmemet, a messze, messze illant Szűz csodaszarvast, Uram, hol lelem meg? Vagy várja őt is egy örök csalit?

A bánatot, a messze, messze elment Szant feleget, Uram, hol látom újra? Vagy várja őt is örök üdö ego?

Az életet, a messze, messze tévedt Vig életet, Uram, még megtalálom? Vagy tán a fájdalom csak az örök?

Szépség és divat

Ezt a csodát egy külföldről hazatért hírneves színész nő mutatta be a napi sétáló publikumnak, mialatt eredeti, barna crépe selyem Jacquard-toalettiében büszkén haladt a korzón. Kalapjáról barna crepe fátyol lengett oldalán csipőig, fejét árnyékba vonta egy gomba alakú, kellemes-zöld japán selyem-ernyő. Nyele valóságos gombaszár — bizonyára a finom sampnyón fajtáról utánozva — barna fából. De a nyél vége már kellemes-zöldre lakkozott, félcentiméter széles börtinjában arany-halványvörös motívum, feljebb, a világosbarna színre festett mezejében sötétzölddel rajzolt madárjelenet, félpilangó szárny nagyságban.

A fából faragott ernyőnél nagyon divatos, de csak ha színe a ruha színéhez igazodik.

Egy sötétkéruhas hölgy tányéralakú, fapálcikákkal gerezdezett ernyőt feszített ki a napsugarak ellen. Hanyagul forgatta érdekes fanyelét, mialatt a kirakatokrabamult. A fanyél alsó része mintegy huszonöt centiméter hosszúságban szögletesre faragott és négy egyenlő részre osztott mezeje olyan faragású, mint a facsipke, természetes színben, csak a négy szöglet barnára festett.

Láttunk egy fiatal hölgyet fehérsejtem, japánfodros ernyőjében barnásárga nagy rózsák mosolyogtak, mint a bággyadt ajkak nevetése. A nyél vége barnásárga teknőc, simára csiszolt egyszerűségét az irizáló és szeszélyes lótok teszik érdekessé.

A legszebb ernyőpéldányt egy bankárné nyitotta ki fűrtös feje fölött. Rózsássejtem a gombaalakú picit sátor, nyele valódi elefántcsont, benne faragott és színesre festett japán nöcske bizzar alakja, amint virágos kimonóban, virágos fejével meghajol a picit virágos kertben. A »gitter« finom gerezdjei elefántcsont rudacsokkban végződnek.

Barátnőjének gombaernyő nyele a vállán nyugodott, mikor lenézett rá, elefántcsont fogantyújában egy picit japán kocsijelenet látott alig faragva, gyöngöden színesre festve, a könnyű tölgyi szélben hajlongó pálmák árnyékában.

Divat még az ernyőnyél-fogantyún a finom bőrből font, keskeny szalag, mely a csuklóra fűzve olyan, mint a karperec és járaskelés közben megkönnyíti ennek a kis alkotmánynak a cipelését. Nagy hatást keltett még az a sötétkék selyemernyő is, amelynek japán tányérjából egy apró kockákba font, spanyolnádnyél villogott ki, természetes színét, a fölülmullatatlantul bájos krémet megtartva.

A nyári bolondságokat jellemzik a rövid, vastagnyelű, tarkabarka selyem-ernyők, amiket valósággal retikül helyett akaszt karjára a dáma. Felnyitva szélén saját anyagának széles, duplán varrt fodra, amely kecses kis raffolt bodor keretből buggyadt ki és úgy lebeg a könnyű, nyári szélben, mint a rózsák levelei.

Bécs kecsességét, Párizs merészességét és a Kelet pompáját sugározza ez a kis fejkötő, amelyet egy híres párizsi színész nő fedezett föl a divat számára nem várt sikerrel.

A fejkötő két négyszögletes, átlátzóan finom selyembatistából készül olyanformán, hogy a két kendőt egymásra teszik úgy, hogy a sarkai keleti csillagot formálnak. A csillagok valódi velencei csipkével szegélyezettek. A csipkén belül a csillagcakkokat halszál-finom rózsainda magashímzés tölti ki. Aztán koszoruzódnak a tüzsür motívumok, velencei csipke berakással élénkítve. A csillagkendőt végül egy selyem velencei csipke fodorba foglalják és belülről összehúzzák egy ivoire szalaggal olyan szorosra, ahogy a homlok megkívánja. A szalag baloldalt dus, hosszú leomló csokorban végződik.

Divatos még Madame Lebrun bájos kis turbánja is, amely csaknem török stílusa, míg elől a homlok fölött saját anyagából kötött csokor diszít.

A keleti fejkötő tisztáscsipke. Hom-

lokszalagja lótszokkal hímzett, tüzsürrel szegélyezett és gyöngyözött. A két leffentyű, mely eredeti stílusát adja, fátyolcsipkéből készül és dus redőzettel buggyan ki a két hímzett és aszurozott fülrözsából. Ez alá fut a homlokszalag is és fogja össze az egész motívumot. Alakja kerek, nagysága féltényernyi. Lehet hosszukás vagy négyszögletes is.

Érdekes fejek a magyar közéletből

XII. Heinrich Ferenc

Ellenzéki körökben a »vaskirály«-nak nevezik, nem ugyanazért, mint kollégáját Breitbartot (bár 152 kilójával emelhetné a vasakat) hanem mert Magyarország legnagyobb vaskereskedésének a tulajdonosa. Így Heinrich Ferenc nem emeli a vasat, legfeljebb az — árat. Egyébként a magyar politikai életnek egyik legértékesebb egyénisége és egyik tagja a két tagból álló és kormánytámogató Nemzeti Polgári Pártnak, amely a munkapárt jogutódjának tekinti magát.

Heinrich Ferenc 1866-ban született Budapesten régi patricius családban. Fiatalabb éveiben külföldi vaskereskedésekben tanulta ki a szakmát, aztán mint huszárönkéntes leszolgált katonáévt, majd 1888-ban belépett családja híres cégébe, amelyet 1806-ban alapítottak. Ezután évről-évre nagyobb szerepet játszott a közgazdasági életben. Rövid idő alatt majdnem valamennyi kereskedelmi érdekképviselőnél vezetőszerepet kapott. Az országos politikában csak 1918 óta vesz részt. Ekkor megszervezte a Polgári Pártot, de a választásokon ez a párt már nem vehetett részt. Kitért a szovjet és a kommunisták Heinrichet letartóztatták. Élete is veszedelemben forgott, de a kommün megbukott és Friedrich István az ellenforradalmi kormányelnök őt nevezte ki kereskedelmi miniszternek. Később a minisztertanács megbízta egy koncentrációs kabinet megszervezésével, amelynek ő lett volna az elnöke. Különböző nehézségek miatt a kabinettet nem tudta megalakítani s ő maga is kivált a kormányból. Az első nemzetgyűlési választásokon kisebbségben maradt Weisz Konráddal szemben, míg a második nemzetgyűlésbe a tabi kerület küldte be, mint az új Nemzeti Polgári Párt elnökét.

Riport a suboticei éjszakáról

Borgöz és füst izzadt párja fekszik a kis lokálra, hangos kiáltások viharzanak és hadonászó öklök mozognak bárgyú összevisszaságban a nehéz levegőben. Egy duhaj legény, kinek hangos jókedvét magasra lendítette már az alkohol, székét forgat a levegőben és a részegek fontoskodásával magyarázza, hogy a klarnétos fordítva ül a székén. Ezen aztán nagyot kacagnak a jókedvűek és felhajtának még néhány pohár italt. A cigány álmosan hazul valami elcsépett nótát, amíg valaki oda nem ordítja neki a parancsot:

— Huzd, füstös, jobban a fülemben, mert biz' isten kupán váglak!

A cigány épp olyan unottan mozgatta vonóját, csak hogy most már a duhaj kiáltó füle mellett. Elviselhetetlenül hangos ez a kis kocsmakávéház, amelynek egyébként nevezetessége, hogy nyitva van egész éjszaka. Egyetlen nőt sem látni a helyiségben, a férfiak boros jókedvűen éjszakai birodalma ez. Éjjelkor kezdődik az élet és a piszkos abroszokon megtörő első gyöngő napsugarakkal hal meg...

Másik éjjeli mulató. Csendes kispolgári vendéglőnek látszik, a né-

halvány színekből harmonizáló apró, lapos gyöngyből, amely hosszan fut le a leffentyűre, mint a szalag.

Ezt a fejkötőt selyemből is készítik selyemtűll berakással, tüzsür keret-zéssel. Báját az egyszerűségétől és finomságától nyeri, mert anyaga matt, rajzai tökéletesek s stíliálatan tompítva vannak.

Heinrich Ferenc támogatja Bethlen kormányát és éppen ezért az ellenzéki polgári pártok vezetői és elsősorban Vázsonyi és Rassay nagyon ellenszenvesnek tekintik a politikáját. Ő liberálisnak vallja magát az »aranyközéput« hívének viszont az ellenzék azt állítja, hogy Heinrich és pártja megtéveszti a kispolgárságot és elsősorban a zsidóságot azzal, hogy liberálisnak vallja magát és

Heinrich Ferenc

közben támogatja a reakciós Bethlen kormányt.

Heinrich eddig még minden kérdésben a kormánnyal szavazott kivéve a numerus clausus kérdését, amikor is Györki szocialista képviselő javaslatát — amely a numerus clausus eltörlését indítványozta — elfogadta és szembehelyezkedett a többségi párt állásfoglalásával. A sok liberális szólam után, amit Heinrich sajtója útján hangoztatott ez volt az egyetlen liberális cselekedet.

met sörözők polgáriás berendezésével, de itt is messze marad a kispolgári nyugalom az éjszakai tivornyák hangosságában. Azért népszerű, mert jó bort adnak és mi kell más az örökké szomjas bácskai toroknak? És talán ezért annyira érdekes és olyan furcsa a közönsége.

Furcsán vegyesek itt a vendégek, nem törődnek egymással, csak a borral, az itallal. Az pedig fogy lehetetlen mértékben. A pincérek újabb meg újabb literekkel szaladnak, az emelvényen pedig a tamburás-zenekar nem elégszik meg a hangszerek játékaival, hanem egyforma, álmos zümmögéssel fujja is hozzá a nótát. Az egyik asztalnál csöndesen alszik egy berugott ur a feje mintha a zene ütemére bil lenne hol jobbra, hol balra. Jé, ennek az urnak méga feje is olyan jókedvű, hogy táncol álmában...

Bablevescsárda. Nem ez a hivatalos neve, de azért egymásközt nem hívják másképpen az éjszaka emberei. Olyan ez a hely, mint a régi, boldog Pesten az Erdélyiborozó volt. Ott találkozott össze Budapest éjjeli életének minden alakja hajnaltáiban, ez is a végső stációja az éjszakai dorbézolásoknak. Itt fogyasztják el az elmaradhatatlan korhely-levest, mielőtt a hazamenésre kátároznák el magu-

kat a lumpok. Piszkos, kisvárosi kocsmá, olyan szánsalmasan kisvárosi, mint ennek az alsóvárosnak egész ébrenlevő éjszakája... Itt már csönd van, a mulatozók ezen a végső stáción már pihennek. Csak egy-egy berugott hangosabb. A pár perccel ezelőtt még fúrge és alázatos bár-pincérekről itt már más segíti le a kabátot és buzzón lesik parancsaikat. Egy táncosnő és egy kereskedő jön be most, a kövér urnak még vörösebb az arca, a festett lány meg még szorosabban simul hozzá szegény. Hat óra van, reggel, amikor kinn vagyok az utcán. A füst és alkoholfújtó levegője után mohón szívom magamba a friss hajnali levegőt. Az utca nyirkos, a piacon már kászálódnak az árusok. Erős henteslegények most nyitják a mézsárszékét.

Két gyári munkás cigarettázva, pihent testtel jön szembe. Milyen furcsa: találkozni emberekkel, akik már jó álom után az ágyból keltek fel, megmosakodtak és felöltöztek... Milyen jó volna most tisztára mosdani nekem is, mert úgy érzem, hogy hozzám tapad és bepiszkit az éjszaka...

(I. I.)

A new-yorki börze

Európa gazdasági életének barométere

A newyorki tőzsdén 60 milliárd dollár értékű részvények vannak forgalomban. A newyorki tőzsde tehát az amerikai nemzeti vagyon egyötöd részét forgalmazza. Vannak olyan lapok, amelyekben harmadfél milliárd dollár értékű papiros cserél gazdát. A newyorki tőzsde forgalmáról és jelentőségéről csak akkor alkothatunk fogalmat magunknak, ha tekintetbe vesszük azt, hogy nemcsak az Északamerikai Egyesült Államok, hanem Kanada értéktulajtonait is lebonyolítja. Az északamerikai kontinens, amely nagyobb Európánál — kizárólag a newyorki tőzsdén bonyolítja le az értékpapír forgalmát. A tőzsde kiváló szervezete, régi összeköttetései lehetővé teszik, hogy Északamerika egész értékpapír-forgalma egyetlen nagy teremben bonyolódik le, úgy, hogy a newyorki tőzsde kurzusai egész Amerikára vonatkoznak és nemcsak egy államra és városra. A newyorki börze berendezéséből az európaiakra talán az hathat a legkülönösebben, ha a bankok nem tagjai a tőzsdének. A tőzsde-ügyeket külön szakértők, úgynevezett »brokers«-ek bonyolítják le. A bankok is tőzsde-ügyletek lebonyolítása céljából a »brokers«-ekhez fordulnak. A »brokers«-ek működésének Európára nézve is nagy fontossága van, mivel az ő szervezetük jóakaratótól és munkájától függ az európai államok kölcsönkötvényeinek sorsa. Talán az egész világon nem akad még egy olyan testület, amelyben oly nehéz volna bejutni, amelynek tagjai oly szigorú ellenőrzés alatt állnak, mint a »brokers«-ek szervezete, a Newyork Stock Exchange. A szervezetbe való felvételt legfőképp az nehezíti meg, hogy a tőzsdeteremben nincsen szabad hely, csak vétel után lehet ilyenhez jutni. A tőzsdei tagság ugyanis magántulajdonát képez, amelylyel a tagok bizonyos kisebb korlátozásokkal szabadon rendelkezhetnek. Mielőtt valaki elfoglalhatja helyét a newyorki tőzsdén, egy 15 tagú bizottság megvizsgálja előéletét és üzleti morálját. A vizsgálat igen szigorú és a felvétel csak akkor történik meg, ha a folyamodó ezt a szigorú vizsgálatot mindenben kiállja. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az Északamerikai Egyesült Államokban csak 1100 »brokers« tagja a Newyork Stock Exchange-nek, úgy nem lehet azon csodálkozni, ha a tőzsde tanácsa a tagok működését pontosan figyelemmel kísérheti.

Kutyavilág Suboticán a 2173-ik esztendőben

Barátom, a zseniális technikus, aki nek már gimnazistakorában oly fényes jövőt jósolt a fizikatanárnak, ma délelőtt lélekzakkadva rogtott be hozzám a szerkesztőségbe, átölelt, szájoncsókolt és ünnepélyesen a következőket jelentette ki:

— Fiacskám, miénk már Európa, Ázsia, az összes hat világrész minden kapcsolt részével egyetemben! Neked adom Európát, én meg elmegyek Ausztráliába oroszlan vadászni! — és tulajdonképpen temperamentummal ölegetett. Hédit szánakozással néztem rá és a telefon után nyultam:

— Dvadeszetti — mondtam csöndesen a kisasszonynak és a zsidó hitközségi-iroda szolgálatkészen jelentkezett.

— Mentők? — suttogtam kérően, mire héber közmondásokat vágtak a fejemhez. Barátom elkapta kezem és sértődötten szólott:

— Azt hiszed, hogy bolond vagyok? Megérdemelnéd, hogy itt hagyjalak! Korszakalkotó találmányról van szó! Felaláltam az *Időgépet!* Wells utópiája a földön! Ezer évvel mehetünk vissza a múltba, ezerrel a jövőbe. *Érted már?* — és vitt, vonszolt le lépcsőkön, vad uccákon által egy elhagyott kis csür felé. Az udvaron ponyvával letakart valami sötétlet. Barátom áldólag terjesztette föléje karjait és gyors mozdulattal lerántotta a ponyvát.

Karcsu, finom, acélvázu, ragyogó kis gépecske volt az *Időgép*, sok csillogó, titokzatos csavarral, fogantyúval és kerékekkel.

— Olyan egyszerű az egész — magyarázta szerényen barátom, itt lenvonom ezt a porcellánkapcsot, a *kvitt* delejes áram impulzust kap, egyesül a *kvatt* antipólussal, a keringés megindul és (ezalatt beültünk és elhelyezkedtünk) most megnyomom a kapcsolót... ebben a pillanatban könnyű bugás halatszott, kellemes szédülés fogott el, a csur, minden villámgyorsan eltűnt szemem elől, koromsötét hullámok csaptak össze felettem és a titokzatos gép rettentő sebességgel száguldott velünk a vak űrben.

Hogy kissé magamhoz tértem, barátom, aki hideg, fölényes nyugalommal a kerekék között babrált, bátorított: »Csak kitartás, bajtárs, már kétszáz esztendőt hagytunk a hátunk mögött, mindjárt megérkezünk. Alig ejtette ki az utolsó szavakat, hirtelen viláosság támadt, terjengett opálosan, mint hajnali derengés és már láttuk is a föld, Európa körvonalait. Éppen délután három óra volt, amikor kikötöttünk Suboticán. A gép zajtalanul szállott alá a koplaló-terén. Itt minden a régi volt, csupán egy szemetesládát emeltek azóta. Ebbe rejtettük az *Időgépet*, mint legbiztosabb helyre és megindultunk sétaturára városban.

A vasúti park előtt nagy csődület volt. A villamos hevert az utszélen kisiklottan és izgatott kalauzok sürgölődtek körülötte.

— Mikor csinálják meg már egyszer azt a dupla vágányt — káromkodott egy harcshabjaszu ellenőr. *Évek óta* huzzáhalasztják és mi itt megdögölhetünk. A tömeg helyeslően zugott és a villamos alig egy óra múlva megindult. A városi előtt újabb riadalom támadt. Leszakadt a felsővezeték és a vendégek szanaszét menekültek.

— Itt minden a régi — szóltam családottan —, nem tévedtél te, Barátom, amikor kétszázötven esztendőt mondtál? De zseniális barátom megnyugtatót.

Az Alexandra-uticán hatalmas tömeg hömpölygött végig, az élén zászlókkal és zenekarral. A zászlókon aranybetűkkel ilyen feliratok ékeskedtek:

Örök dicsőség fényeskedjék Kopunovics Márkó Lajosnak, aki a barbár ösök alatt elvérzett a szent Kutyahusért!

Barátommal riadtan néztünk össze. — Vallásos tebody, újfajta tömegörület — susogta ő és figyelmes kíváncsisággal nézelődött. Egy fiatalembert megszólítottunk:

— Milyen processzió ez, uram? A kérdezett csudálkozva bámolt, aztán elnevette magát.

— Avult szavu idegenek, ti bizony vidékről hozattátok fel magatokat, hogy nem tudjátok. A Kutyakolbász Gyárosok mint Szövetkezet kétszázötvenedik évfordulóját ünneplik Kopunovicsnak.

— És ki volt Kopunovics? — tudakoltam óvatosan.

— Ezt nem tudni — botránkozott meg az ifjú —, ne tegye magát olyan maifának. Kopunovics jött rá először, hogy kutyából igenis lehet szalonna és palicsi műhelyében elkezdte a kutyakolbászgyártást, amelyre aztán műveletlen őseink 1923-ban bezárták. Ő a kutyakolbász mártírja. Csiribiri nememja lielőb!

— Mondja, kérem, ön talán az aktivista irányzat híve? Az ifjú óriás méregbe gurult:

— De ember, mit gondolsz rólam? Az már egy meghaladott klasszikus irányzat. Tolsztojjal és Dantéval együtt a kutyának sem kell. Csak néhány reakciós marha tart ki még mellette, de azokon mi csak röhögünk.

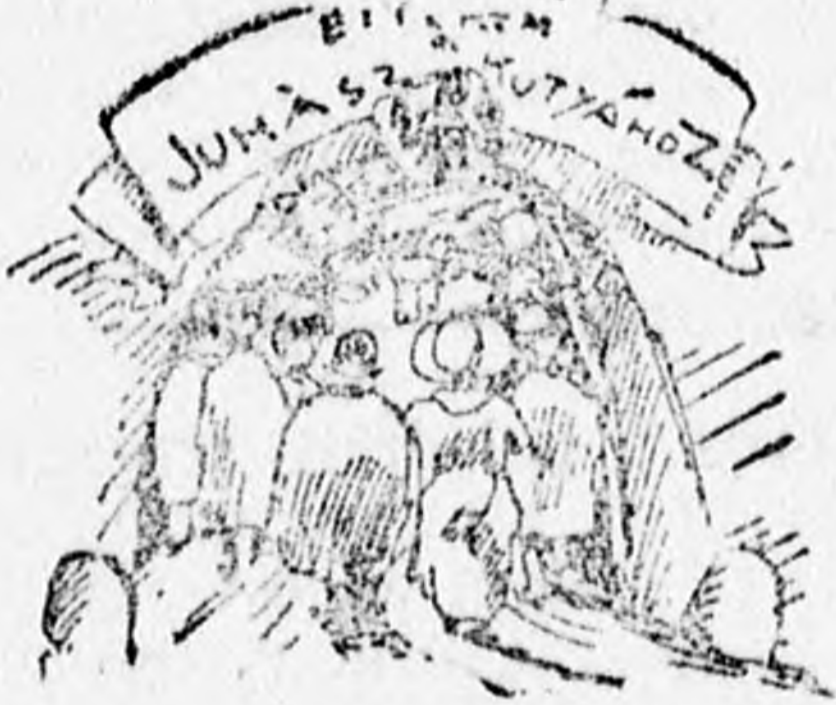

Hazafelé a mezőről

A kaszárnyák táján roppant porfelhő közeledett. Alig hittünk a szemünknek, kutyanyáj ballagott velünk szemközti elől a vezérpuli, utána kopott csacsin a juhász és a méla, bánatos, kövér kutyák lustán poroszkáltak hazafelé. Némelyik letért az árokszélre és halk vakantásokat hallatva legelézett.

— Növényevő kutyák! — lehelte Barátom álmétközve. A fiatalember gyanakodva figyelt:

— Mit nagyképűsködsz, hiszilyetfalu bizonyára láttál már. Ezek semmik — és fitymálóan legyintett — a bernát-hegyi nyáját látnátok, micsoda gusztyos kutyák! és csettintett a nyelvvel.

Palicsón már nagy haccaré folyt. Az ősi ház, ahonnan hajdan a Nagy Kopunovics szédítő karriéré elindult, felvirágozva, diszesen állott. Mellette csinos vendéglő volt, homlokán ezzel a cégérrel:

Zabálda az arany Daxlihoz.

— Utódaink igen nyílt és őszinte jellemek — jegyezte meg Barátom úrnódve. — Végignéztük a kutyáldozást. Hatalmas fekete kutyát ölt le egy féhérruhás mézáros és ott helyben kisütötte saját zsirijában. Az éhesebbek türelmetlenül kóstolgatták és ha a szakács félre tekintett, kisebb falatokat loptak a nyáron piruló pecsenyéből.

Hallgattam két háziasszony tereferéjét.

— Mari néni, mit főz holnapra?

— Jaj, szívem, nekem csak kevéske csibehusra tellett. Hát maga?

— No, hál isten, nem panaszkodhatok, az uram szerzett előleget, meg fogom lepni őket vasárnapra gyöngye kutyakirántotthussal, salátát is adok mellette, szegények, olyan rég ettek már kutyát... A ház jobb oldalán díszes emléktábla állott dicsérő feliratokkal és jelmondatokkal, márványból. Itt az egyik

mészáros hosszú beszédet tartott. Tovább sétáltunk és villamoson visszatértünk a városba. Barátom ki volt merülve. Velünk szemközti két hivatalnok ült,

Hetipiac

— Holnap kutyavásár lesz Bajmokon. Nagyszerű felhajtásra van kilátás. A feleségem kiküldöm autón bevásárolni. Képzeld: hizlalni fogunk. Eddig három öreg bundás van az óiban, karácsonyra öltünk! — és mámoros örömmel nevetett irigykedő barátjára.

A szegedi-uton két sintér futott egy eszevesztetten menekülő malac után. Az egyik a nyakára dobta a hurkot. A rémült koca vad sivitással hörgött.

— Rémes — szólt egy nő felháborodottan az ablak mellől —, ezek a ronda kóbor disznók, hogy eliepek az uccákat. Direkt veszedelmes este kintjárni.

— Ha elgondolom — sóhajtott a másik —, hogy volt idő, amikor emberek disznóhussal éltek! Brr! és becézón megcirógatta ritiküljében a félkiló friss kutyahúst, amit Palicson vásárolt.

Megéheztünk és eimentünk a Tri Sesirába. Itt nagy társaság üldögélt már együtt. Ettek és idogáltak. Szomszédságunkban két bankdirektor vacsorázott.

— Hogy vetted a nyakkendődet?

— Alkalmi vétel. Majdnem ajándék. Tizenötezer dinár, de csak nekem.

— Tudod — szólalt meg a soványabbik —, most olvastam egy régi könyvet, amelyben arról panaszkodtak, hogy háromezer dinárt zsaroltak kilencszázhuszonháromban egy ruháért. Te! Halod, ez volt drág! A boldog, naiv őseink! — és szomorúan lehajította a sört.

Sok furcsa dolog áll még a könyvben. Őseink negyven dinárért felséges ebédet ettek, mi tizenkétezerért komisszat is alig kapunk.

— Érdekes könyv lehet. Negyven dinár egy ebéd! Vicclapba való!

— Egy hónapos-szoba négyszáz dinár!

— Hallatlan mulatságos!

— Villamos Palicsra két dinár!

— Ne is folytasd! Ne tovább! — feldoklott emez a gyönyörtől és szívből kacagott. — Okvetlen kölcsön adod azt a könyvet.

Az ajtóban két ember ült egymás mellett, nadrágjuk tövig felgyűrve, kezükben hosszú gombostűk, amit másodpercenként egymás combjába döftek. Mindkettőt elöntötte a halálos veríték és

Püspökfalat

csak vadul, véres szemmel vagdalóztak. Dermédten néztük. — Mi ez? — kérdeztem az undortól csuklódozva. Szomszédunk nyájasan magyarázta.

— Ezek városunk fajvédő vezérei. A nyurga, aki már alig bírja az *Üsüanaó* feje, míg a riválisa a *Vágdundé*. A legdivatosabb politikai vitát folytatják. A vágdunistának határozottan fória van...

Rendeltünk. Az étlapon azonban csak kutyahus szerepelt. Próbáltunk borjühúst kérni.

— Mi ilyet nem tartunk — jelentette ki gödösen a pincér és mély lenézéssel gondolta: ez egy exkluzív étterem. Zavarba jöttünk és tanakodtunk.

— Talán juhaskutya paprikást? An-

nál jobbat még egy sem ettek.

— Köszönjük, szóltam hédten és öszszefutott számban a nyál.

— Vagy talán kutyarostélyost? Az is kiadós. Avagy püspökfalat tatármártással. Valami remek. Vagy vesepecsenye velővel...

Végül is kutyamájban állapotunk meg.

Pizetésnél kiderült, hogy összesen háromszáz dinár a vagyónk.

A számla harminckétezer dinárt tett ki. Odaadtuk tehát borraivalónak a háromszázat és felirattuk a cehhet.

— Itt a névjegyem, küldje majd a lakásomra a jegyzéket — mondtam.

A pincér elolvasta, aztán diadalmasan felvöltött.

— Csalók, hiszen Tihanyi főszerkesztő urat és Hónig igazgató urat jól ismerjük, minden. Éjjel itt mulatnak — és ezzel kidobott a teremből mindkettőnk.

— Az úkunokáink!...

— Nem fogunk megnősülni — jelentettem ki keményen a másik sarkon és miután elegendő volt a jövőből, mentünk a gépért. Utközben vettünk egy újságot. Beszálláskor átfutottam. A lap most is csak olyan rossz volt, mint rége. Hasábos tudósításokat közölt a szaharai ellenforradalomról és borzalmas sajtóhibákat javítottam ki olvasás közben.

Az első oldalán a következő három hasábos, óriási címbetűs cikk állott.

A társadalmi hiéná! — Rendőrség! Rendőrség! — Mi van a disznó kolbászsal?

(Rövidre fogva ez volt a tartalma): Pickla Jakab halasi-uti mézárosot tetten érték, amint *kutyahus* helyett *disznóhúst* töltött kolbászaiba. Bevallotta, hogy már két hónapja csinálja nagy nyomorában. Letartóztatták és és megvasalva átadták az ügyészségnek.

(T.)

Még egy szenvedő nemzetiség

A »Times« hosszabb tudósítást közöl a román uralom alá került erdélyi szászok helyzetéről. A szászok kulturális állapotáról szóló bevezetés után ezt mondja a cikk írója:

— A szászoknak a magyar uralom idején félig autonóm közigazgatásuk volt. A főhivatalnokok részben közülük, részben pedig a magyarok közül kerültek ki, akik ismerték és megértették őket. Most a tehetségtelen centrális hatóságnak vannak alárendelve, amely nem törődik a helyzetükkel és azt sem tűri, hogy ők maguk javítsanak rajta.

Egyházközségeiket, amelyek nagy befolyással voltak a szász nép társadalmi életére, megfosztotta vagyontól a földbirtok reformja. A szászok nem tudják megszokni a román bíráskodást sem, mert nem mindig pártatlan.

A szászoknak a háború előtti időben nem voltak különleges politikai törvényeik, mint a horvátoknak, szerbeknek és románoknak, mert anyaországuk sokkal távolabb volt tőlük, sem hogy irredentizmusra gondolhattak volna. Csupán jó polgárok akartak lenni és azt kívánták, hogy ehhez képest bánjanak velük.

Ezért volt, hogy a magyarok zavartalanul engedték őket boldogulni, azzal háláltak meg, hogy hűségesen támogatták a magyar kormányt.

A lap megemlíti ezután, hogy a románok megengedik ugyan a szászoknak, hogy politikai szervezeteiket alakítsanak, amit a magyaroknak nem engednek meg, ezt a szabadságot azonban sokféleképpen megfosztják értékétől. Ma még nem barátságosan a szász és a román népnek egymáshoz való viszonya, a helyzet azonban nem maradhat így.

Ha a román kormány nem fogja több belátással kezelni a szászokat, rövid idő múlva egy tiltakozó nemzeti kisebbséggel több fordul majd panaszával a Népszövetséghez.

Szerkesztői üzenetek

K. Novisad. Ne higgye, hogy elírás volt, amikor a fémek kifáradásától vettük a hasonlatot. Ha érdeklírihatunk arról, hogy a fémek kifáradnak. A kovácsolható fémek az ismétlődő igénybevétellel szemben kevésbé ellenállóak, mint egyszeri, a törésig fokozott megterheléssel szemben. Így a kovácsolható vas, ha rezgéseket végez és a kitérés iránya elég gyakran változik, eltörik, amikor a megterhelés kisebb, mint a törésbeli erősség fele sőt negyede. Ez a jelenség a fémek kifáradása. Beilbi úgy magyarázza ezt a jelenséget, hogy az anyag a változó felületen amorf állapotba megy át, ez a réteg pedig már nem vesz részt az alakváltozásban és így a test úgy viselkedik, mintha keresztmetszete kisebbdedet volna. Az alakulás minden változásnál tovább halad, míg végül a test eltörik. Ludwik különböző anyagu pálcákon csavarásbeli kísérleteket végzett és ezek eredményeként elveti Beilbi magyarázatát. A fémek kifáradását úgy magyarázza, hogy az ilyen anyag az ismétlődő, megegyező irányú alakváltozás következtében lazább szerkezetű lesz és így törékenyebb, anélkül, hogy az anyagban mélyreható változás állna be.

V. T. Szivác. A háztartások néhány li-ternyi tejfölöslegéből minden különösebb be- rendezkedés nélkül a legegyszerűbben turó, illetőleg turókészítmények vagy friss lágy sajtok készíthetők. A turókészítés módja általánosan ismeretes, azért ismertetését mellőzzük, csak éppen megjegyezzük, hogy legjobb minőségű turót akkor készíthetünk, ha nem túlságos savanyu aludttejből állítjuk elő s ezt a darabolás, szétörés előtt 40 C°-ra melegítjük fel. A kelleleg kicspegett turót szétmorzsolás, besózás s eset- leg köménnyel, paprikával való elkeverés után fazekakba vagy más edénybe begyurva érlelésnek vehetjük alá s így módon 1-1 1/2 hónap multán pikáns ízű terméket (érett turó) kapunk. Különösen tartós turókészít- mény a száraz vagy füstölt turó, melyet úgy készítenek, hogy a megsózott, meg- paprikázott turóból kézzel kiformált pogá- csákat kiszáritják, esetleg köménnyben egy- idejűleg kiszáritják és füstölik. A szétmor- zolt vagy őrlőgéppel elaprított turót ká- korongokká vagy téglalapokká is szokták formálni s a sajtoskákat szellős, de nem nagyon száraz helyen sózás és szükség sze- rint megismételt forgatás közben néhány hétig érlelik, ügyelve arra, hogy se meg- ne repedezzenek, se el ne folyósodjanak s a legyektől védve legyenek, meg ne kuka- cosodjanak. Néha ezt az érlelést néhány napi szárazítás után a kezelést elhagyásá- val zárt ládákból végzik, melyekben a saj- tokat szorosan egymás mellett helyezik el.

szemei előtt, már tolongani kezdett az ajtóban a vásárlók tömege és lassan, szinte alvajáró léptekkel odament hoz- zá, félénk ujjakkal oldozgatni kezdte a kötelékeket. Ezzel hamar végzett, a be- törő maga is segített neki. Végre ott állt előtte ez az ember, most már ön- tudatos, férfias tartásban. Először ki- egyenlítetté elgémberedett tagjait, ki- húzta magát, aztán megigazítva feltűrt gallérját, biztos léptekkel kísietett a boltajtó felé. De alig ért az üzlet kö- zepére, hirtelen visszafordult:

— Most még csak azt mondja meg, mi az ára a cukornak?
Az asszony kábultan mondta:
— Hát a lisztnek?
Azt is megmondta.
— Hát a ... a rizsnek?
Az asszony minden kérdésre pontosan megadta a választ.

A következő pillanatban a betörő harsány hangja verte fel a szűk Futó- utcát, hogy szinte dallamos hangon, hirtelen zötyögő, de találó verszetbe fogta össze az árucikkeket, mindögyik- ről más-más dicséző jelzőt zengedezve. Szavait éles gesztusokkal kísérte. Az emberek megálltak, összesereglettek, en- nek is, annak is akadt valami vásárolni valója. Farkasné azon vette magát észre, hogy megtelt az üzlete. Végezetül majd, minthogy az ura késett, kényte- len volt behívni a betörőt magát, hogy segítsen neki a kiszolgálásban.

Most egyszerre csak szigorú szavak és kardesörgés. Farkas megérkezett egy- rendőr kíséretében:

— No, hol van az a jómadár?
Farkas hűledezve, ámulatan mutatott a pult mögötti szorgoskodó betörőre. Farkasné mosolyogva szólta oda neki:
— Farkas, elment az eszed? Hiszen ez az új segédünk.
Farkas bácsi pedig a következő hé- ten új cértáblát csináltatott ezzel a fel- írással: »Farkas és Társa« ...

Utóbbi módon járnak el a nálunk is ismert olumtzi quargli készítésénél. Ha a morzsás turót lazán összerakva meleg helyen tart- juk, 7-10 nap alatt lágy, kenhető anyaggá alakul; ebből oly módon készítenek elég ízes konzervet, hogy vajjal, sóval és kö- ménnyel összekeverve fazékban addig me- legítik a tűzhelyen, míg egész tömegében egyszeművé nem válik, ekkor áttölik az el- tartásra szánt edényekbe, melyekben koe- snyás anyaggá mered meg. Franciaország- ban és Olaszországban szelvében fogyaszt- ják az egészen éretlen, vagy éppen csak savanykás, friss lágy sajtokat, melyeket többnyire tejszínnel összekevert tejből vagy egyenesen tejszínből készítenek. Híres kö- zülük a gervais-sajt, melyeknek utánzatai az „imperial“, „magnás“, „derbi“ -sajt né- ven ismeretes sajtok. Készítésük módja a következő: A teljes vagy inkább a tejszín- nel összekevert tejet 17-18 C°-on kevés oltóval 24 óra alatt megalvasztják, azután kicspegetés végett turós zacskóba vagy sűrű szövésű sajttruhába töltik, melyben addig marad, míg kenőcsös állományú lesz, ekkor selyem papirossal bélelt fadóbozokba teszik s vagy mindjárt, vagy néhány napi állás után fogyasztják. Nem sok tej kell a kü- lönféle penészes vagy kenegetett kérgű francia lágyajtajok: „brio“, „camembert“, „limburgi“, „romadur“ stb. készítéséhez se, minthogy ezek is kistömögűek, de elkészít- ésülhöz alkalmas szűrőt, sózó, érlelő hely- ség s nagy jártasság kell, melyet vázlatos leírásból úgy se lehet elsajátítani.

Ada. Más lapban megjelent cikket mi nem igazítottunk helyre. Méltóztassék a helyreigaz- ítás iránt annak a lapnak szerkesztőségé- hez fordulni, amelyben a valóban tartalmu közlemény megjelent.

A háziur. Nagyon kezdetleges, nem közölhető.

L. I. Osijek. Verse szines szavak össze- fűzése minden költsézet nélkül.

I. A. Versei rendkívül primitívek, nem biztathatjuk semmi jóval. Ezek a versek csak az írójuknak adhatnak örömet.

Tájékoztató. Magyarországra utazók jegoszláv utlevéllel és magyar vizumra 1000 dinár készpénzt és 3000 dinár értékű mag- yar valutát, akár készpénzben, akár csekk- ben, vihetnek magukkal. Dollárt csak ameri- kai utlevél és vizum alapján szabad ki- vinni.

Érdeklődő. Magyar tanítói oklevéllel ju- goszláv főiskolára nem iratkozhatnak be.

Külföldi utazás. Jugoszláv utlevél alap- ján 1000 dinár készpénz és a nemes valu- táju országokban az illető ország pénzne- mében 30000 egység vihető ki. Ha tehát valaki Svajcra utazik 1000 dinárt és 3000 svajci frankot, Hollandiába 1000 dinárt és 3000 holland forintot vihet ki magával. Rossz valutájú országokba 1000 dinár kész- pénz és 3000 dinárnak megfelelő érték vi- hető ki az illető ország valutájában. Több országba szóló utlevél alapján csak egy ország pénznevében lehet pénzt kivinni. Ha tehát valaki Magyarországon, Cseh- szlovákián, Németországon át Hollandiába utazik, akkor 1000 dinárt és legfeljebb csak 3000 holland forintot vihet ki magával. Kereskedők a legújabb rendelet alapján külföldi bevásárlásokra 10.000 svajci frankot vihetnek ki.

(*) **Roth Olga** kozmetikai intézeté- ben Kr. Alexandrova-utca 21. szám alatt, az Angol-Magyar Bank palotá- jában, félemeleten, modern szépség- ápolás, arcberuházás, alkalmat- lan hajszálak, pattanások, szemöl- esők, szeplők, májfoltok végleges el- távolítása. Kaphatók saját készítmé- nyű, kiváló hatású kenőcsök, pude- tek, gyógyszappanok, arcfehéritő és szeplőtelenesők stb. 2804

Borgia Lukrétia, a szépséges Liane Haidal a főszerepben, a jövő idény legnagyobb szenzációja lesz. Balkán- film.

Jérszekerény, csekély jégfogyasztás- sal, modern, elegáns facon, Krausz Edénél, Novisad.

Sírköporcellániényképeket készít »Kul- tura Müintézet Osijek«, Képviseletük min- den községben nagy illetéssel felvétel- nek.

Megjelent a Révai nagy lexikon 15-ik köteté s eredeti kiadói áron beszerez- hető az Athenaeum könyvterjesztő-vál- lalatnál Suboticán.

Vadász Pál mérnök irodáját Agina utca 5. sz. házba helyezte át. (Régi posta mö- gött.) Vállal épületek tervezését és föld- méréseket.

Hölgyek Figyelmébe!!! Mielőtt bár- hova mennének, tekintsek meg *Sildnél* a legújabb divatu *nyári újdonságokat* *fülekálapok* minden színben a legújá- nyosabb árban, ugyszintben mindennemű női- és férfi-kálapok *átalakítása és tes- tése* a legszakoszerűbben és legújabb divat szerint készülnek. Gyászkalapok hat óra alatt elkészülnek. *Siid József* kalapipar Subotica, csirke-piac.

Jól bevezetett, elsőrangú novisadi **GABONAÜGYNÖKSÉG** és **BIZOMÁNYI ÜZLET** **MEGBIZHATÓ** **BIZOMÁNYOSOKAT** **KERES**
terményvásárláshoz korlátozott meg- hatalmazással. Ajánlatok „Bizomá- nyos“ jeligére „Reklam“ hirdetőiro- dába, Novisad, Jevrejska ul. 11. sz. küldendők.

A szerb tanfolyam beiratási idejének meghosszabbítása. A szerb tanfolyanira való beiratás idejét augusztus hó 5-ig (vasárnapig) meghosszabbították. A tanítás augusztus 6-án, (hétfőn) kezdő- dik, a főgimnáziumban, földszint balra, második ajtó. Beiratások ideje dél- után 5 órától este 8 óráig, kezdők és haladók részére.

A jó szemüveg!

TENNER optikus
villanyóra berendezett látzerészeti intézet, fényképszeti, betegápolási cikkek és orvosi műszerek szaküzlete
Subotica, Kralja Aleksandra utca 11.

Dr. Palić-Szántó Olga szemorvos- operateur Beogradban, a budapesti egyetem Gross-szemklinika emer. első tanársegéde, sz. k. niű szemész-főorvos rendelését áthelyezte a Kralja Petra utca 53. sz. alá. Rendel. d. e. 8-10, d. u. 1-3. Telefon 26-10.

Ha
1 fuvarlevél
10 dinár többlet van
100 fuvarlevél
1000 dinárt
mentünk meg
Önnel

ha
fuvarleveleit
felülvizsgálatra be-
küldi. Eddig már száz-
ezreket fizettünk vissza.
Ügyeljünk a címre!

TARIF D.D. SUBOTICA

Foto-szalon. Vig. Subotica (Nádor-ká- véház fölött) készít fényképeket a leg- modernebb és legművészebb kivitelben.

Ossy Oswald, Harry Piel, Lya Ma- ra, Henry Porten, Joe May filmek új produkciója kizárólag *Mossinger*-nél szerezhető be.

Egyptium

3053 A legkiválóbb
jelenlegi borotvapenge
Vezékl. pvt. az S. H. S. királyság részére
LYO D. D. ZAGREB

VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ
NOVISAD
PENZIÓ RENDSZER
KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDRO- THERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TÉLIKURA

Reményi fotóművész e hó elsejétől Palicscon tartózkodik. Felvételeket szá- lójában csak előre bejelentés esetén eszközöl.

PATRIA

szérumtermelő
intézet
Subotica
Telefon 60.

Szállit mindennemű
szérumot
és oltóanyagot.

Díjtalan kórmeállítás és felvilágosítás.

Gyomoriájás, étvágyhiány, emész- tési zavarok, melyek gyakran csakis a belek renyhességének következményei, a Ferenc József keserűviz használata folytán rövidesen elmúlnak.

Prima gépsziliakat gyárt Melkus Ká- roly Novsad, a selyemgyárnál.

Kertesi Drug Subotica
Vojv. Putnika trg br. 14. (a vasutagazgatóséggal szemben.)
Fuvarlevél felülvizsgáló és vizsitértési osztálya

A legkiválóbb szakértőkkel fuvarlevelet felü- vizsgál és az esetleges vizsitértéseket a lehető leggyorsabban kiszorgalmazza, vagy bármely más vasuti és díjszabási ügyekben felvilágo- sítással szolgál.

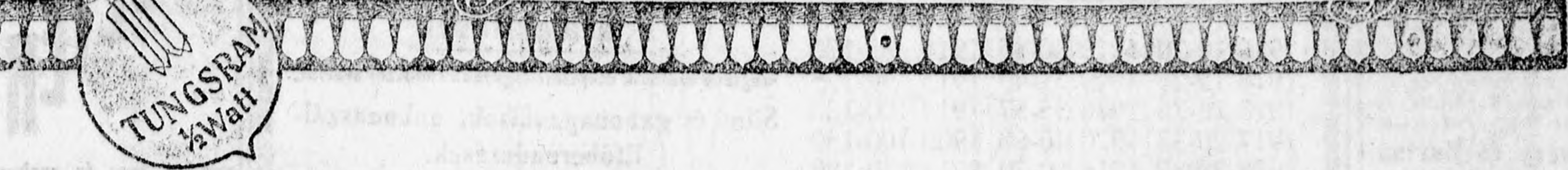
Haas Károly utóda puskaműves Su- botica, Pajo Kujundžica-utca, készít és javít mindennemű fegyvereket. Raktá- ron: Browning-pisztolyok és fegyverek. Lőporraktár.

Szövött függönyök (roletták) ablakok- hoz minden szélességben és hosszúság- ban Krausz Edénél Novisad.

E. SZÉCSI
„PHILATELIA“
BÉLYEGKERESKEDÉS
Subotica (főposta mellett).
Nagy választék régi valamint új bélyegekből. Választékot gyűjtőknek referenciák ellenében küldök. Katalógusok Albumok raktáron.

Spektator, lapunk »Pénzügyi Poli- tika« című rovatának vezetője szerény évi tiszteletdíj fejében ajánlkozik pénzügyi- tekhez, gyári és egyéb vállalatoknak, ke- reskedőknek, földbirtokosoknak stb. pénzü- gyi tanácsadói, a ki az összes adó, il- leték, fogyasztási adó, vám stb., szóval az összes a pénzügyi hatóságok elé tar- tozó ügyeket, vallomásokat, kérvényeket stb. elvégzi azok elintézését, sürgeti az adóügyi tárgyalásokon a feleket képviseli és a mérlegek elkészítésénél segítkezik, hogy azok a pénzügyi hatóságok kívánal- mainak megfeleljenek. Hasonlóképp vállal- ja magánosok, továbbá ügyvédeknek a fe- leiktől elvállalt pénzügyi szakmába való ügyek szakoszerű elintézését szerény tisz- teletdíj ellenében. Bővebb felvilágosítá- sokkal szolgál reflektánsoknak e lap szer- kesztője.

Tungstam

Építészek és építők figyelmébe!

Villanyerőre berendezett asztalos telep.

Az egész ország területére legjutányosabb árban készítünk megrendelések útján, rajzok szerint, épület, portál, üzletberendezéseket, parkettázást és bútortokat legmodernebb kivitelben. — Árjajánlatokat leggyorsabban eszközlünk.

SZENTI ÉS VIRÁGH CÉG, SUBOTICA

BENE SUDAREVIĆ ULICA

6971

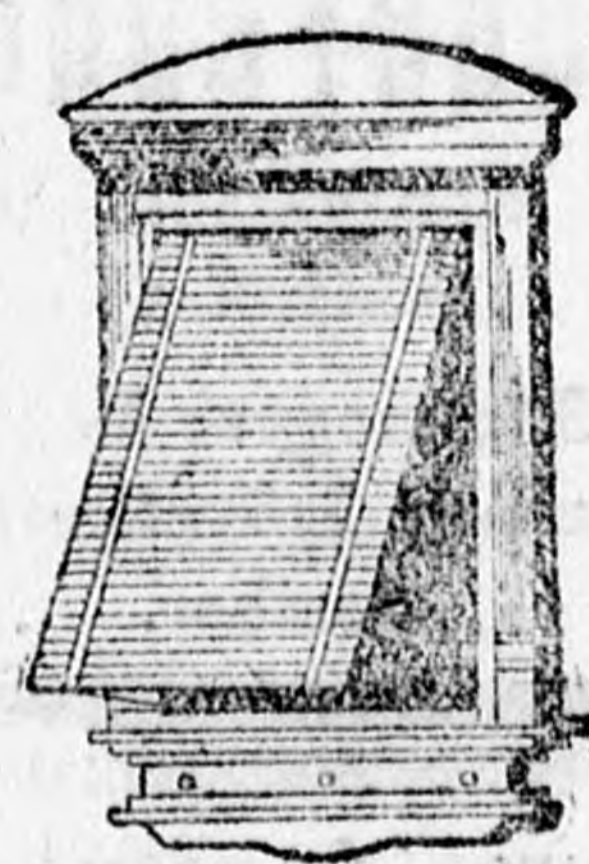
ELADÓ

5782

- 2 pár bordázott keményöntésű henger 300/800 Ganz-Danubius gyártmány.
- 3 drb. daratisztítógép (Hagenmacher & Voll Patent) kettős tisztítóval, nagy modell.
- 6 komplett zsákstuccoló asztal, a 6 öntöttvas stuccolóval, 2 hádogstuccolóval, cvilch összekötővel.
- 1 aprítógép 1000 mm. dobátmérővel „Perplex” modell.
- 1 aprítógép 800 mm. dobátmérővel „Hammermühle” modell.
- 1 kukoricadaramalom (elősrottoló) Gazdasági Gépgyár, Budapest, gyártmánya.
- 1 hordozható gőzmozsoló, Casali Nr. 3, Hofherr-Schranz rendszer.
- 1 hordozható Balkan nád- és kukoricaszártépő gép.
- 1 szecskavágó 4 késsel, 450 mm. hosszban.

Felvilágosítással szolgál a

Sarajevski Paromlina Valjke D. D. Sarajevo

REDŐNYÖK minden nemből

ugymint:

Acél „Esslinsen“-féle fa zsaluablak és vászon, továbbá az összes mű- és épületlakatos áruk valamint teherfelvonók gyártása

BERNOLD SZILVESZTER

Allapított: 1885. NOVISAD Telefon: 234.
Kérjük a Novisadi kiállításon aug. 11-től 26-ig 18. sz. pavilonunkat megtekinteni.

Gőztüzemű kelmefestészet és vegytisztító intézet

Ferd. Sax utóda

Albert Ondrušek Osijek

Műhely: Osijek III. Jelačićev trg 22.
Fiók: Osijek I. Desatičina ul. 33.

Fest és vegytisztít mindenféle ruhát és szövetet egészben és darabokban.

Raktáron tart gyapjút minden színben.

Uj iparág! Szőrmék u. m. róka, nyul, vidra, bárány kidolgozás: minden imitációban. Veszek mindennemű szőrmét kidolgozásra.

Valódi **TÖRÖKPIROS** mosásálló tökéletes szintartó festésért legmesszebbmenő garancia.

Szőrmék kidolgozása a legrövidebb idő alatt.

Legnagyobb választékban a világparitáson alul szabott árakon!
Minden szakma részére a legelőnyösebb bevásárlási forrás!

V.

NEMZETKÖZI BÉCSI VÁSÁR

Felvilágosítással szolgál a

BÉCSI VÁSÁR WIEN VII.,

továbbá a következő tiszteletbeli képviseltek:

Subotica: Özv. Halbrohr Sándorné és Társai
Schenker & Co. Első Jugoszláv
Szállítási R. T. Paje Dobanovački ul. 3

5207

„HAMBURG—AMERIKA LINIE“

együttes szolgálat az

„UNITED-AMERICAN LINES INC“

hajózási vállalattal.

Vezérképviselő J. G. Drašković Zagreb
Jugoszláviára:

Az utasok továbbítása I. II. és III. osztályú kabinokban történik a

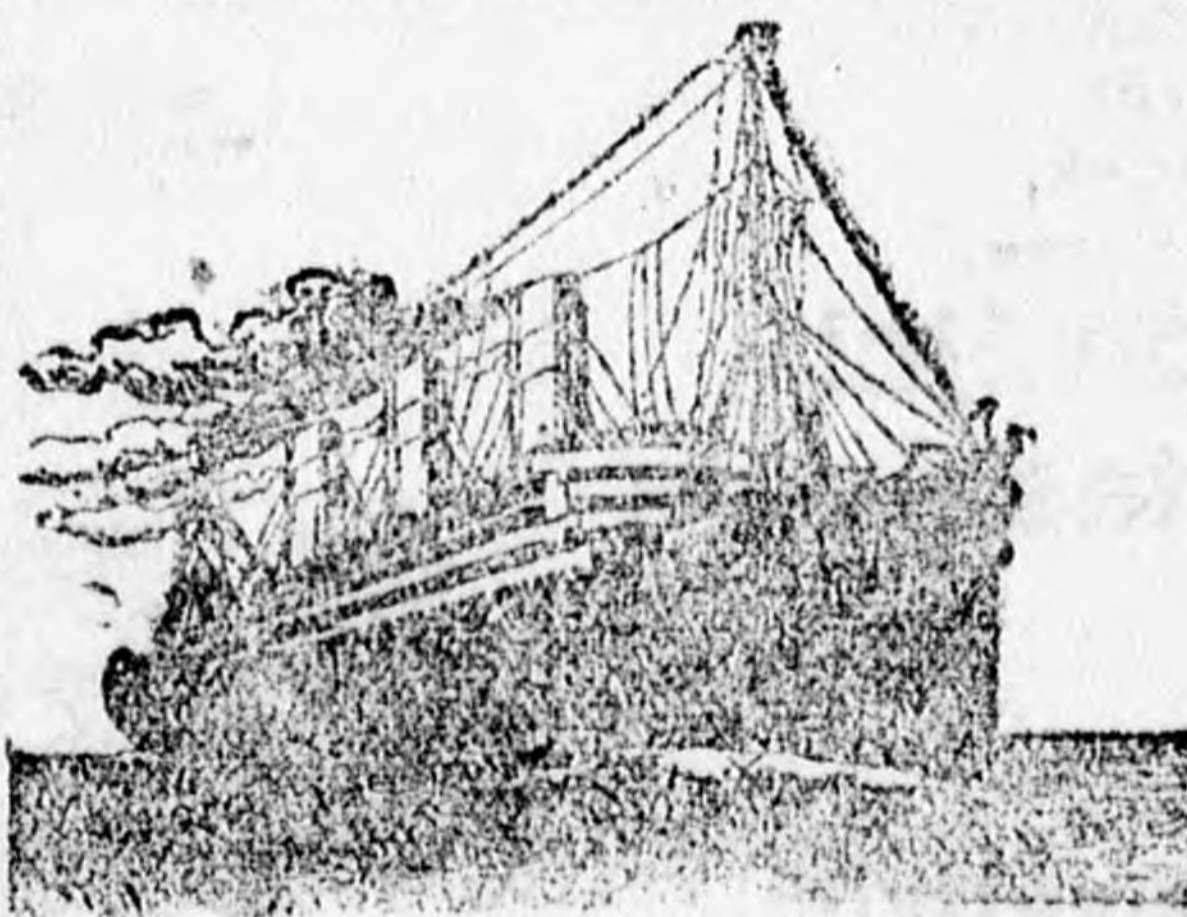
legmodernebb gyors és postagőzőzőkkel.

Hamburg-Newyork

„Hamburg-Amerika Linie“
legjobb és legkellemesebb összeköttetés

Délamerikával

Felvilágosításokkal díjmentesen szolgál:

J. G. Drašković, Zagreb

kivándorlási iroda Cesta „B“ 3 sz. az államvasuti pályaudvar mellett,
vagy a cég fiókjai: BEOGRAD: Balkanska 25. LJUBLJANA: Kolodvorska ul. 26. vagy képviseltek: BITOLJ, Gjurdje J. Dimitrijević & Co., Boulevard Kralja Aleksandra 187. VELIKI BEČKEREK, Dušan Lj. Mihajlović, Kralja Petra trg 4. ĆUSAČ, Jovo Gj. Ivošević. SPLIT, Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. GRUZ, Ivo Lovričević.

Az utasokat az uton a társaság egyik hivatalnokai kíséri.

TRANSJUGO D. D. SUBOTICA

TELEFON 3-32. CIRIL I METOD TRG 1. TELEFON 3-32.

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR:

RUDVAS
ABRONCSVAS
BETONVAS
U-VAS

VASTARTÓ
FALKÖTŐVAS
VASLEMEZ
CSAVARÁRU

SÜRGÖNYCÍM: „TRANSJUGO“

Legszébb, legolcsóbb kül- és belföldi **sírkövekből**
 Állandó nagyra-
 tartó tartományi El-
 vallásunk teme-
 lőkben régi sír-
 kövek átészere-
 lését, beépíté-
 nyozását és védelmét, Mi-
 előlt máskül vásárol, te-
 kintse meg raktárunkat!
Óváry és Bartus
 Senta Haver-féle fatelep
 mellett!

**KOCSIS FELVÉTE-
 LK AZONNALRA
 BERGER JAKAB
 VILLANYHALMÁ-
 BAN SUBOTICÁN**

ÉPÍTŐMÉSZ
 elsőrendű, fával égetett
BEREMENDI
 kőből, saját égetésű hó-
 fehér meszet és
BECCSINI
 portlandcementet vagon-
 tételben, kisebb meny-
 nyiségnél az építéshez
 szállítva, a legolcsóbban
 ajánl
SIPOS SÁNDOR
 résztermelő Subotica, I. So-
 kolcska utca 2-6. Telefon 863.

Műtrágyát
 szállít a legjobb mi-
 nőségben és a leg-
 megbízhatóbban a
**Bácskai Mezőgazdák
 Szövetkezete, Sombor
 Gardák, ne rendeljete-
 k másutt, csak saját szö-
 vetkezeti kirendeltől!**

Értesitem a n. é. közön-
 séget, hogy Zrinjski trg.
 11. szám alatt
lakatos-műhelyt
 nyitottam.
 Minden szakmabeli munkát ol-
 csón és pontosan készítek.
 Legmodernebb kasszákat nyi-
 tok és javítok, valamint minden-
 féle gép- és motorjavítást vállal-
 lok és hegesztök.
 Szíves pártfogást kér
Wachtler Mihály
 Subotica, Zrinjski trg.

2 nehéz
mura-kanca
 6-7 éves, csikóval és
1 HÁTASLÓ
 barna kanca, 163 cm. ma-
 gas, 12 éves, pomnás kül-
 cajú, nagyon jól beleva-
 goivá, eladó.
I. M. WEIFERT
 sérgyér, Pančovo.

LOKOMOBILOK

zagrebi és ljubljana raktárunkból
WOLF-LANZ

HP	HP	HP
1916 10-20	1919 30-45	1914 85-120
1918 15-25	1919 31-49	1913 90-125
1918 18-35	1916 35-57	1914 100-130
1917 20-33	1920 40-60	1909 100-150
1918 22-35	1916 50-70	1914 130-180
1919 24-40	1913 55-82	1914 145-199
1917 26-35	1912 70-96	1922 200-300
1918 28-45	1914 70-100	1914 315-415

eséplólokomobilok, egyéves gyári garancia, elsőrendű
 alapos javítás, lelkiismeretesen kipróbálva.

Tüzelés minden fűtőanyaggal

BRAČA FISCHER D. D. ZAGREB

MINDENNEMŰ MALOMGÉPEK

elsőrendű kivitelben,
**modern malmok berendezése
 s átalakítások**

meglévő malmok átépítése legújabb rendszer szerint.

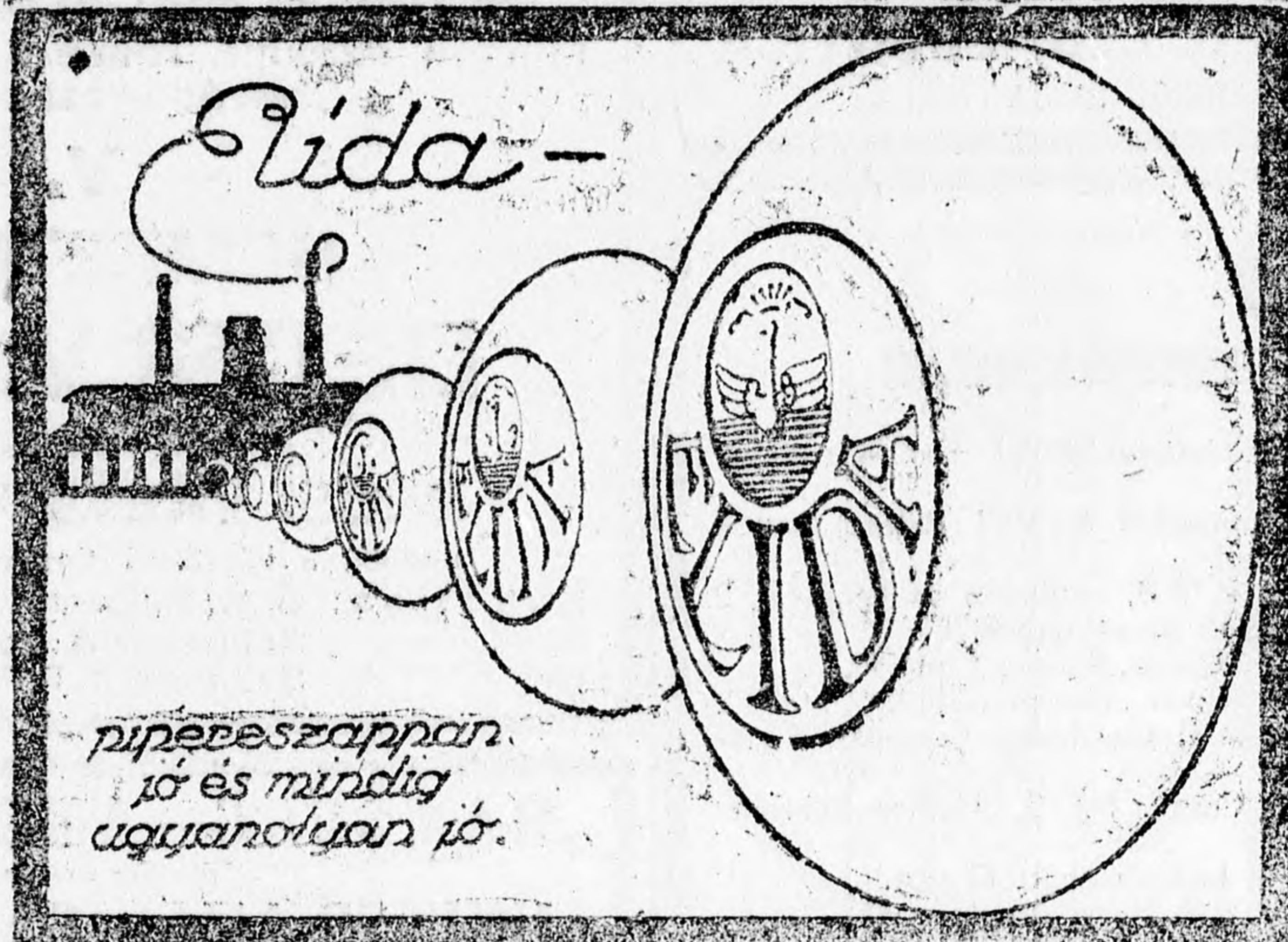
**Silos és gabonapadlások, gabonaszál-
 lítóberendezések**

BRAČA MACHAN & VAVRENA, PARDUBICE
 csehszlovákiai gyárból.

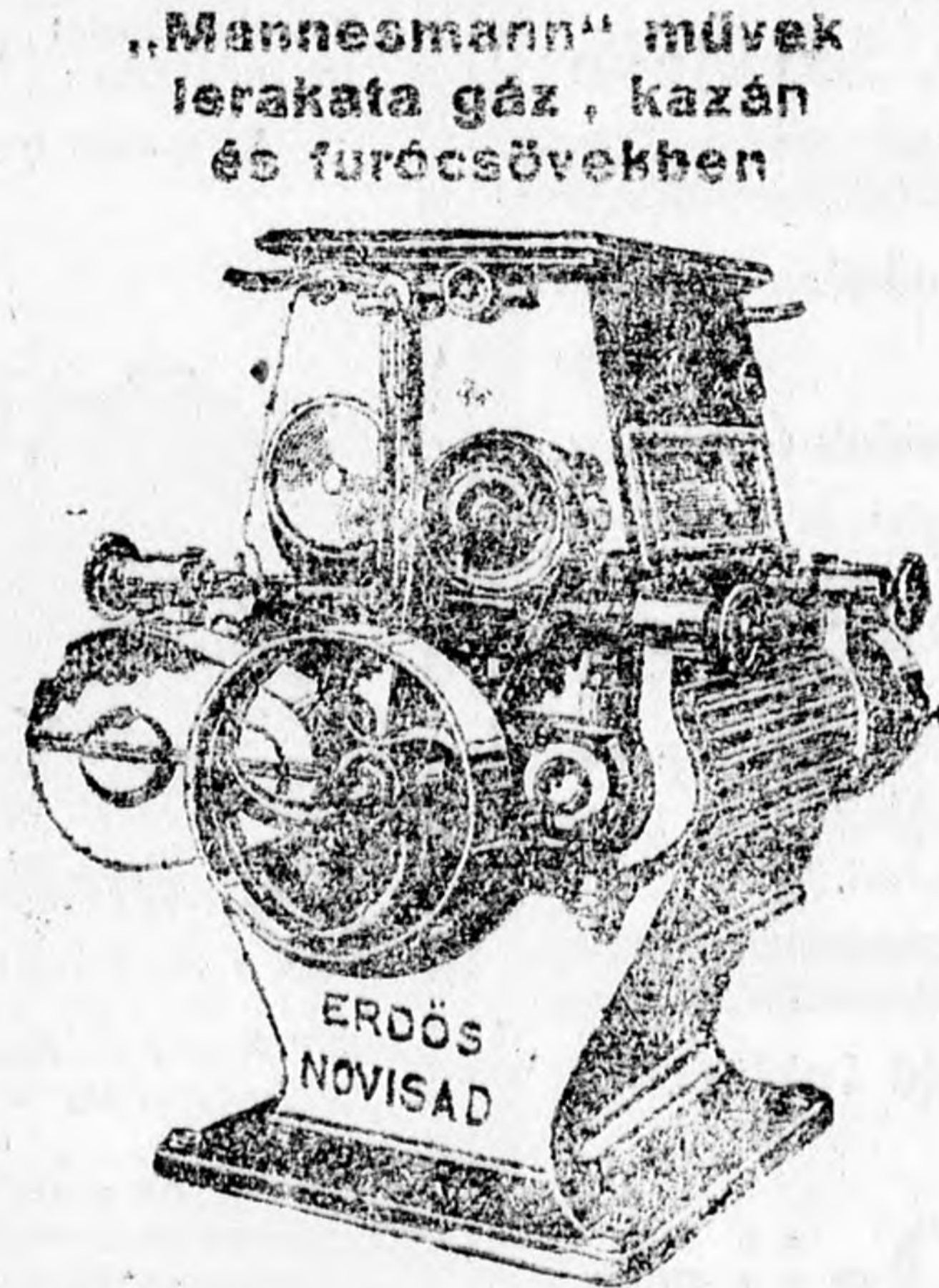
Nagy raktár Zagrebban. Mérnöki látogatás.
 Tervezetek, árajánlatok, katalógusok ingyen.
 Azonnali szállítás. Rendkívül kedvező árak.

Vezérképviselőt az S. H. S. részére:

PANTOVČAK 5.

MALOMGÉPEK
 Ganz hengergépek,
 Malomkörök,
 Trifurók,
 Szerigek,
 Nevederek,
**Svájci
 szitaselyem**

**Szivattyúk,
 Mezőgazdasági
 gépek**

SZERSZÁMGÉPEK
 Esztergápadok,
 Shaping,
 Furógépek,
 Famegmunkák,
 Kéziszerszámok

**Szivógáz
 és
 Benzin motorok**

Mindennemű technikai cikkek ipari üzemekhez
Erdős Henrik és Társa
 Telefon-szám: 385. Novisad Temernska ulica 8.

ECSETER

minden ipar és szakma
 részére, továbbá
 mindennemű

lak és festék

csak nagyban
Franjo Forgač R. D.

lak, festék és vegyszerek
 nagykereskedése
Zagreb
 Mesnička ulica 13.

Uj! Hölgyek Uj!
 Szőnőszalonok figyelembe!
 Értetem a n. é. hölgyközön-
 séget, hogy szőnőszalonomat ki-
 bővítettem azzal, hogy ezennel
 vállaltok fodrok, gallérok, övek
 stb. endizését, továbbá ruhák
 tekerneműk
 géppel való aszurozását
 természetén csipkek és betétek
 beaszurozását bármilyen anyagba
 úgy mint: vászonn, fátiszat, gre-
 nadin, szövetek, selymek és
 kreppok.
 Vízkezi megrendeléseket is vállaltok.
 Ugyanitt tanonc tanítók a nő-
 szabóságba felvételtnek. Pontos
 és gyors munkáért szavatol.
Bretter Péterné
 Sombor, Ulice Bircanina (voit
 kalap) utca 42/b. szám. 5758

Jókában levő
 olajos
fahordókat
 a legmagasabb áron
 vásárol a
**Bácsmegeyi Mező-
 gazdák Szövetkezete**
Sombor. 5690

**Boros- és pálinkás-
 HORDÓK**
 ugyszintén
NAGY FAKÁDAK
 pálinkafőzőknek, szíva-
 erjesztésre, használt ál-
 lapotban KAPHATÓK
 Zuckermannel Sándornál
 Karavukovo (Bačka) és
 Rein Mirkónál Brod na
 Savi Zrinjski ulica 8. sz.

**Rózsa Malomépítészeti
 Kopp S. és Fiai R.-t. Subotica**
 malomépítészeti osztálya

Gyárt és javít mindenféle sikszitákat, dara- és darcotisztító gépeket, tarlókat,
 komplett malomkövet, vasalkatrészeket, felvonókat és egyéb malomgépeket.
Szerel mindenféle automatikus
 vőm- és kereskedelmi malmot.
 Telefon: 011
Készít mintákat beküldött
 rajzok szerint.
 Sürgönycim: **Sírak**

Szódavizes üvegek és fejek

gummik, krachedlis üvegek, szénsavas üvegek, valamint mindennemű szódavizgyári szükségleti cikkek legolcsóbban kaphatók

F. R. ROTTER Osijek III.
szódásüvegfej öntőde.

4199

Rejtvény.

Múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény megfejtése

Ananász

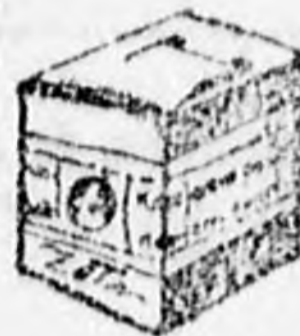
Helyesen fejtették meg 48-an. A kitűzött könyvjutalmakat megnyerték:
1. Andrasics József Subotica, 2. Adler Sándor Novisad Stukina ulica 7., 3. Kollin Endre Dobrovnik Prekomurje, 4. May Rózsika Kula, 5. Marthó Ferenc Jasenovo.

A fenti rejtvény megfejtői között könyvjutalmakon kívül kisorsolunk:

1 üveg ZETA kölnivizet

1 doboz ZETA poudert

1 üveg ZETA sósbor-szeszt.

AUSTRO MOTORETTE 1 PS

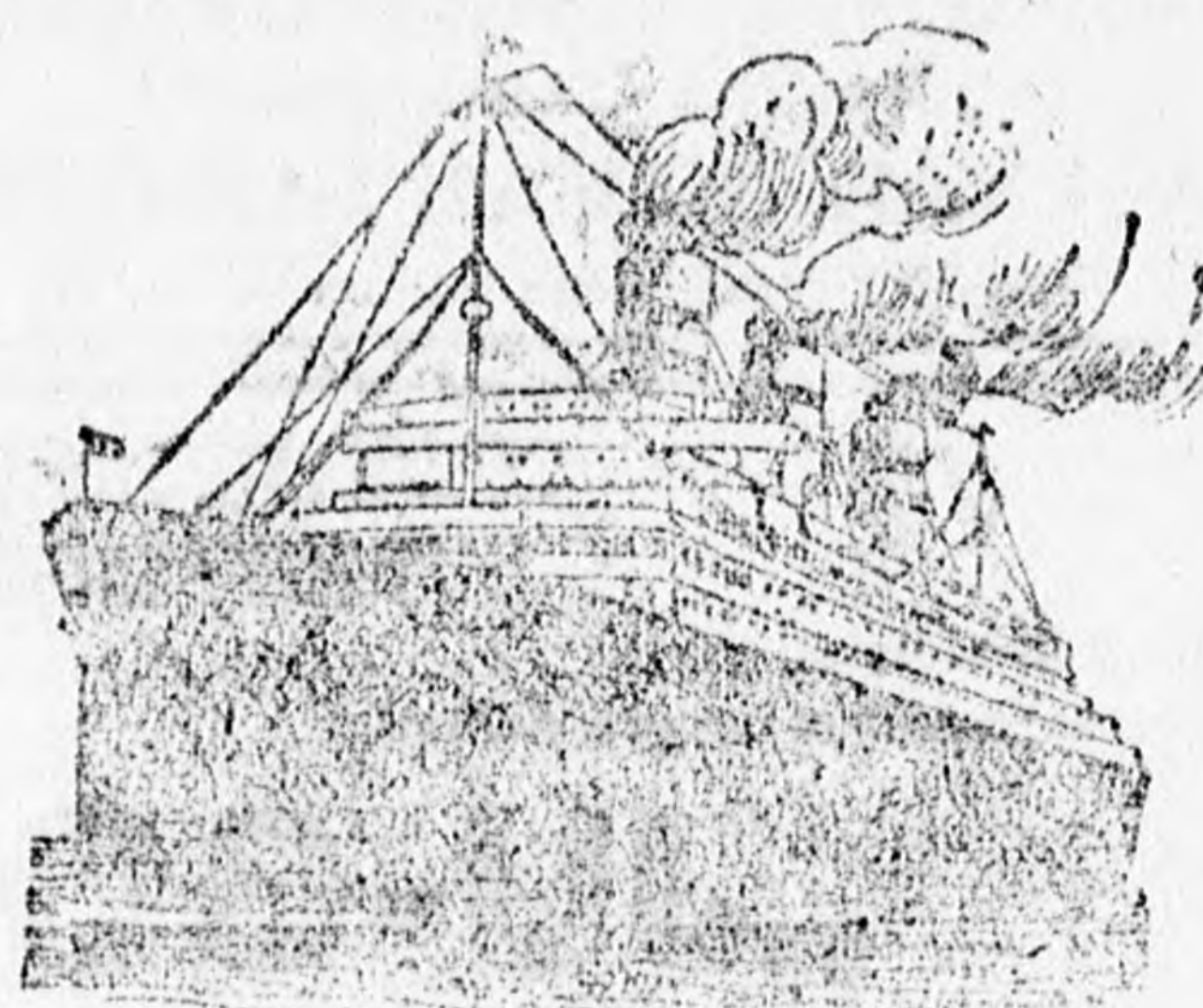
a jelenkor legjobb motorkerékpárja
nagyon kevés benzint fogyaszt és nagyon könnyű

AUSTRO DAIMLER és PUCH
automobil és motorgyár r.-t.

Vezérképviselet
OSIJEK I. ALEKSANDROVA ULICA 8.

Holland—Amerika Linie

Zagreb Rotterdam New-York
Vezérképviselet Jugoszlávia részére:
HRVATSKA BANKA ZA PROMET S NEKRETNINAMA D. D. ZAGREB

Utasok szállítása I., II. vagy III. osztályon Észak-amerikába és Kanadába, óriási és legmodernebben berendezett gyorsgőzösökön. Az ut a nyílt tengeren 6-7 napig tart. Az átkelés a legkellemesebb, legbiztosabb és leggyorsabb. **Nitűző konyha.** Gőzhajók indulása minden héten. III. osztályú utasok külön, mintaszerűen tiszta kabinnal rendelkeznek. Mindennemű felvilágosítást bárki részére ingyen ad:
HOLLAND—AMERIKA LINIE
ZAGREB, ZRINJSKI TRG. BR. 8.

SZÁLLITUNK

prompt napi áron ab zagrebi raktárunkról mindenféle

GÉPET és SZERSZÁMOT

asztalosok, butorgyarak, bognárok és fűrésztelepek részére lakatosok, műszerészek és javítóműhelyek részére, bádgosok, bádog- és fémárgyarak részére. Gazdag raktár transzmissziókban, nyersolajban és benzomotorokban, forrasztókészülékek és csapágyfémek.

SZERSZÁM és GÉP R. T.
KARL JETZBACHER
ZAGREB, VLAŠKA ULICA 25.

SJEDINJENE KREČANE D. D.
Telefon 69 és 21-30
ZAGREB, Vlaška ulica 40

szállítanak:
I-a meszet

legmodernebbül berendezett Novi-marofi és očurái mészégetőikből.

Havi teljesítmény cirka 120 vagon. 4746

NYERSOLAJMOTOROK

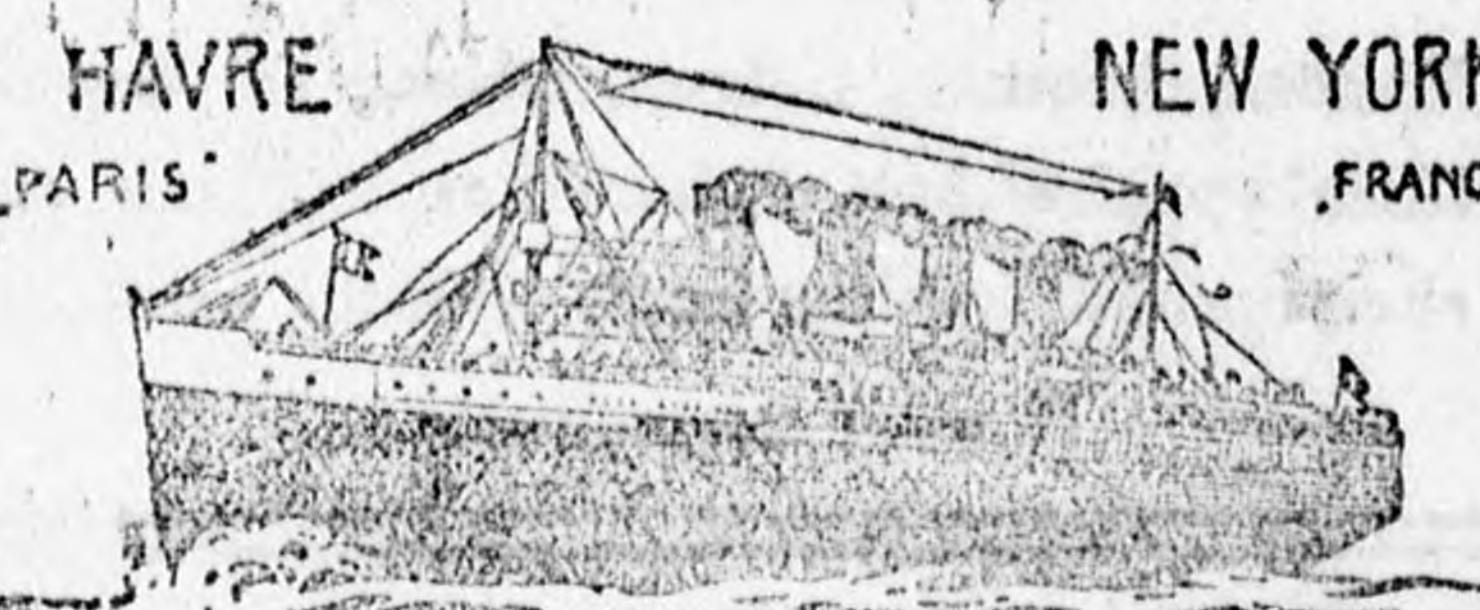
6, 10, 16, 25, 40 HP (250 gr. pro HO)
„Automat”
folytonzó, önszabályozó kályhák 75-700 m³ helyiségekbe
Garwens-szivattyúk
Csigasor és emelők
20 tonna teherbírásiig
Fa-, fém- és bádogmegmunkáló
gépeket és szerszámokat azonnal szállít
HOLLÁNDER MÉRNÖK SUBOTICA
„TREUGA” képviselet: Cara Lazara 4.

I-a bükk hasábfát
minden mennyiségben
Trifajli darabos szenet
azonnalra szállít Suboticáról
Vuković i Drug Subotica
Lička ul. 9. Telefon: 4-50

KOLBÁSZGYÁRI GÉPEK

1 zuzó, 1 vágó, 1 keverő, 1 töltőgép, transzmisszióval és szijakkal együtt eladó. — Üzemben megtekinthető.

Orešković és Fia, Alibunár (Banat)
5800

FRENCH LINE

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.
Gyors- és postahajók
utasok továbbítására Amerikába.
Felvilágosításért és hajójegyért forduljon az SHS. királyságbeli vezérképviselethez:

SLAVENSKA BANKA D.D.
BEOGRAD ZAGREB LJUBLJANA
KARLOVAČKA 101. MIHANČIĆEVA 4. KOLODOVSKA 41
BITOLI - SUŠAK - SPLIT - ŠIBENIK - DUBROVNIK.
TELEGRAMME: TRANSAT.

DOMOVINSKA PROIZVODNJA DRVA D. D. ZAGREB

RAČKOVA ULICA 8. SZÁM
Sürgőnycim: DOMOIS. Telefon 23-97. szám
FÜRESZTELEP: ČAKOVEC.
ERDŐKEZELŐSÉGEK: DOLNJA-LENDAVA, GEMINAC (LASKAPALU).

Termelvényei:
mindennemű tölgy-fűrészáru és egyéb keményfa fűrészelt anyagok, *d o n g a*, vasuti talpfa és tűzifa.

5337

Kóstolja meg

Apatini Sörgyár
SÖREIT,

amelyek a
Novisadi Kiállítás
ideje alatt a

WINKLE-féle Söracsarnokban
Novisadon kerülnek kimérésre

Farmegmunkáló - gépeket
golyóscsapágyazással
suboticiai raktárból jutányos
áron azonnal szállít:
JELINEK JÓZSEF
Subotica, Paja Kujundžić u. 4

PRIVREDA
BEOGRAD
TELEFON: 29-80
Iroda:
Kraljevića Marka
6.

KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

A cég táviratcíme: PRIVREDA - Beograd. Megbízásokat leg-
külánsabban eszközöl.

ST. HEIM
NASLJEDNIK
OSIJEK I.
I ÜVEG-!
ÉS PORCELLÁNKERESKEDES

Ajánl minden e szakba
vágó cikket a legolcsóbb
napi árakon ugy nagy-
ban, mint kicsinyben.

Jovan T. Janković i Komp Beograd
Kralj Petar és Zmaja od Noćaja utcak sarkán.

Cérna:
200, 400, 500 és 1000 jardos tekercsekben és gom-
bolyagokban halaszoknak, lenfonál cipészeknek
gép- és kézimunkára fekete és barna, lenfonál
nyergeseknek
Selyem fut:
10 és 20 teke cs „Vulkano“, „Panter“, „Aida“ véd-
jeggyel skatulyákban „Conca d'oro“ fekete 20 tekercs
„Bristol“ 12/4, 12/5, 12/6, 22 tekercses csomagokban
Tűző fonál:
„Esmeralda“ és „Alba“ 30-tól 90 számlg.
Selyemcérna fekete és fehér. Különböző zsebken-
dők mint az ismert „Derna“ védjeggyel, valamint
az összes rövidárak. Eladás tucatonként, csoma-
gonként, kilonként és ládánként. Nagyobb vétel-
nél megfelelő árengedmény! Konkurencia kizárva!
Belföldre post-csomagokban!
Minden kereskedőnek saját érdeke,
hogy itt vásároljon! 5474

Telefon 2-42. Interurb. telefon 2-04.

Grossberger David Sombor
Kraljevica Gjorgja alica 7.
(via-a-vis a szerb nagytemplomnak.)

Ezennel értesitem igen t. üzletbarátaimat,
kogy a Braća Grossberger suboticiai cégből
kiléptem és Somborban rőfösáru-nagyke-
reskedést nyitottam.

Állandó raktárt tartok, nagy választékban
mindenfajta

férfi szövet, losting-, Strich-crepe-
doubl télikabátszövetekben.

Mindenféle ruhaszövet, saját manipuláció.
Továbbá kurrensáruk és nadrágzeug. Min-
den szorta Cochez-selyem, Peluchet és Ter-
nókendők. Nagy és kis átvettők, rasceel és
berlinerlendők.

Saját érdekében kérem, sziveskedjék du-
san felszerelt raktáramat megtekinteni és
győződjék meg versenyen felüli áraimról.

Tisztelettel
Grossberger David.

Eladó fa Bački-Monostor községben,
a Dunaparton hajózható he-
lyen eladó 830 (nyolcszázharminc) öl puhafa
(fűz), ölenként 430 (négy százharminc) dinárért.
A fa egészséges téli vágású, 50%-ban hasáb,
50% jó dorong tűske nélkül és 220 cm. ma-
gasan, falazatszerűen van rakva. — **Cieger**
Lőrinc malomtulajdonos, Bački-Monostor
5390

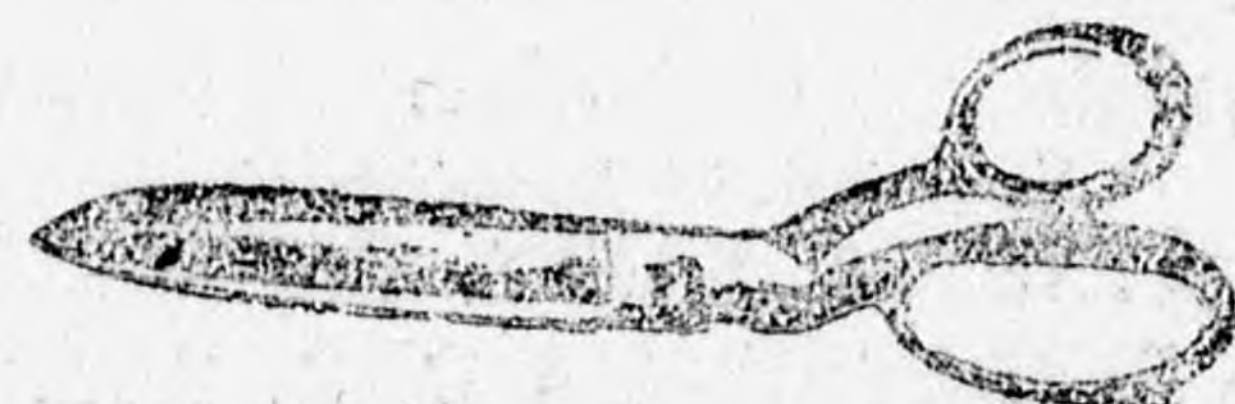
Hordóeladás! Új és kitűnő kar-
ban levő használt
hordók 200 literből
3200 literig jutányos áron eladók. **ŠVARC**
borkereskedés Subotica, Senčanski put
17. szám — Telefonszám: 535. — 5829

Vesz és elad: tengerit, burát, zabot, árpát, lisztet,
korpát, habot, burgonyát, szénát, szalmát, fát és
minden egyéb mezőgazdasági terményt. — Elfogad
árut bizományba, azokat saját raktáraiban helyezi el.
Eszközöi vételket saját, valamint megbízói számlájára.

SZABÓK és SZABÁSZOK FIGYELMÉBE!

VALÓDI SZOLINGENI

SZABÁSZOLLÓK

BOROTVÁK, OLLÓK ÉS MINDENFÉLE ACÉLARUK
JUTÁNYOS ÁRON KAPHATÓK
MOLNÁR ISTVÁN SUBOTICA
műköszörszénél, Bene Sudarević ul. 26.

CIPÓKERESKEDŐK
FIGYELMÉBE!

Őszi szükségletét
legjutányosabban megrendelheti

„JU-GO“

PROIZVOD CIPEL SUBOTICA
(Főpostával szemben).

Elismert készítményei: luxus-
varrott- és galanterie cipői.

Eladó disz művek

kifogástalan új állapotban igen kedvező áron.

Műveltség könyvtára I.-XII. kötet félbörkötés Din 150—
150—
Markuli nagy képes Világtörténet I.-XII. kötet
félbörkötés kötetenként „ 150—
Franklin kis Lexikon I.-III. kötet félbörkötésben
kötetenként „ 150—
Magyar Irók Aranykönyvtára 30 kötet díszes
egyes vászonkötés kötetje „ 50—
Élet könyvek 30 kötet díszes egyes vászonkötés
kötete „ 50—
Külön műveltség könyvtára, X. kötet „ 150—
vagy cseréljük Franklin kis Lexikon III-ik kötetért

Garamszegi Dezső könyvkereskedő, Novi-Úrvas

FONTOS KERESKEDŐKNEK!

A régi, jóhírnévű
Jurza-féle kereskedelmi ház Ptuj-ban

(Slovenia), melyben 1860. év óta szakadatlanul üzzer-, gyar-
mat- és anyagáru detail- és engros-üzlet van és amely kiváló
jó eredményt mutat fel, kedvező feltételek mellett **eladé.**

Érdeklődők forduljanak Anton Jurza tulajdonoshoz
Ptuj-ban Presernovaova ulica 38. 5804

PAPRIKA

garantált édesnemes, míg a készlet tart, bármilyen
mennyiségben

kg.-ként 65 dinárért

utánvétellel bűld — csak kereskedőknek

FUCHS I DRUG SUBOTICA

Vojnovičeva ulica 6.

Fényképészek! Amateurök!

Az ország egyetlen és legolcsóbb vásárlási
forrása az összes e szakmába vágó cikkekben a

FOTO CENTRALE
BEOGRAD, Dobinske 12.

Lemezek: Verax R. n Stal:

6×9 9×12 10×15 12×16^b 13×18
20— 30— 40— 45— 60—

Garantált friss áru.

Állandó nagy raktár:

Mimosa, Leomar, Sotrop, Leiner és Angol
Kodak-papírokban, Schlenker lemezek és
chemikaliák konkurencia nélküli árakon.

Franko csomagolás.

Legjobb minőségű gépszijak, kötő-
és varrószijak, Böhrer-féle acél-
dobsin, Bessemer acél 40/100

m/m vastagságban, Eber-

hardt-féle egy és

kétvasu ekék

Comulus

kapáló

ekék

legjobb amerikai gépkendő és hengerola-
jak, kenőszelencék nagy választékban

GUBA JÓZSEF

vas-, szerszám- és mezőgazdasági
gépkereskedésében

BÁCKA—TOPOLA

579

5829

5804

5804

5804

5804

5804

5804

5804

HYGIEIA
KÖTSZERGYÁR
SUBOTICA, BADALIČEVA ULICA 6. SZÁM

Gyárt és raktáron tart
ORVOSI KÖTSZEREKET mindennemű **BETEGÁPOLÁSI CIKKEKET**
elsőrendű minőségben.
Kórházaknak és betegsegélyző pénztáraknak nagy árengedmény!

Osjočka Ijevonaica željeza i tvornica strojeva d. d.
Osijek vasöntőde és gépgyár t. t.

Táviratcím: OLT. **OSIJEK** Telefon szám 63.

Vasöntőde Gépműhely Csavargyár

Szivógáztelepek 10-100 HP Faáru gyár

Mindennemű gazdasági gépek

Kérjen árajánlatot

NORDDEUTSCHER LLOYD, BREMEN

Mindem amerikai előtt legjobban ismert hajóstársaság
Jugoszláviai vezérképviselőt:
HRV. SLAV. GOSPODARSKO DRUŠTVO ZAGREB
Sürgőnycím: NORDLOYD ZAGREB.

Zagrebi iroda:
Viator konačišto
az államvasúti pályau-
dvarnál.

Beogradi fiók:
Obiličev venac 10.

Ljubljani fiók:
Eduard Tarčar,
Miklošičeva ulica.

Veliki-beckereki fiók:
Johann Graf,
Cara Dušana ulica.

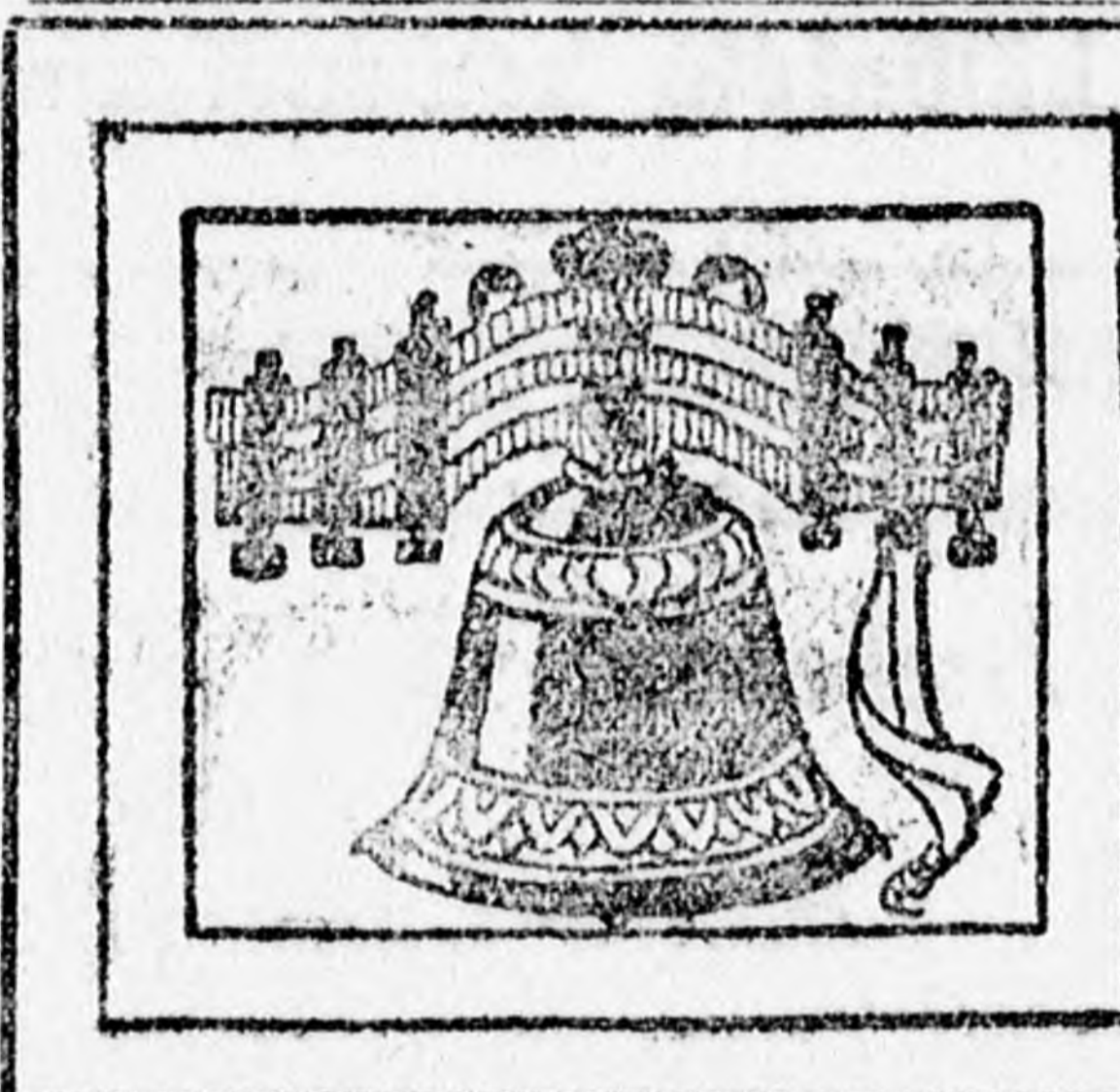
REGGELIG NYITVA! **A HÖHULLÁM ELLEN**
legjobb menedék az

AMERIRA-vendéglő hűvös kerthelyisége
Családok legkedveltebb találkozóhelye

Kitünő ételekről, jégbe hűtött italokról gondoskodva van
Estéknél BODRICS TÓNI híres cigányprimás zenekeze hangversenyez

REGGELIG NYITVA! **KÖZISMERT SZOLID ÁRAKII**
Tulajdonos: **M. FUTOSEVICS**

Malomberendezési
tárgyak, henger-
székek, hegyező és
hámozógépek, kő-
járatok, sziták stb.
Benzin és szivógáz-
motorok újak és hasz-
náltak. — *Petrás*
László Vel.-Beckerek
Ristića 2218. — 58.8

» HARANG «
mosószappan a legjobb!

Gyártja:
Első Novisadi Szappangyár

Műtrágya
legolcsóbban
beszerezhető
Lederer Leó
cégnél
Somborban
Szükséglete fedezése
előtt ne mulasszon el
ajánlatot kérni.

Hotelpenzió Zelenika

Tengeri fürdő és
téli üdülőhely.
Erdő, nagy park,
homokos part.

BÜKKFA-SZÉN
KOKSZ-KŐSZÉN
KOVÁCS-SZÉN
TÜZIFA

Szállítja azonnal minden
vasutállomásra kedvező feltételek
mellett

BRAĆA KRAJAČEVIĆ
fa- és szén nagytelepe
Telefon 165. **NOVISAD** Telefon 165.

Eternit

Eternit asbest cement pala a je-
lenkor elismert legjobb tető-
fedő anyaga, vihar, fagy és
tűzálló. Új fedéshez és át-
alakításhoz a legjobb és
a legkönnyebb tető
fedő anyag. —

Javitást nem
igényel.

Gyártja az ETERNIT PALAGYÁR ZEMUN.
Állandó nagy raktár Suboticán az Eternit pala
Subotica és környéke egyedurisítójánál

Frankl és Löwy Subotica
Szegedinszki put. — Telefon 48.

Perfekt szerb, magyar és lehetőleg német
LEVELEZŐNŐ és a szerb, magyar és le-
hetőleg a német nyelv tökéletes tudásával bíró
GYORS és GÉPIRÓNŐ **NOVISADRA**
mielőbbi belépésre felvételük. Ajánlatok „Jövő” jel-
igére „Schmolka” hirdetőirodába Novisad, Futoski
put 2. kéretnek.

Elvállalom RÜNTGEN-készülékek felállítását,
javítását, a kezelőszemélyzet kioktatását,
valamint ezen készülékek Coolidge-
rendszerű csövek alkalmazására
való átalakítását jótállás
mellett. Kvarclámpák
és egyéb gyógyelek-
trotechnikai ké-
szülékek javítását
és szerelését szin-
tén elvállalom.

SCHMESEK ENGELBERT
gép- és elektrotechnikai vállalata
VEL-BECKEREK, Etverova (Magyar)-utca 24. szám

ÉRTESÍTÉS.

Értesitem a n. é. közönséget
ruha- és fehérnemű szalont nyitottam.
A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérem
Sofija Haas
Subotica, Senos (Bem) u. 9.
Ugyanitt tanulóleányok felvételnék.

HÁZ ELADÓ

Novi Sadon, forgalmas útvonalon, azonnal beköl-
tözhető lakással, amely lakás áll 3 szobából,
élszobából és konyhából, új épületben. A házhoz
nagy plince, az összes melléképítmények, gyümöl-
csőskert és egy raktárnak alkalmas barakk vala-
mint egy betonozott helyiség is átadó, esetleg
ezen helyiségek bárbe is adók. Érdeklődők
forduljanak „SCHMOLKA” hirdetőirodába
NOVI SAD, Futoski put 2.

FISCHER ERNŐ

GRAFIKAI MŰINTÉZETE

Karadlicéva u. 26. **SUBOTICA** Pasiceva ulica 9
(Saját ház) Tel. 341 Interurban telef. 62

Üzleti könyv- és doboz-
gyár :. Lithographia :.
Vonalzóintézet :. Könyv-
nyomda :. Könyvkötészet

„RELIF“
első jogszilvial dombornyomó és
vésnöki műintézet

T. C.!

Van szerencsém tudomására hozni, hogy a novisadi „Relif“ dombornyomdát és vésnöki műintézetet megvettem és azt Suboticára helyeztem át. Ezen legmodernebbül berendezett műintézet teljesítőképessége a modern kor oly magas színvonalán áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelenné teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — a külföldről való behozatalát.

Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhívni az 1907 óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő lithographia és könyvnyomdai műintézetemre, üzleti könyv- és dobozgyáramra és a legmodernebbül berendezett vonalzóintézetemre és könyvkötészetemre, mely üzemem az összes vállalt munkákat a modern kor igényeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállítja.

Cégeme a n. é. közönségnek a következő munkák szállítására ajánlom

Dombornyomda és vésnöki műintézet:

Cimkék, Névjegyek, Levélpapírok, Védjegyek, Leragasztó cimkék, Pecsétnyomók, Domborsajtók hivatalok és bankok részére. Minden vésnöki munkát

Lithographia:

Egy- és többszínű cimkék, Védjegyek, Levélpapírok, Részvények, Betét-könyvecskék, Cheqek, Plakátok, Céglapok és minden modern reklámat.

Könyvnyomda:

A legszebb és legmodernebb nyomtatványok.

Üzletikönyvgyár és vonalzóintézet:

Mindennemű üzletikönyvek bankok, nagyvállalatok, biztosítótársaságok stb. részére a legjobb bekötésben. Mindennemű raszterek elkészítése a legjobb papírok használata mellett.

Dobozgyár:

Szögletes és gömbölyű dobozokat minden nagyságban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Könyvkötészet:

Mindennemű könyvkötészeti munkák készítése.

Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkáim elsőrendű kiviteléről és áraim jutányosságáról.

Teljes tisztelettel:

FISCHER ERNŐ.

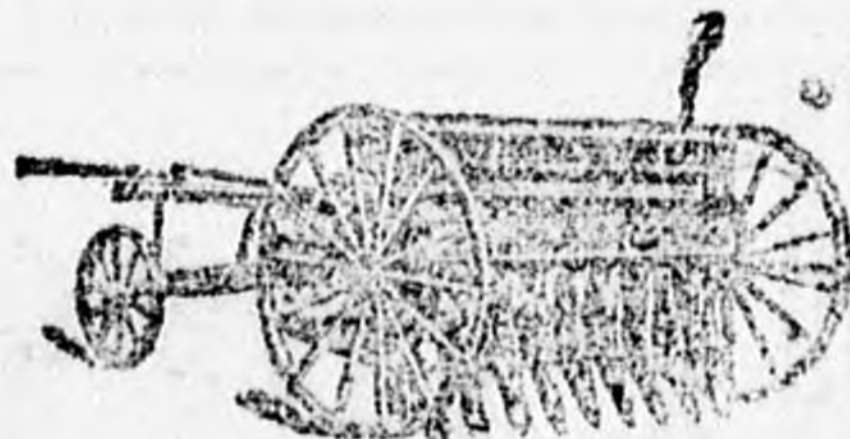
595g

EREDETI MELICHAR MERITÓKANALAS

VETŐGÉPEK

„UNIKUM DRILL“

Kérje legújabb
árjegyzékünket.

Kérje legújabb
árjegyzékünket!

osijeki raktárunkról KIVÉTELESEN OLCSON
ÁRBAN azonnal szállíthatók.

Record Ipari és Kereskedelmi Részvénytársaság Osijek I.

MÜBÖR

VIASZKOSVÁSZON

(WICHSLEINWAND)

GUMI- és KÖTÖTT

(SZÖVÖTTÁRU)

IMPORT-EXPORT NAGYBAN

M. MARBERGER i SIN

ÁTHELYEZTE NAGYBANI ÁRUHÁZÁT

VINKOVCI RÓL

ZAGREB, SAJMIŠTE 54. SZ.

ALATTI SAJÁT PALOTÁJÁBA.

KÉRJEN ÁRJEYZÉKET.

Piva

Osječka Tvornica za Preradbu Drva d. d. Osijek

Első Osijekhi Farnegmunkáló Gyáripár R. T. Osijek

Telefon 58. — Sürgönycim „Drvorad Osijek“

Gyárt mindennemű butorokat

a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig. Iroda-berendezések, amerikai íróasztalok és redőnyös szekrények, továbbá különféle eszközök asztalosok és pintérek részére.

SÖRÖSHORDÓK

valamint hordók raktározáshoz és szállításhoz, kádak a legprimább szlavoniai tölgyfából, továbbá különféle zsiros és olajshordók.

VESZ és ELAD

különféle keményfaanyagokat.

4181

Industrijska Zajednica

szövetgyára

Banja-Luka (Bosna)

(azelőtt Trappista szerzetesek posztógyára)

ajánlja elsőrangú férfi és női ruhászöveteket, posztóit, gyapjupokrócait, valamint gyapjukötő fonalait minden színben és fonalszámban eredeti gyári áron.

Industrijska Zajednica sörgyára

Banja-Luka

ajánlja elsőrangú világos, bock söreit valamint duplamalátasörét Nyolc különböző gyárunk képviseletére keresünk elsőrangú képviseleket és gyári lerakatokat.

Kérjen ajánlatot!

Villamosközpont, posztógyár, sörgyár, fűrészgár, gépgyár, cementgyár, butorgyár, kötélgyár és kenderfonógyár, hálógyár, cementáruggár etc.

5391

Üzlet- és irodahelyiségek előjegyzése

Veliki-becskerek legforgalmasabb helyén építendő új kereskedelmi házban üres üzlethelyiségek kaphatók. A helyiségek alkalmasak: üzletnek, banknak, szállítócégeknek, biztosítási irodának, ügynökségnek, terménykereskedőknek, orvosoknak, ügyvédeknek vagy más üzletágnak. Információ ingyen!

Érdeklődők küldjék be címüket a fiókkiadóhivatalba Bega-vállalat Veliki-becskerek, a főpostával szemben „Üzlethelyiségek“ cím alatt.